

UNIVERSITETET FOR MILJØ- OG BIOVITENSKAP

Førord

Ved avgjørelsen av tema til masteroppgave var valget lett. Vi har begge stor interesse for katt og ville fordype oss i kattens atferd. Valget av veileder ble da enkelt. Bjarne O. Braastad er Norges ledende ekspert på atferd hos katt og han hadde muligheten til å være veileder for oss. Da vi først kom til Bjarne med ønske om å skrive en masteroppgave, fikk vi vite at det var manglende forskning rundt atferden til omplasseringskatter. Dette virket interessant og vi fant vårt emne.

Vi vil først gi en kjempestor takk til Bjarne O. Braastad for hjelp og veiledning under hele prosessen, både med det teoretiske og skrivingen. Han har vist stor tålmodighet og har kommet med gode innspill.

Videre må vi takke Hjelpesenteret til Dyrebeskyttelsen Norge Oslo og Akershus og Kattehuset til Foreningen for omplassering av dyr, for at de deltok i denne undersøkelsen. Spesielt må vi takke våre kontaktpersoner Karen Andersson fra Hjelpeseteret og Lene R. Kjeldaas fra Kattehuset, som registrerte atferden til alle kattene som ble adoptert.

Eierne som deltok i spørreundersøkelsen fortjener også en takk for å ha bidratt med registreringer av deres katter. Fem av eierne som deltok vant boken "Katten; atferd og velferd" av Bjarne O. Braastad takket være det sjenerøse bidraget fra forlaget Vigmostad & Bjørke.

Sist men ikke minst vil vi takke våre familier og fantastiske katter for all støtte og hjelp under hele prosessen.

Til minne om katten Pippi.

Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap
Ås, 13. desember 2013

Kristina B. Kristiansen & Oda Landfald

Sammendrag

I dette studiet ble det utført en undersøkelse på to omplasseringssentre i Oslo, Norge, der atferden til 239 omplasserte katter ble registrert ved bruk av et spørreskjema. Skjemaet inkluderte 12 spørsmål om normalatferd, problematferd og anbefalinger angående plassering av katt i nytt hjem. Det andre spørreskjemaet ble sendt ut til eierne av de omplasserte kattene, rundt tre måneder etter adopsjon, 65 svarte. Spørreskjemaet til eier inkluderte 71 spørsmål og var tilsvarende det til omplasseringssentrene, men mer utdypende om miljøet, adopsjonen og forholdet til katten.

Kattene var kastret, eller skulle bli det dersom de var for unge på tidspunktet ved adopsjon. Av eierne som svarte på undersøkelsen var 89 % kvinner, med en gjennomsnittlig alder på $40,8 \pm 9,9$ år og 61,5 % av dem bodde på et tettsted. 70,8 % av kattene hadde mulighet til å gå helt fritt ute, mens 12,3 % kun var innekatter. De resterende hadde en begrenset utetilgang. Gjennomsnittet for antall katter i hvert hjem var på 1,42 og det tok rundt seks dager før katten slo seg til ro i det nye hjemmet sitt. 84,6 % hadde kattetoalett inne hele året.

På omplasseringssentrene utførte kattene "positive" atferdstrekk *ofte* eller *svært ofte*, som å oppsøke fremmede. Atferdsproblemene ble stort sett utført *aldri* eller *sjeldent*, som aggressiv biting overfor mennesker. Det største atferdsproblemet var at katter klorte på inventar.

I det nye hjemmet ble atferdstrekkende utført med høy hyppighet, med unntak av atferdene der katten oppsøker barn, ukjente katter, holder fremmede katter unna husstanden og jaktegenskaper. Av problematferd ble kloring på inventar utført oftest, fulgt av frykt eller angst overfor sterke lyder. Katter som hadde fri utetilgang utførte enkelte problematferder i større grad enn innekatter. Katter med fri utetilgang la f.eks. oftere fra seg avføring utenfor dokassen. I husstander med mer enn én katt, var det mindre utførte atferdsproblemer enn i husstander med kun én katt. Der det var mer enn én katt, viste kattene f.eks. mindre aggressiv biting og kloring overfor mennesker. Eierne med mer enn fem års erfaring med katt, hadde katter som sjeldnere viste problematferd.

Ved en sammenligning mellom omplasseringskattene fra dette studiet og huskattene fra en "normal" bakgrunn i en tidligere undersøkelse utført av Westbye (1998), ble problematferd utført oftere av huskattene, for ni av elleve problematferder. De var f.eks. oftere aggressive overfor andre katter og urinmarkerte oftere inne. For begge gruppene var kloring på inventar den atferden som ble utført i størst grad.

Da vi spurte eierne i hvor stor grad de ønsket at katten utførte ulike atferder, var det i halvparten av tilfellene en positiv korrelasjon med graden kattene faktisk utførte atferden, ellers ble atferden utført i en høyere grad enn ønsket. Etter rundt tre måneder med katten svarte 9,8 av 10 eiere at de var *godt fornøyd* eller *svært godt fornøyd* med katten. Med tanke på det følelsesmessige båndet mellom katt og eier, var 8 av 10 *sterkt bundet* eller *svært sterkt bundet* til katten sin. For det sosiale båndet mellom katt og eier lå gjennomsnittet på $8,43 \pm 1,48$, på en skala fra 1 til 10.

For valget av katt var personlighet av størst betydning, mens kattens utseende, bakgrunn og anbefaling fra senteret var av middels betydning. Dersom katten hovedsaklig ble valgt ut ifra utseende, var forholdet mellom eier og katt rangert dårligere.

I det nye hjemmet ble atferdstrekkene utført i lavere grad enn på omplasseringssentrene. Generelt var det lite atferdsproblemer på omplasseringssentrene og i det nye hjemmet. Det var høyere forekomst av atferdsproblemer etter adopsjon. Atferden hadde forandret seg etter adopsjon, da det var noe mer atferdsproblemer og lavere hyppighet av normale atferder. Omplasseringskatter hadde mindre forekomst av atferdsproblemer enn huskatter som ikke hadde vært omplasserte. Kattene slo seg raskere til ro i det nye hjemmet, enn tidligere forsøk på omplasseringssenter. For de fleste atferdstrekkene opplevde eier at katten utførte dem i ønsket eller større grad. Tiden katten hadde vært hos eierne hadde ingen effekt på tilknytningsgraden mellom katt og eier.

Abstract

In this study a survey was conducted on two shelters in Oslo, Norway. The behaviour of 239 rehomed cats was registered on a questionnaire. The questionnaire included 12 questions regarding normal behaviour, problem behaviour and recommendations regarding the placement of a cat in the new home. The second questionnaire was sent out to the owners of the rehomed cats, about three months after the adoption, 65 responded. The questionnaire to the owner included 71 questions and was similar to the questions from the shelters, but more detailed about the environment, adoption and the relationship to the cat.

The cats were neutered, or would it be if they were too young at the time of the adoption. 89 % of the respondents were female and the average age of the respondents were $40,8 \pm 9.9$ years. 61,5 % of them lived in a highly populated area and 70,8 % of cats had the opportunity to walk freely outside, while only 12,3 % were kept as indoor cats. The remaining had a limited access to the outdoors. The average number of cats in each home was 1,42, and it took about six days before the cat settled down in their new home. 84,6 % had access to a litter box inside all year.

On the shelters cats performed "positive" behavioral traits *often* or *very often*, like approaching strangers. The behavioural problems mostly occurred *never* or *rarely*, like aggressive biting towards humans. Scratching the inventory was the biggest behaviour problem.

In the new home the behavioral traits were performed with high frequency, with the exception being when the cat approached children and unfamiliar cats, kept other cats away from the household and hunting. The most frequently executed problem behaviour was cats scratching the inventory, followed by fear and anxiety towards loud noises. Cats with free access to the outdoors showed problem behaviour to a greater extent than indoor cats. They would more often defecate outside the litter box. There were less behaviour problems in households with more than one cat, for example there were less aggressive biting and scratching towards humans. Owners, who had more than five years of experience with cats, observed less behaviour problems.

When comparing the shelter cats from this study to cats from a previous study with a "normal" background, nine out of eleven behaviour problems were performed more often by the "normal" cats. They were more aggressive towards other cats and would more often urine mark inside. Scratching on the inventory was performed most by both of the groups.

When asked about how much owners preferred certain behaviour traits in their cats, the response had a positive correlation with how often the cats executed the behaviour in half of the cases. About three months after the adoption 9,8 of 10 owners were *satisfied* or *very satisfied* with their cats. The owners scored their emotional bond to their cats *strongly attached* or *very strongly attached* in 8 out of 10 cases. The social bond between owner and cat had on a scale from 1 to 10, a mean of $8,43 \pm 1,48$.

When choosing a cat the owners put more weight on the cats' personality, while appearance, background and recommendation from the shelter were of medium importance. Cats mainly chosen by their appearance, would have a less successful relationship with their owners.

Behaviour traits were performed less in the cat's new homes than at the shelters. Generally there were few behaviour problems at the shelters and in the new home. There was a higher frequency of behaviour problems after an adoption. The behaviour had changed after the adoption. The behaviour problems increased and the behaviour traits decreased. Cats from a shelter showed less of behaviour problems than cats with "normal" background. The cats settled faster in the new home, than former studies done at shelters. Time spent living together had no effect on the degree of attachment between cat and owner.

Innholdsfortegnelse

Forord.....	i
Sammendrag.....	ii
Abstract.....	iv
1 Innledning.....	1
1.1 Omplassingssentrene.....	2
1.1.1 Kattehuset.....	2
1.1.1.1 Boforhold på Kattehuset.....	2
1.1.1.2 Hvordan kattene kommer til Kattehuset.....	3
1.1.1.3 Ankomst av katter til Kattehuset.....	3
1.1.1.4 Adopsjonsprosessen.....	4
1.1.2 Hjelpesenteret.....	5
1.1.2.1 Boforhold på Hjelpesenteret.....	5
1.1.2.2 Hvordan kattene kommer til Hjelpesenteret.....	5
1.1.2.3 Adopsjonsprosessen.....	6
1.2 Atferd på omplassingssenter.....	6
1.3 Inne- og utekatter.....	9
1.3.1 Fordeler og ulemper.....	10
1.3.2 Tilrettelegging for innekatt.....	10
1.4 Atferdsproblemer.....	11
1.4.1 Frykt og aggresjon.....	12
1.4.2 Angstrelaterte faktorer.....	13
1.4.3 Markering, urinering og avføring.....	13
1.5 Kastrering.....	14
1.6 TNR.....	17
1.7 Sosialisering og frykt.....	18
1.8 Forholdet mellom katteeiere og katter.....	20
1.9 Målene med masteroppgaven.....	21
2 Metoder.....	23
2.1 Spørreskjemaet til omplassingssentrene.....	24
2.2 Informasjonsskrivet.....	24
2.3 Forespørsel om deltagelse og purring.....	25
2.4 Spørreskjemaet til eierne.....	25
2.5 Rådata og analyse.....	26
3 Resultater.....	28

3.1	Omplasseringssentrene	28
3.1.1	Generelt	28
3.1.2	Kattenes kjønn	28
3.1.3	Kattenes alder	29
3.1.4	Kattens bakgrunn	30
3.1.5	Omplasseringssentrenes vurdering av et potensielt hjem	32
3.1.6	Atferdstrekk på omplasseringssentrene	32
3.1.7	Atferdsproblemer på omplasseringssentrene	33
3.2	Kattens nye hjem	34
3.2.1	Generelt om adopsjonshjemmene	34
3.2.2	Om eier	35
3.2.3	Anskaffelsesgrunn	36
3.2.4	Valg av katt	36
3.2.5	Kattens hjemmemiljø	36
3.2.6	Sammenligning mellom ønsket og opplevd atferd	37
3.2.7	Atferdstrekk i det nye hjemmet	40
3.2.8	Atferdsproblemer i det nye hjemmet	41
3.2.8.1	Individbestemt	41
3.2.8.2	Miljøpåvirket	42
3.3	Forholdet mellom eier og katt	44
3.3.1	Effekt av atferd på båndet mellom eier og katt	48
3.4	Sammenligning mellom atferd på omplasseringssentrene og i det nye hjemmet	50
3.4.1	Forandringer i atferden fra omplasseringssenteret og kattens nye hjem	53
3.4.1.1	Forandringer i atferdstrekk	53
3.4.1.2	Forandringer i problematferd	55
3.5	Sammenligning av problematferd hos omplasseringsskatter og katter fra én tidligere studie	57
3.6	Erfaring med omplasseringssenteret	61
4	Diskusjon	62
4.1	Atferd på omplasseringssentrene	63
4.1.1	Atferdstrekk på omplasseringssentrene	63
4.1.2	Atferdsproblemer på omplasseringssentrene	63
4.1.2.1	Faktorer som påvirker problematferd på omplasseringssentrene	65
4.2	Atferd etter omplassering	68
4.2.1	Atferdstrekk i det nye hjemmet	68
4.2.2	Atferdstrekk eierne ønsket og opplevde fra kattene	68
4.2.3	Atferdsproblemer i det nye hjemmet	68

4.2.3.1	Faktorer som påvirker problematferd etter omplassering.....	69
4.3	Sammenligning mellom atferden på omplasseringssenter og etter adopsjon.....	70
4.4	Sammenligning mellom våre omplasseringskatter og huskatter fra en tidligere studie	72
4.5	Forholdet mellom eier og katt	73
4.6	Anskaffelse og veiledning for valg av katt.....	75
5	Konklusjon	78
6	Referanser.....	79
Vedlegg 1)	Invitasjon om deltagelse i masteroppgaven til omplasseringssentrene	a
Vedlegg 2)	Spørreskjema til omplasseringssentrene.....	b
Vedlegg 3)	Invitasjon til eierne om deltagelse i masteroppgaven.....	d
Vedlegg 4)	Spørreskjema til eierne	e

1 Innledning

Katten (*Felis silvestris catus*) har blitt det mest populære kjæledyret både på verdensbasis og her i Norge (Rodan 2011). I hvert tredje norske hjem bor det minst én katt og i gjennomsnitt har hver husstand med katt, to katter (Olsen 2005). Ut ifra beregninger fra markedsundersøkelser var det i 2004, 683 000 katter i Norge. Dette tallet øker stadig, da det i 2011 ble beregnet at det var 749 000 katter (Olsen 2011).

Det vi i dag anser som en tamkatt er resultatet av en domestiseringsprosess. Domestisering kan defineres som *“Prosess som en populasjon av dyr gjennomgår når det tilpasser seg til menneskene og et liv i fangenskap. Dette skjer ved genetiske forandringer gjennom generasjoner og endringer i utviklingen som skjer innen hver generasjon som følge av miljøet”* (Price 2002). Dagens domestiserte katter viser genetisk sett at det har skjedd en utvikling ved domestisering og innenfor rasene (Driscoll et al. 2007). Kattens opphav er det fremdeles mye usikkerhet ved, men generelt er det en viss enighet om at katten først ble domestisert i det tidlige Egypt. Derimot har det blitt funnet beinrester fra katter på Kypros, som kan tyde på at katten kan ha blitt temmet av mennesker for rundt 9500 år siden (Vigne et al. 2004). Dette er særlig en teori da beinrestene til en katt ble funnet begravd sammen med et menneske, noe som kan tyde på et godt menneske- og katt forhold.

En teori for hvordan forholdet mellom menneske og katt startet, var at det ble grunnlagt som et nytteforhold (Driscoll et al. 2007). Dette begynte som et symbiotisk forhold, da menneskene startet å dyrke jorden, noe som tiltrakk seg villkattenes byttedyr. Da fikk bøndene ha kornlagrene sine i fred fra gnagere og katten fikk en rik og lett tilgjengelig matkilde.

I dag er menneskenes forhold til katt annerledes. Katt holdes som regel som et kjæledyr og regnes som en del av familien (Braastad 2012). Katten har ikke lenger noen generell bruksverdi, men er der mer for selskap og kos. Også hvordan man forholder seg til kattehold har endret seg. Spesielt de siste tiårene har det utviklet seg i en positiv retning, der kattens velferd, helse og atferd har kommet mer i fokus. Derimot har mange fortsatt dårlig kunnskap rundt katt og deres behov, og flere er av den formening at katter har en mindre verdi enn andre kjæledyr, som for eksempel hunden. Hele året blir det lagt ut annonser for katter som trenger et hjem. Disse blir vanligvis gitt bort gratis, uten noen større undersøkelse på hvem som faktisk får katten eller hvilke kunnskaper de har om kattehold. Da loven om dyrevelferd ble endret i 2009 ble det bestemt i følge § 6 at *“Dyreholder skal ikke overlate dyr til personer som det er grunn til å tro ikke kan eller vil behandle dyret forsvarlig”* og i følge § 27 at *“Den*

som selger eller overlater dyr til andre, skal gi den som overtar dyret nødvendig informasjon om forhold som er av betydning for dyrets velferd.” Man må altså undersøke nærmere rundt forholdene ved overtakelse av dyr, og at selger/giver informerer tilstrekkelig om dyrets behov.

Det at mange katter blir gitt bort gratis fører til at enkelte katter blir til en “bruk og kast”-vare, hvor eierne ikke tenker på hvilket ansvar det medfører og hvilken økonomisk utgift en katt innebærer (Dyrebeskyttelsen-Norge 2009). Uforventede kostnader eller ferieplaner kan ende med at katten mister sitt nåværende hjem.

Når en katt er uten hjem er det forskjellige hjelpeorganisasjoner, som kan ta dem inn. Størst utbredt er Dyrebeskyttelsen Norge som i 2008 hadde 26 lokalavdelinger, der 11 har egne omplasseringssenter for hjemløse dyr (Dyrebeskyttelsen-Norge 2009). Dette blir hovedsakelig finansiert av donasjoner fra privatpersoner og bedrifter. Driften av omplasseringssentrene drives stort sett av frivillige, som bruker sin tid til å ta vare på dyrene, vaske og hjelpe med adopsjonene. I 2008 tok Dyrebeskyttelsen Norge inn 3641 dyr til fosterhjem eller til omplasseringssenter. Av disse 3641 dyrene var 3141 hjemløse katter, noe som tilsvarer 86 %. I løpet av 2008 ble 2708 katter omplassert til et nytt hjem. Ved slutten av 2008 var det fortsatt 1026 katter som ventet på et nytt hjem. Det er altså et stort behov for at flere adopterer katter i Norge.

1.1 Omplasseringssentrene

I denne oppgaven har vi hatt et samarbeid med to omplasseringssenter. Det er fra disse sentrene deltagerne i undersøkelsen er blitt hentet fra. Det er én hovedperson fra hvert av sentrene vi har hatt kontakt med og som har fylt ut spørreskjema for atferden til kattene på omplasseringssentrene.

1.1.1 Kattehuset

I Enebakkveien 866 i Oslo, finner vi Foreningen for omplassering av dyr (FOD-gården). Her driver de med omplassering av både hund og katt, men i forskjellige avdelinger. Denne katteavdelingen er bedre kjent som Kattehuset.

1.1.1.1 Boforhold på Kattehuset

På Kattehuset er det plass til 25 katter, men de har også katter som befinner seg i fosterhjem. Kattene som havner i fosterhjem kan f.eks. være ekstra skye, ha dårlig erfaring med andre katter eller ha noen form for skader eller sykdom (Frivillig 2013). Alle katter som blir meldt

fra til Kattehuset, blir registrert i en "Hjemløs-bok". Det er hele tiden en lang venteliste for hjemløse katter om å få en plass på Kattehuset.

På Kattehuset har kattene mulighet til å være i bur eller utenfor, og har mulighet til å gå ute i kattegården helt fritt. Det er kattetoaletter og vann- og matskåler i hvert av burene, men også noen ekstra rundt i huset. Alle har også tilgang til klorestativ og leker. Kattene blir fôret med fri fôring, noe som vil si at de har tilgang til tørrfôr hele døgnet. De får også et måltid med våtfôr om dagen, med mindre noen av kattene har spesielle behov som må tas hensyn til.

Til vanlig er det alltid frivillige hos kattene fra kl. 8-15 om dagen og kl. 18-21 om kvelden. Derimot er det ofte at de blir lengre enn de satte tidene når det er mye å gjøre. Når noen er interessert i å adoptere, kan de komme på kveldstid.

1.1.1.2 Hvordan kattene kommer til Kattehuset

Proessen bak inntakelse av katt, vil være at de får vite om katter som ikke har et sted å være. Dette kan være katter som er hjemløse, har blitt forlatt og dumpet eller har blitt tatt fra tidligere eiere. Kattehuset får ofte vite om hjemløse katter via telefon fra mennesker, men også politiet, Mattilsynet, hjemmesykepleiere og av og til private eiere som tar kontakt. Spesielt ved sommerstid er det heller ikke uvanlig å finne katter som har blitt dumpet utenfor eller i området rundt FOD-gården.

Kattehuset tar inn alle hjemløse katter, dersom de har mulighet til dette, selv halvville katter. Eventuelt må halvville katter settes i fosterhjem til de er trygge nok med andre mennesker og katter. Dersom eiere av en katt ønsker å omplassere katten sin, vil de oftest få tips og råd til hvordan de skal kunne omplassere katten selv. Dette fordi Kattehuset ikke har mulighet til å ta inn katter som ikke er de mest trengende.

1.1.1.3 Ankomst av katter til Kattehuset

Når en katt kommer til Kattehuset, må den først gjennom en full veterinær sjekk med ormekur, kastrering, ID-merking og vaksinerings. Alle kattene som kommer inn blir oppført i et registreringsskjema. All informasjon man vet om katten blir oppført her. Etter første vaksine må katten på isolat i 14 dager, før den kan plasseres sammen med de andre kattene. Hvis en katt først blir syk, er det en stor sannsynlighet for at resten av kattene også vil bli smittet. Av denne grunn er det viktig å isolere kattene først, slik at man skal unngå smittefare.

Etter at katten har blitt satt sammen med de andre kattene, vil det foregå en sosialiseringssprosess mellom menneskene og katten, og med de andre kattene på Kattehuset.

Det er viktig å begynne forsiktig, da katten kan være skeptisk til den nye situasjonen den har kommet til. Det går ofte fort for de nye kattene å slå seg til ro, men det er også store individuelle forskjeller.

Av og til kan noen katter være såkalte “vanskelige katter”. Disse må håndteres litt annerledes, ved at de f.eks. blir satt i bur til de får roet seg, eller at de må prøve å settes i fosterhjem. Etter hvert som de frivillige blir bedre kjent med katten, vil de kunne tilrettelegge miljøet og deres atferd mot katten ut ifra dens behov. Dette vil medføre at katten tilpasser seg og fungerer godt på Kattehuset.

Med tanke på kattunger, føder alltid drektige katter i et fosterhjem. Også unge kattunger som blir funnet, må i fosterhjem. Dette er viktig med tanke på at de har spesielle behov rundt næring og tilsyn. Etter at kattungene er tolv uker gamle, kan de komme til Kattehuset, men da skal de også vaksineres og settes i karantene først før de møter de andre kattene.

1.1.1.4 Adopsjonsprosessen

For å adoptere en katt fra Kattehuset er det strenge kriterier til de nye eierne. Dette er fordi en katt ikke skal ende i den samme situasjonen igjen, om det er mulig å unngå. Eventuelle nye eiere må fylle ut et spørreskjema og de må gjennom et intervju med de som arbeider på Kattehuset, som kan vare rundt 45 minutter. I spørreskjemaet vil det f.eks. bli spurt om noen i husstanden har allergi eller om hva du vil gjøre med katten om du skal på ferie. Dersom eventuelle eiere er usikre på allergi, vil de bli spurt om å ta en allergitest. Det er ikke lov til å ha en katt i prøvetid, men hvis man er usikker på å adoptere, kan de prøve seg som fosterhjem i en tid først. For å adoptere en katt koster det kr 600,- for kattunger og kr 800,- for voksne katter. De voksne kattene vil da være kastret, ID-merket og vaksinert.

Når nye eiere har blitt godkjente av Kattehuset til å adoptere en katt, må de skrive under på en omplasseringskontrakt. Denne kontrakten inneholder opplysninger om ny eier, katten og retningslinjer som bør følges. Det er også en egen kontrakt for adopsjon av kattunger angående behandling katten må gjennom. Her skal vaksinerings, kastrering, ID-merking og årlig helsesjekk noteres ned når det skal bli gjort. Dersom dette ikke utføres kan FOD hente tilbake katten.

For å vurdere hvilket hjem en katt passer til, ser de på personligheten og atferden til katten. Enkelte katter har man mer informasjon om, noe som gjør plasseringen enklere, ellers må man bli mer kjent med katten. Noen katter trives best alene, mens andre katter har et så sterkt bånd

til hverandre at de burde omplasseres sammen. Ofte vil ikke Kattehuset omplassere katter til familier med små barn, men familiene må også sees an, som katter, er også alle barn forskjellige.

Omplasseringssenteret følger opp kattene etter adopsjon og forsikrer seg om at alt er som det skal. Spesielle katter får ekstra oppfølging. Katter kan bli hentet tilbake, dersom kontrakten ikke følges eller om senteret mener at det er best for katten. Dette skjer derimot ikke ofte, da de er nokså strenge på hvem som får adoptere.

1.1.2 Hjelpesenteret

Vi finner Dyrebeskyttelsen Norge avdeling Oslo og Akershus (DOOA) i Mosseveien 226, Oslo. Ved dette Hjelpesenteret er det hovedsaklig katter, men også kaniner og andre burdyr som blir tatt vare på. Hjelpesenteret omplasserte til sammen 760 dyr i 2010, av disse var 431 katter (DOOA 2011).

1.1.2.1 Boforhold på Hjelpesenteret

På Hjelpesenteret har de satt et tak på maksimum 50 katter (Andersson 2013). Dette fordi kattene ser ut til å trives bedre da, og de som arbeider på Hjelpesenteret får også en bedre oversikt over alle kattene. I huset er det 4-5 kattetoaletter i hvert rom, med unntak av på kjøkkenet, og mange vann- og matskåler. Kattene har mulighet til å gå ut i en kattegård døgnet rundt, med mindre temperaturen er lavere enn 8 minusgrader.

Såkalte “vanskelige katter” vil bli satt i mindre grupper eller få seg en “time out” i bur. Generelt er alle kattene på Hjelpesenteret kastrert, noe som medfører at det blir en bedre harmoni mellom dyrene.

1.1.2.2 Hvordan kattene kommer til Hjelpesenteret

Dyrene som får opphold på senteret er de som er hjemløse, mishandlede eller neglisjerte. Privatpersoner som henvender seg til Hjelpesenteret med ønske om å omplassere egne dyr vil ikke bli tatt inn på grunn av begrenset kapasitet. Derfor må dyrene som trenger det mest, bli prioritert.

De fleste dyrene som kommer til Hjelpesenteret trives godt fra starten av med konstant tilgang til mat og en varm plass å ligge på (Andersson 2012). Man prøver også å gi hvert dyr en individuell behandling ut ifra den enkeltes behov.

Vanligvis melder mennesker inn om katter de tror er hjemløse. Hjelpesenteret ber dem derfor først om å sjekke ut internettsiden “dyrebar.no”, for å se om noen savner katten og selv legge ut en annonse under funnet. Dette er for å unngå å ta inn katter som ikke er hjemløse, men som kan ha kommet bort fra familien sin. Derimot om det ikke er noen svar etter en uke, kan katten bli levert til veterinæren som Hjelpesenteret bruker. Her vil katten få en helsesjekk, bli kastrert, ID-merket, vaksinert og få ormekur. Deretter vil katten sendes til et fosterhjem i minimum fire uker. Katten vil så få vaksine nummer to før den kommer til Hjelpesenteret. Dersom det er snakk om innekatter kan katten bli omplassert rett fra fosterhjemmet.

1.1.2.3 Adopsjonsprosessen

Når katten har ankommet Hjelpesenteret er den klar for adopsjon. Eventuelle eiere som ønsker å adoptere må møte opp personlig, da ingen får adoptere på vegne av andre. De må deretter fylle ut en søknad som vil bli sjekket av de som arbeider på Hjelpesenteret. Dersom søknaden blir godkjent kan de få se på kattene. Det er visse krav de nye eierne må oppfylle, som at kattene skal holdes inne i fire uker før de kan slippes ut, og kattene skal få et ordentlig fôr, som ikke kommer fra dagligvarebutikker. Har man adoptert en kattunge, vil de nye eierne få beskjed om å holde kattene inne til de er ett år gamle. Prisen for å adoptere en katt fra Hjelpesenteret er på 600 kroner. Katten har da blitt vaksinert, ID-merket og kastrert. Ved adopsjon må nye eiere skrive under på en kontrakt som skal følges.

For at eventuelle eiere skal finne seg riktig katt er de som arbeider på Hjelpesenteret behjelpelige. De vil da se på opplysningene som har blitt gitt i søknaden og se hvordan informasjonen passer til kattene som de har, f.eks. vil det være noen katter som passer bedre i et hjem med kun én katt, eller andre katter som ikke passer så godt med barn.

Etter en adopsjon er det oppfølging for å passe på at det går bra med katten og at alt foregår som det skal. Nye eiere oppfordres til å være aktive med tilbakemeldinger til Hjelpesenteret og å komme til dem med eventuelle spørsmål. Dersom kontrakt ikke følges eller at katten ikke har det bra, kan Hjelpesenteret hente tilbake katten.

1.2 Atferd på omplasseringssenter

Et omplasseringssenter er generelt et sted hvor ulike typer selskapsdyr skal kunne være for en kortere eller lengre periode (Landbruks- og matdepartementet 1978). For å kunne drive et omplasseringssenter er det flere forskrifter som skal følges, og dersom disse ikke blir fulgt

kan Mattilsynet trekke tilbake driftstillatelsen. Forskriftene som må følges angående f.eks. boforhold, er krav til bygningen omplasseringssenteret befinner seg i, burene og innredningen. Dersom forskriftene ikke blir fulgt kan det være straffbart i henhold til dyrevelferdsloven § 37 og matloven § 28. Det er også utgitt et utkast til en ny forskrift for omplasseringssenter, som vil ha flere punkter enn den forrige og ha flere krav som skal følges (Mattilsynet 2009). Her vil det f.eks. komme punkter angående kompetanse for de som driver virksomheten, mer dokumentasjon om dyrene og at mottaker av dyret skal gis informasjon om dyrets behov.

På omplasseringssenter blir det tatt inn katter av alle slag og i alle aldre. Ulike omplasseringssentre har forskjellige krav på hva de tar inn av dyr, men de fleste tar inn alle katter uansett bakgrunn, så lenge de har kapasitet til det.

Det er mange katter som blir værende på omplasseringssenteret lenger enn ønsket, dette gjelder særlig eldre katter (Gouveia et al. 2010). Mennesker som skal adoptere, velger oftere enten kattunger eller unge katter om det er mulig. Om det ikke er unge katter på omplasseringssenteret, velger de kanskje å adoptere fra et annet sted. I USA f.eks. kommer rundt 14 % av kattene som eies, fra et omplasseringshjem og mange av disse er kattunger.

Det er flere faktorer som kan ha effekt på atferden til en katt på et omplasseringssenter (Kessler & Turner 1997). Noen av disse kan være individuelle forhold innenfor gruppen, sosial status, totalt areal tilgjengelig, totalt antall katter, forhold til mennesker og den totale lengden på oppholdet på omplasseringssenteret. Tiden det tar før en katt venner seg til omplasseringssenteret er helt individuelt, men generelt vil tiden variere fra rundt noen uker til et par måneder. For å evaluere stressnivået hos katter utviklet Kessler og Turner (1997) et etogram for stressatferd, som vi kaller katte-stress-score. Her beskrives syv stressnivåer som går fra *helt avslappet* til *ekstremt stresset*, som da tilsvarer nivå 1 og nivå 7. Kattene blir observert i ett minutt, uten noen form for interaksjon mellom katt og den som observerer, og deretter settes det en score på katten ut fra etogrammet (Kessler & Turner 1999b).

I forsøk gjort av Kessler og Turner (1997) brukte de katte-stress-scoren, og de fant ut at kattene sitt stressnivå gikk ned etter de første to ukene, da med mest nedgang de første dagene. I den andre uken var stressnivået til rundt en tredjedel av gruppen *svakt anspent*. Rundt 4 % av gruppen hadde derimot et høyere nivå på score enn *veldig anspent*. Dyrenes oppstalling og alder hadde en effekt på stressnivået. Omtrent to tredjedeler av kattene, taklet godt å være på et omplasseringssenter, mens for den resterende tredjedelen var det mer

stressende. 4 % av gruppen hadde derimot et så høyt stressnivå, som ikke minsket under oppholdet, at det ble sett på som veldig negativt for dem å være på omplasseringssenteret uansett hvor lenge oppholdet varte.

Faktorer som vil kunne ha en innvirkning på hvor godt en katt vil takle omplasseringssenteret er; husforholdene, dyrets personlighet og om katten har hatt noen tidligere erfaring med omplasseringssenter (Kessler & Turner 1997). Derimot må man også gi katten tid til å venne seg til det nye miljøet, da dette normalt ikke skjer over natten.

Katter som var forlatt av eier eller var funnet som løskatt, ville vise forskjellige atferder på omplasseringssenter (Dybdall et al. 2007). Kattene som var forlatt av sin eier viste en mer stresset og opphisset atferd, enn løskattene. De ble også sykere fortere, noe som kan ha en sammenheng med at de hadde et høyere stressnivå, som kan ha gått utover katten sin helse og velferd.

Med tanke på miljøet katten kommer til, har dette også mye å si for stressnivået (Dybdall et al. 2007). Dersom miljøet er sterilt og uforutsigbart, vil kattene ha et høyere stressnivå, enn om miljøet er beriket og menneskene som arbeider der er konsekvente i håndteringen av dyrene. Dette kunne senke stressnivået. Kattene som var forlatt av sine eiere ble ikke bare utsatt for et nytt miljø, men de ble også utsatt for en ufrivillig separasjon fra sine tidligere eiere og sitt hjem. Denne forandringen kan være mer negativ og vanskeligere for dem å komme over, enn for løskatter. For løskatter vil det nye miljøet, som regel være bedre enn det de kom fra tidligere, da de nå både for mat, stell og omsorg.

Stress over lenger tid vil ha en negativ effekt på dyrets helse og velferd (Dybdall et al. 2007). Stress er en fysiologisk respons, som blir aktivert av stimuli som gjør kroppen klar til å forsvare seg raskt. Dette kan utløses av følelser som frykt og angst (Levine 2008). I utgangspunktet er stressreaksjon en funksjonell biologisk respons, som er til for å hjelpe dyret med å takle følelsene og situasjonen det blir utsatt for. Generelt vil en stressreaksjon prøve å opprettholde kroppens fysiologiske og psykologiske homeostase. Dette er ikke alltid en negativ respons, men dersom det foregår ofte og over tid, kan det bli farlig. Stress kan skade immunsystemet, som medfører en tilstand der dyret lettere blir utsatt for infeksjoner og sykdommer (Dybdall et al. 2007). Om katten er stresset kan den reagere på en annen måte enn den normalt ville gjort, f.eks. ved å bite eller klore. En katt som er utsatt for denne stresstilstanden, kan altså oppføre seg helt annerledes enn den egentlig er. Dette kan være et problem ved adopsjon, da det kan bli vanskeligere å adoptere bort katten.

Har det vært en konflikt i en stabil koloni med katter, kan det medføre en kortvarig akutt stressrespons (van den Bos 1998). Denne stressresponsen kan vise seg som en økning av spesielle typer atferder. Noen av disse atferdene kan være at katten vasker seg, rister på hodet, klør seg og utfører oral atferd.

Katter som er kastret viser ingen forskjeller mellom kjønnene med tanke på stress (Gouveia et al. 2010). Kastrering har ingen effekt på tilhørighetsatferd mellom dyrene, her vil kjønn og alder ha mer å si, og generelt viser hunnkattene og de yngre kattene mer av denne atferden.

I tidligere forsøk har det blitt vist at katter som i lengre tid lever på et omplasseringssenter, kan begynne å redusere fôrintaket sitt, bli mer inaktiv og får flere negative sammenstøt med andre katter i gruppen (Gouveia et al. 2010). Jo lenger en katt blir på et omplasseringssenter, desto større sjanse er det for å få sykdommer eller å dø. Generelt kan det også virke mer negativt for en som skal adoptere, at katten har vært på et omplasseringssenter i lengre tid.

1.3 Inne- og utekatter

En av grunnene til den store økningen i kattehold, kan være at det har blitt mer vanlig å ha innekatter. Det har også kommet egne lover angående dette i borettslag. I Norge kom Emmelinedommen i 1993, som innebærer at det er lovlig å ha katt i borettslag som innekatt, så lenge den ikke er til dokumenterbar plage for andre beboere (St.meld.nr.12(2002-2003) 2003). Husleieloven har blitt endret som følge av Emmelinedommen, og nå må det bli en vurderingssak for å kunne ha innekatt i et borettslag hvor utleier forbyr kattehold.

Husleielovens formulering kan tolkes på ulike måter, men i praksis kan ikke innekatter forbys uten grunn.

For at det skal være lovlig å kunne forby leieboere å ha innekatt, må det dokumenteres at kattens tilstedeværelse har medført tilstrekkelig ulempe (Braastad 2012). En tilstrekkelig ulempe kan være gjentatte urenlige forhold som følge av dyreholdet, kontinuerlig forstyrrende dyreløyer eller svært sterke allergiske reaksjoner. For å kunne forby dyreholdet er det svært viktig at man kan dokumentere ulempen som det aktuelle dyret har medført.

Det å bestemme om en katt skal være en utekatt eller en innekatt, kan være vanskelig. Det er fordeler og ulemper med begge, men flere omstendigheter må bli tatt i betraktning. I Storbritannia har mesteparten av kattene mulighet til å være ute og dette blir sett på som normalen, mens i USA er mellom 50 og 60 % av kattene innekatter, f.eks. anbefaler "The

American Veterinary Medical Association” at flere at kattene bør holdes som innekatte dersom man bor i en forstad eller i byen (Rochlitz 2005). I Norge fant Westbye (1998) at det var 7 % av huskattene i undersøkelsen hennes som kun var inne (Westbye 1998).

For katte som er kastret skal det være mulig å ha både hunn- og hannkatt som innekatte (Rochlitz 2005). For at et liv som innekatte skal være tilstrekkelig må det være nok plass, som er godt utstyrt for dyrene og at de er vant til denne typen forhold fra starten av livet.

1.3.1 Fordeler og ulemper

Generelt lever innekatte lenger og er friskere enn katte som har utetilgang (Rochlitz 2005). Sykdommer og tilstander som innekatte kan være mer utsatte for å få, er urinveissykdom, tannsykdom, endokrin sykdom, fedme, atferdsproblemer, kjedsomhet, inaktivitet og ulykker i hjemmet. Derimot har andre studier ikke funnet noen sammenheng med at innekatte er mer utsatt for disse sykdommene eller tilstandene (Buffington 2002). Katte som er ute, kan være mer utsatt for infeksjonssykdommer, trafikkulykker, ulykker ute, slåsskamper med andre katte, angrep av andre dyr, forgiftning, forsvinning eller å bli stjålet.

Katte som har mulighet til å være ute er mer utsatt for mange forskjellige typer stimuli, med lyder, bråk og uforutsigbarheter (Levine 2008). Når en katt blir utsatt for slike stimuli, er det sannsynlig at de har en annerledes nevropsykobiologisk utvikling enn kattene som kun er inne. Med tanke på dette er det mer sannsynlig at de klarer å takle mer uforutsigbare hendelser, fordi de har opplevd mer. Katte som kun har vært inne kan bli mer fryktsomme om det kommer fremmede til huset eller noe uventet skjer, enn en katt som blir utsatt for fremmede mennesker ute hele tiden.

1.3.2 Tilrettelegging for innekatte

Katte som befinner seg i samme rom, bør ha mulighet til å holde en avstand mellom hverandre på minst 1-3 meter. Derimot er det enda viktigere at kattene har et miljø inne som er utstyrt etter deres behov (Rochlitz 2005). Det å tilrettelegge hjemmet for en katt er viktig både for ute- og innekatte, men for innekatte er hjemmet det stedet de vil tilbringe hele sin tid, noe som gjør det essensielt.

Ulike måter å tilrettelegge på, kan være å sette opp kattehyller, gi klatremuligheter, klorestativ, mulighet for mange liggeplasser, katterøbler og leker. Det å bygge i høyden kan være lurt for å øke bruksarealet i et rom, og katte liker seg høyt oppe (Levine 2008; Rochlitz 2005). Det kan også være bra med flere kattetoaletter, matskåler og vannskåler rundt i huset,

spesielt om det er flere katter i boligen, gjerne én per katt (Rochlitz 2005). Disse burde også settes på forskjellige steder. Med flere katter er det viktig at kattene i hvert fall har to typer hvilesteder per katt, der det ene er på bakken lukket med tre sider og den andre er et sted hvor den gir god utsikt. Dette er noe som kan være viktig for å unngå atferdsproblemer i et hus med flere katter. Forskjellige leker burde være tilgjengelig i boligen og de bør av og til byttes ut for å medføre mer spenning for katten, da de etter hvert kan bli lei. Andre gjenstander som kan benyttes for å skape spenning er f.eks. skoer eller papirposer.

Med innekatter kan det være en økt sjanse for overvekt, spesielt når det benyttes fri fôring (Rochlitz 2005). Med flere katter i husstanden kan det være vanskelig å kontrollere hvor mye hver av kattene spiser og mer tungvint for eier å fôre med en begrenset fôring. For å forhindre overvekt kan eieren aktivere innekatten, da den vil være mindre aktiv enn en utekatt. Det med tilrettelegging har vi sett på, men at eieren bidrar mer med seg selv når man har innekatter er nødvendig. Noe man kan gjøre som en eier av innekatt er å leke mer med katten og gi den mulighet til å kunne bevege seg ordentlig i boligen, frigjør areal så katten kan løpe fritt. Det kan også være en god idé å lage til en kattegård, et inngjerdet uteområde, om det er mulighet til det.

1.4 Atferdsproblemer

Atferdsproblemer er ikke nødvendigvis en problematferd for katten, men en atferd som skaper problemer for eier. Atferdsproblemer blir definert som "all atferd utført av dyret, som er uakseptabelt for eieren". Derfor blir helt naturlig atferd hos katten sett på som et atferdsproblem.

Alle katter kan ha atferdsproblemer, men ofte har innekatter mer atferdsproblemer enn utekatter, i hvert fall som blir lagt merke til av eier (Heidenberger 1997). Dersom man har en utekatt er det ikke sikkert at eier ser om f.eks. katten havner i slåsskamp med nabokatten, men du vil se om dette skjer inne. Jo mer en katt får være ute, desto mindre atferdsproblemer opplever eieren. Katter som hadde mulighet til å være ute så mye som de ville, viste også mindre atferdsproblemer enn en katt som kun fikk være ute av og til eller bare i fint vær.

Det har blitt vanligere å introdusere nye katter inn i en husholdning som allerede har katt. Dette er noe som skjer konstant på et omplasseringssenter. Kattene må venne seg til nykommerne og nykommerne må venne seg til omplasseringssentret. Noen vil takle dette fint,

for andre kan det være vanskeligere å være på et sted hvor det er mange andre katter, dette gjelder for både omplasseringssenter og vanlige hjem. Hvordan en katt oppfatter en situasjon vil påvirke atferden den viser (Levine 2008). Denne oppfatningen er avhengig av en rekke faktorer som genetikk, tidligere opplevelser og kattens fysiologiske tilstand. Det å ha levd hele livet sitt som en inne katt kan ha en innvirkning på kattens evne til å takle nye stimuli og sosiale forhold til andre katter. Det at katten får en begrenset eksponering til verden kan medføre økt frykt og angst. Noen atferdsproblemer som kan knyttes til frykt og angst er aggresjon og markering.

Atferder som har blitt beskrevet som et problem for eier har vært tilstander av angst, kloring på inventar, fôringsproblemer, aggresjon og upassende urinering og markering (Heidenberger 1997). Det ble vist en sammenheng der katter som var angstfulle ofte viste en aggressiv atferd og katter som hadde fôringsproblemer klorte ofte på møbler.

1.4.1 Frykt og aggresjon

Innekatter kan ikke kontrollere miljøet sitt, da det allerede er bestemt for dem. Dette kan medføre at det er vanskelig for katten å komme seg unna uønskede situasjoner. En slik mangel på kontroll kan medføre en fryktrespons (Levine 2008). Dette har en sammenheng med flere atferdsproblemer hos katt. Som beskrevet er angst og aggresjon et problem for både eier og dyret selv og disse kan ha en sammenheng med hverandre. Dersom en katt er redd kan det eskalere til fryktrelatert aggresjon. Dette vil si at katten egentlig opplever noe som gjør at den er fryktsom, men den vil vise det som en aggressiv atferd. Det er heller ikke uvanlig at denne aggressive atferden rettes mot mennesker. Ofte vil katten unngå situasjonen eller menneskene som aggresjonen er rettet mot, men dersom en katt føler seg truet eller satt i et hjørne kan den angripe (Curtis 2008).

Ofte har fryktrelatert aggresjon en sammenheng med klassisk betinging (Curtis 2008). Klassisk betinging er en type assosiativ innlæring hvor et individ lærer seg å koble sammen en stimulus med en annen. I slike tilfeller vil katten assosiere en situasjon hvor den har følt aversjon, med f.eks. et menneske som var i nærheten da hendelsen foregikk.

Det er flere andre situasjoner som kan medføre en aggressiv atferd hos katten (Curtis 2008). Eksempler på dette er lekmotivert aggresjon, aggresjon ved kjæling, omdirigert aggresjon, smerteindusert aggresjon, moderlig aggresjon, seksuell aggresjon og aggresjon rundt sosial status.

Ved alle disse tilfellene vil det være forskjellige metoder for å håndtere problemet. Generelt er det viktig å finne ut hva som forårsaker atferden før man kan gjøre noe med det. Spesielt med tanke på at aggresjon ikke nødvendigvis forekommer fordi katten er aggressiv, men fordi det er et annet problem som heller viser seg som aggresjon. Et eksempel på dette er at katten har vist fryktsomhet over lengre tid, men om eier ikke oppdager dette, eller får gjort noe med problemet som medfører atferden, kan det eskaleres til en aggressiv atferd.

1.4.2 Angstrelaterte faktorer

For katter har faktorer som bakgrunnen, alder og kjønn, eierrelaterte og husforholdene har en sammenheng med angst (Heidenberger 1997). Kastrerte hunnkatter var f.eks. mer angstfulle enn andre katter. Kastrerte katter var også generelt tyngre enn intakte katter og de som veide mer enn 4 kg, viste oftere angstfulle tilstander. Katter fra omplasseringssenter, forlatt eller gitt bort av venner viste mer angst enn katter som var fra eierens sitt eget kull eller fra oppdretter. Alderen ved adopsjon var også relevant. Katter som var adoptert mellom en alder på 5 måneder til ett år, viste oftere mer angst senere i livet.

Med tanke på eierrelaterte faktorer hadde antall mennesker i husholdningen og antall barn en signifikant effekt på angstnivået til katten (Heidenberger 1997). Man så at single, par og mennesker uten barn hadde katter som oftere hadde tilstander av angst. Det var mer problematisk angst hos katter som bodde i forstaden, enn hos de i byen. Antallet katter og areal i boligen per katt hadde også relevans. Der det var mindre plass per katt, medførte det ofte en økt problematisk tilstand av angst.

1.4.3 Markering, urinering og avføring

Urinering og/eller avføring utenfor kattetoalett på upassende steder, viser seg å være det atferdsproblemet katteeiere søker mest profesjonell veiledning for (Braastad 2012). Det er også et problem som kan medføre at mange eiere velger å sette bort katten sin til et omplasseringssenter.

Urinmarkering er egentlig en normal atferd for både hunnkatter og hannkatter, men det er oftere hannkatter som utfører atferden. Det er mye som er uvisst rundt grunnen til markering, men det kan bli sett på som en form for kommunikasjon. Dette kan ha en sammenheng med territorielle, seksuelle og sosiale statuser, angst, frykt, stress og bekymring (Levine 2008; Neilson 2004a; Neilson 2004b)

Med tanke på urinering og avføring på upassende steder kan det ha en sammenheng med medisinske problemer, atferdsproblemer, aversjoner og preferanser (Neilson 2004a; Neilson 2004b). Det er viktig å finne ut hvilken katt som utfører den uønskede atferden, noe som kan være vanskelig å finne ut i et hjem med flere katter og spesielt på et omplasseringssenter. Etter dette kan man begynne å finne ut hvorfor det skjer og om det er snakk om markering eller uønsket urinering/avføring.

Det er viktig å skille mellom urinmarkering og urinering på uønsket sted, da det ofte skjer av forskjellige grunner (Braastad 2012). Dersom det er snakk om urinmarkering kan kastrering være noe som gjør at problemet stopper hos flesteparten av kattene, da kastrering vil kunne endre på markeringsatferden (Neilson 2004b). Ellers er det normalt å se om det er et medisinsk problem først, for eventuelt å kunne utelukke dette. Noe annet som kan frembringe problemet er forholdene rundt kattetoiletet. Er det nok antall i forhold til katter, tømmes den ofte nok, er det god nok sand, størrelsen og form på toalettet og om de står på passende steder. Dersom et av disse punktene ikke tilfredsstilles, kan det være grunn nok til at katten velger å gå på do et annet sted.

1.5 Kastrering

På omplasseringssenter i Norge er det normalt å kastre alle kattene som kommer inn (Dyrebeskyttelsen-Norge 2009). Det er både fordeler og ulemper ved kastrering. Konsekvensene som kan medfølge av en slik operasjon er avhengig av alder ved kastrering, kjønn, art og rase.

Ved kastrering av en hunnkatt fjernes ovariene (eggstokkene), mens hos hannkattene fjernes testiklene (Farstad 2005). For begge kjønn er dette et kirurgisk inngrep. Hos hunnkattene kan også hele livmoren fjernes i samme inngrep, da for å unngå at det senere i livet kan oppstå livmorbetennelser.

Et annet alternativ er enten å sterilisere eller å gi p-piller. Ved å sterilisere kutter man over egglederen hos hunnkatt og sædlederen hos hannkatt (Reichler 2009). Kattene vil da oppføre seg stort sett som før, med unntak at de ikke lenger er forplantningsdyktige/fruktbare. Altså vil hormonproduksjon og kjønnselleproduksjon foregå som normalt og kattene vil kunne få løpetid og pare seg. Ved å gi p-piller til hunnkatter hemmes utskillelsen av enkelte kjønnshormoner, som medfører at det ikke utvikles eggceller fra eggstokkene. Kattene vil

fremdeles få løpetid, men atferden vil bli svakere, da produksjonen av androgener har blitt noe hemmet.

Det vanligste valget er altså å kastrere kattene. Dette fordi atferden endres mer og prisen på inngrepet vil være omtrent likt som for sterilisering. P-piller har også et rykte på seg til å medføre kreft i jur og livmorbetennelse (Johnston 1991; Wypij et al. 2006). P-piller må eier passe på å gi katten jevnlig, og det å kjøpe piller gjennom hele livet til katten, vil etter vært bli dyrt. Dette er derimot et alternativ dersom du ikke vil velge kastrering eller sterilisering, som gir et permanent resultat.

Tidligere var det ikke lov å kastrere katter (Nesje 2002). Dyrevernloven som ble vedtatt i 1974 kom med et forbud mot kastrering av både hund og katt. Spørsmålet angående kastrering ble mye omdiskutert. Den norske veterinærforeningen mente at dyrene kunne ha det bedre som kastrater, dersom de var under visse omstendigheter. Andre mente at spesielt hunnkatter ville oppleve mye smerte ved å bli utsatt for inngrepet. Av denne grunn ble det sett på som mer smertefullt for dyret å bli utsatt for en slik operasjon, og det ble et forbud mot å kastrere hund og katt. Derimot ble det gjort en unntaksbestemmelse som gjorde at hunder og katter kunne bli kastrert av en veterinær, når særlige bruksgrunner gjorde det nødvendig.

Det var ikke før i 1993 at forbudet mot kastrering av katt ble opphevet (Nesje 2002). Fra tidsperioden vedtaket mot kastrering ble forbudt, hadde det skjedd mye innenfor utviklingen av operasjonsmetoder og bruk av bedøvningsmidler. Inngrepet for kastrering var dermed ikke like smertefullt som det hadde vært tidligere. Nå ble det mer vektlagt at det å kastrere var bedre for dyrets livskvalitet. Det var også begynt å utvikle seg et større problem med store forvilledede kattebestander, her kunne kastrering antageligvis holde antallet nede.

Å kastrere katten medfører flere helsefordeler (Reichler 2009). Dersom man fjerner gonadene unngår man svulster på eggstokkene og cyster vil heller ikke forekomme. Kastrerte katter er også mindre utsatt for å få kreft i jur enn intakte katter. Tiden for kastrering har en viktig innvirkning på dette. Dersom en katt ble kastrert før en alder på 6 måneder, hadde den en 91 % reduksjon i risikoen for å få kreft i jur i forhold til intakte katter. Denne reduksjonen i forhold til risiko gikk ned med at alderen til katten gikk opp, f.eks. kastrering før katten var ett år hadde en reduksjon i risiko på 86 %. For katter mellom 12 og 24 måneders alder var det en reduksjon i risiko på 11 %, mens de som ble kastrert etter 24 måneder ikke hadde noen reduksjon i risiko i det hele tatt, det var altså ingen fordel å kastrere for å unngå jurkreft.

En av ulempene med for tidlig kastrering er at det mulig øker risikoen for urinveissykdommer (Reichler 2009). Mange studier har ikke funnet en korrelasjon mellom urinveissykdommer og kastrering, men det har blitt funnet en sammenheng mellom kastrering og fedme, der fedme igjen kunne være en økt risikofaktor for urinveissykdommer.

Fedme er ifølge tidligere forsøk, et problem hos kastrerte katter (Reichler 2009). Data viser at kastrerte katter går mer opp i vekt og det har blitt vist at de har 3,4 ganger større sjanse for å bli overvektige enn intakte katter. Katter som har blitt kastrerte vil ikke nødvendigvis bli overvektige, men det er viktig å overvåke deres kroppsvekt, da flere sykdommer har en sammenheng med overvekt. For å passe på dette, er det derfor viktig å føre kattene riktig og kanskje ha en kontrollert føring (Martin et al. 2006). På et omplasseringscenter kan dette være vanskelig å få til, men derfor er det viktig at kattene får et fôr av god kvalitet. Det er også viktig å holde kattene aktive, for å forebygge overvekt. Generelt er dette kanskje greit med tanke på utekatter, men for innekatter kan det være viktig at eier tar seg tid til å leke og holde katten i aktivitet. En kattegård kan også være et alternativ for å holde katten mer aktiv, noe som er vanlig å ha på et omplasseringscenter.

Kastrerte katter har to til ni ganger større sjanse for å utvikle diabetes, i forhold til en intakt katt (Reichler 2009). Dette kan ha en sammenheng med overvekt og kan komme av at insulin sensitiviteten senkes.

Generelt er det også bevist at katter som er kastrerte lever lenger enn intakte katter (Reichler 2009). Dette kan komme av flere omstendigheter, som at kastrering fører til mindre sjanse for å få flere livstruende sykdommer. Kattene vil heller ikke utsette seg for like risikofylt atferd som når de er intakte, f.eks. slåsskamper med andre katter. En annen grunn kan være at eiere som kastrerer kattene sine generelt har et annet forhold til veterinærer, f.eks. kan det tenkes at disse eierne tenker mer på helsen til katten sin og oftere drar på veterinærbesøk, enn eiere som ikke kastrerer kattene sine.

Altså er det flere ting å ta hensyn til med tanke på valg om å kastre, sterilisere, gi p-piller eller å ikke gjøre noe for å forhindre forplantningsevnen. En av grunnene til at omplasseringscentre kastrerer alle kattene de får inn, er fordi det er for mange katter som ikke har noe hjem. Det er mange hjemløse katter og om dette fortsetter, vil antallet bare øke. Katter kan til vanlig få 2-3 kull i året, ofte med 3-6 kattunger, noe som medfører en høy økning i kattebestanden (Braastad 2012). Det å være en ukastrert utekatt eller hjemløs medfører mye slåssing og skader, som er negativt for velferden til katten. Det negative med kastrering er at

det hindrer katten i å utføre normal atferd. Derfor er det viktig å se på begge sider i saken og ta en beslutning som kan være best for velferden til katten.

På omplasseringssentre er kastrering en viktig faktor med tanke på flere områder. Generelt hadde det vært umulig å drive et slikt senter fullt av katter som er intakte. Det ville medført mer uønsket drektighet, slåssing og mye bråk. Ved å ha kastrerte kattene kan de leve et mer rolig og fredelig liv sammen. Kastrering medfører ofte også at kattene markerer mindre og de har en mer omgjengelig atferd med hverandre.

For å forebygge hjemløshet hos katter har det vært en stor pågang for å opplyse folk om å kastre kattene sine. Flere som får kattunger har ikke mulighet til å ta vare på dem selv, og det kan være vanskelig å få gitt bort kattunger når etterspørselen er lavere enn antallet som blir født. Dette har igjen medført til at noen mennesker velger å sette ut kattunger eller å avlive dem. Spesielt på sommerstid har mange dyreklinikker kampanjer for billigere kastrering av katter, fordi det fødes så mange kattunger om sommeren. Kampanjer kan da opplyse og oppmuntre flere til å kastre kattene sine. Denne tiden er også høysesong for mennesker som forlater kattene sine, særlig i forbindelse med ferie.

Man har prøvd å lovbestemme at katter skal merkes, f.eks. med ID-merking, men det var ikke nok fordeler for at dette kunne fastsettes som en forskrift (Mattilsynet 2010). ID-merking er viktig om det skulle skje noe med katten, da det vil være lettere å identifisere den. Det er anbefalt at alle katter som har et hjem skal merkes.

1.6 TNR

Mange hjemløse katter medfører en stor påkjenning for samfunnet, dyrelivet og kattene selv (Levy et al. 2003). Det er så mange av dem at omplasseringssentre ikke har kapasitet til å ta hånd om alle. Det er vanskelig å vite eksakt hvor mange av kattene ute som er hjemløse. Dette fordi mange katter har et hjem, men får gå fritt ute. Noen katter har hatt et hjem, men blir hjemløse senere i livet og det finnes både sosialiserte løskatter og usosialiserte ville katter.

En av metodene som blir utført flere steder er den såkalte TNR-metoden (trap-neuter-return). Den foregår ved at hjemløse katter blir fanget inn, kastrert og deretter satt ut igjen (Levy et al. 2003). Dette er en metode som skal være positiv for velferden til dyret og likevel holde kattebestanden nede. Dette er da en mellomløsning på å finne nye hjem til kattene, og for å

unngå avlivning. Kattene vil da slippe påkjenningen med å få kull etter kull ute og unngå enkelte konflikter.

TNR er en metode brukt for å beholde kattebestanden i et område stabil, og unngå en økning (Slater 2007). Katter som blir utsatt for denne metoden vil bli returnert til sitt originale bosted. Dette medfører at det ikke vil komme flere katter inn på området, da katter er territorielle over sine områder. Om man fjerner kattene fra et område, f.eks. ved avlivning, vil nye katter overta området. Flere forsøk viser også at om alle kattene i et område blir utsatt for TNR, så vil antallet katter gå ned (Levy et al. 2003). Man må derimot fortsette å holde dette ved like og bruke samme metode på nye katter, som eventuelt overtar.

TNR er en metode som brukes over hele verden og har vist positiv effekt flere steder (Levy et al. 2003). Ett problem kan være at selve kastreringen koster penger og det kreves mye arbeid i å fange alle kattene. Av denne grunn er det viktig at hvert land finner ut hvordan dette kan fungere best for dem og at flere velger å ta ansvar. Mye blir gjort på frivillig basis og dette gjør det vanskeligere å fullføre i større grader. Det største problemet som hindrer gjennomførelsen av prosjektet, er hvem som skal stå for kostnadene.

1.7 Sosialisering og frykt

Katter i omplasseringshjem har mange ulike bakgrunner. Noen katter kan komme fra et kjærlig hjem, mens andre kan være født ute, tatt ifra sine tidligere eiere eller ha blitt behandlet dårlig. Det at kattene har så ulike bakgrunner kan medføre forskjellige atferder hos kattene (Heidenberger 1997). Katter som kommer fra en god familie kan senere vise en annen atferd på et omplasseringssenter enn en katt som er født ute. Ulik bakgrunn kan gi atferd som senere i livet vil påvirke kattene både positivt og negativt. Katter fra et godt hjem kan bli usikre når de ender opp i et omplasseringssenter (Dybdall et al. 2007). Man vil tro at dette er en katt som bør fungere bra i et omplasseringshjem, men katten vil kanskje være stresset av det nye miljøet. Katter som er født ute oppfører seg mer ville, om de ikke har blitt sosialisert med mennesker. Mens løskatter som kommer inn på et senter kan trives bedre, da de har tilgang på mat og trygghet.

Sosialiseringssperioden hos katter begynner ved to uker og varer opp til syv ukers alder (Casey & Bradshaw 2008). Håndtering av kattunger innenfor denne tidsperioden gir en langtidseffekt for atferd hos katter senere i livet. I et forsøk viste det seg at kattunger som hadde blitt

håndtert av fem mennesker, sjeldnere prøvde å rømme fra en fremmed, enn kattunger som ble håndtert av én eller ingen mennesker. Det var også en forskjell på om kattungene hadde blitt håndtert av både kvinner og menn. Ofte vil kattunger som kun har blitt håndtert av kvinner, senere vise en mer fryktsom atferd mot menn.

Den sensitive perioden mot mennesker varer opp mot 7-8 ukers alder (Casey & Bradshaw 2008). Kattungenes forhold til mennesker før denne perioden er slutt, vil være avgjørende for senere atferd mot mennesker. Om katten har blitt utsatt for menneskelig kontakt før denne perioden er over, vil reaksjoner til mennesker fremdeles endre seg over de neste 2 månedene. Med tanke på dette er det viktig at kattungenes tidligere opplevelser blir noenlunde like med de som katten vil møte på senere i livet. Dette er et ansvar som omplasseringsentre eller fosterhjem må ta til betraktning når de får inn kattunger.

Fra omplasseringssentrene i vår oppgave, er det stort sett snakk om vanlige huskatter og ikke rasekatter. Rasekatter som er født med tanke på avl og salg blir ofte utsatt for mer sosialisering, da oppdretterne er erfarne med hva katten trenger for å bli et godt kjæledyr. Uerfarne mennesker som får kattunger vet ikke like mye, og kattene kan ende med å ikke bli sosialisert på en like metodisk måte.

For omplasseringssenter er det normalt at flere av kattene de får inn, kan ha vært født ute. Katter som er født ute, kan være født under mer stressende omgivelser, enn katter som er født inne i et trygt og stabilt miljø. Kattemoren sin emosjonelle tilstand vil kunne ha en effekt på ungene under drektigheten, noe som kan medføre prenatalt stress. Prenatalt stress kan defineres som *“stress opplevd av det drektige mordyret som påvirker utviklingen av avkommet”* (Braastad 1998). Flere faktorer kan ha en innvirkning på avkommet, som typen stress kattemoren blir utsatt for og i hvilken del av drektigheten dette foregår. Forsøk som har blitt gjort på drektige rotter viser at forskjellige typer stress, kan ha ulike effekter på avkommene (Huizink et al. 2004). Flere studier viser til at prenatalt stress kan medføre forsinket motorisk utvikling, redusert utforskning, økt emosjonalitet, økt fryktsomhet og redusert stressmestringsevne.

Dersom prenatalt stress har ført til et mer fryktsomt avkom, vil det ha en effekt på dyrets sosiale oppførsel, gjerne ved at den oppfører seg mer fryktsomt og defensivt (Huizink et al. 2004). Om avkommet får en redusert stressmestringsevne, kan det være en ulempe når dyret blir utsatt for nye og stressende miljøer. For disse dyrene kan det være en ekstra påkjenning å

komme inn på et omplasseringssenter, hvor katten plutselig blir utsatt for mange nye og ukjente katter og mennesker, i et ukjent miljø.

Denne angstfulle reaksjonen i nye situasjoner er på grunn av en forlengning eller økning av aktiviteten i HPA-aksen (Braastad 1998). Dette kommer av en svekket negativ feedback av glukokortikoid i hippocampus. Prenatalt stress har vist seg å kunne medføre en sensitivisering av HPA-aksen. På grunn av denne feilreguleringen av HPA-aksen kan dyr som har opplevd prenatalt stress få dårligere takling av situasjoner og avkommene kan få signifikante atferdsendringer. Dersom HPA-aksen har en økt eller forlenget aktivitet er det negativt for dyret. Stresset som dyret opplever kan da medføre en dårligere velferd, spesielt med tanke på dyrets emosjonelle tilstand.

1.8 Forholdet mellom katteeiere og katter

Holdningene mennesker har til katten har utviklet seg ulikt i forskjellige kulturer igjennom historien (Braastad 2012). I Egypt ble kattene sett på som hellig og ble ofte assosiert med ulike egyptiske guder. I Europa i middelalderen ble katter forfulgt og drept av prestskapet fordi de ble forbundet med djevelen. Det turbulente forholdet mellom katt og mennesker kommer nok, i stor grad, av kattens selvstendige atferd og intelligens. De lar seg ikke kontrolleres og ting blir som oftest gjort på kattens premisser, som gjerne ikke stemmer overens med samfunnets normer. Det er disse atferdstrekkene som får folk til å reagere svært forskjellig. Enkelte mennesker ser på atferdene som noe positivt, mens andre synes det er negativt.

Mennesker har ofte et ideelt syn på hvordan en katt skal være, som kan være annerledes fra hvordan katten er. Serpell (1996) fant at katter har en mer fryktsom og nervøs atferd og var mindre lydig, lekne og intelligente enn eierne ønsket. Kattene viste også ofte mer aggresjon mot mennesker.

I Sandem sin masteroppgave fra 1998, sammenlignet hun den ideelle mot den aktuelle katten. Hun ville se om det var noen sammenheng mellom atferden eieren ønsket at katten hadde, mot hvordan katten faktisk oppførte seg. Resultatet viste at det ikke var noen eller kun en lav korrelasjon for disse. Generelt da hun så på hvorfor eierne ville ha katt som kjæledyr var noen av grunnene at; *katter er selvstendige, katter er kjærlige, eier har et spesielt forhold til katter, katter krever ikke mye arbeid og katter er godt selskap*. Med tanke på positive karaktertrekk

kom interaktiv atferd og personlighet høyest opp. At katten har sin særegne atferd ved å være selvstendig og ha personlighet, er veldig viktig for katteeierne. Eierne ønsker selvstendighet, men likevel at katten skal ha en interaktiv atferd med oss.

Det er blitt gjort mye forskning på hvilken påvirkning kjæledyr har på menneskers helse. Den generelle oppfatningen er at kjæledyr bidrar med å forbedre både menneskers fysiske og psykiske helse (Braastad 2012; Virue´s-Ortega & Buela-Casal 2006; Wood et al. 2005).

I vår del av verden er det en økende trend med mindre fysisk kontakt og sosiale interaksjoner mellom mennesker (Wood et al. 2005). Dette er viktige biologiske behov som kjæledyr kan hjelpe oss med å dekke, noe spesielt katten er godt egnet til (Braastad 2012). De er myke å ta på, interakterer med deg og gjengir berøring tilbake.

Ved å berøre en katt utskiller hjernen hormonet oksytocin, som fremkaller følelser av tilfredshet, ro og trygghet og reduserer angst (Taylor et al. 2000). Det er bevist at blodtrykk og pulsen synker når man koser med en katt (Virue´s-Ortega & Buela-Casal 2006).

Det er gjort mye forskning rundt hvilken effekt kjæledyr har på hjerte- og karsykdommer, og det er bevis for at det å eie et kjæledyr påvirker risikofaktorene rundt dette (Wood et al. 2005). Dyr påvirker de fysiologiske faktorene (blodtrykket går ned), de atferdsmessige faktorene (fysisk aktivitet går opp) og de sosiale faktorene (angst går ned). Det fører altså til en reduksjon i risikofaktorene for hjerte- og karsykdommer. Å eie et kjæledyr har også vært knyttet til generelt bedre helse og færre legebesøk.

Når det gjelder psykologiske og sosiale påvirkninger på helse er det flere fordeler med å interaktere med kjæledyr. Man har sett at det har en positiv effekt på depresjon og stress (Wood et al. 2005). Det er også undersøkt den effekten kjæledyr har på menneskes mentale helse, som sosial støtte, selskap, bedre egenomsorg og selvtillit.

1.9 Målene med masteroppgaven

Ettersom vi begge har stor interesse for katt og dens atferd, var valget lett da vi ble informert om manglene rundt dette temaet for omplasseringskatter. Fra tidligere er det ikke gjort særlig forsøk på atferden til omplasseringskatter. For å belyse temaet ville vi se på hvordan kattene på et omplasseringssenter oppfører seg under oppholdet og etter at de har blitt omplassert.

Vi hadde i denne oppgaven et samarbeid med to omplasseringssenter; Hjelpesenteret til Dyrebeskyttelsen Oslo og Akershus og Kattehuset ved Foreningen for Omplassering av Dyr i Oslo.

Vi ville kartlegge hvilke erfaringer katteeierne hadde med katten som de adopterte fra Hjelpesenteret og Kattehuset, få mer kunnskap om hvordan omplasserte katter fungerer, om eventuelle atferdsproblemer og om kattens atferd utvikler seg som ønsket.

Ved hjelp av spørreskjemaer til omplasseringssentrene og nye eiere ville vi undersøke atferden til omplasseringskattene på omplasseringssenteret før adopsjon, og ca. tre måneder etter adopsjon i det nye hjemmet. Vi undersøkte om det var noen endringer i atferden til kattene og i så fall hvilken retning denne endringen utviklet seg. Vi var spesielt interessert i om kattene hadde utviklet atferdsproblemer, og evt. hvilke, om de opphørte, og hvilke faktorer som bidro til atferden. Vi ønsket å undersøke om atferden til omplasseringskatter avvok fra atferden til vanlige huskatter, som ikke har vært på omplasseringssenter, ved å sammenligne våre resultater med tilsvarende resultater fra to studier gjort i 1998.

Mange kan ha den oppfatningen at omplasseringskatter er såkalte “problemkatter”, som trenger mer arbeid for å fungere godt hos en familie. Dette er noe vi vil undersøke nærmere og gi en vurdering av. Vi håper å få frem faktorer som påvirker suksessraten til adopsjonen, så omplasseringssentrene får plassert rett katt til rett hjem, slik at de unngår å bli returnert.

2 Metoder

Vi spurte flere omplasseringssenter om de var villig til å delta i vår masteroppgave (Vedlegg 1). De skulle da vurdere atferden til kattene som ble adoptert. Vi brukte elektroniske spørreskjemaer fra QuestBack. Det var fire spørreskjemaer, hvor to og to var tilsvarende like. Det var ett skjema til Kattehuset og Hjelpesenteret (Vedlegg 2) og ett skjema til nye katteeiere som hadde adoptert fra Kattehuset og Hjelpesenteret (Vedlegg 4). Spørsmålene som ble brukt, var noe liknende de som Westbye (1998) og Sandem (1998) brukte i sine masteroppgaver, for å kunne sammenlikne enkelte resultater. Vi tok med spørsmål som var interessante for oss å spørre om i forhold til vår oppgave. Vi passet på at spørsmålene til omplasseringssentrene og spørsmålene til eier var liknende, slik at vi kunne se på eventuelle endringer i atferd etter omplassering.

Omplasseringssentrene startet med å registrere katter som ble omplassert fra sommeren 2012, rundt juli, og ut januar 2013. De fylte ut skjemaene på alle kattene som ble omplassert, slik at ingen spesielle katter ble valgt ut. På et senere tidspunkt mottok vi også registreringer fra resten av 2012 fra Hjelpesenteret. Da dette var katter som allerede hadde vært hos sin nye eier en god tid over 3 måneder, valgte vi kun å bruke disse registreringene, da vi så på resultatene for omplasseringssentrene. På denne måten fikk vi mer registreringer av katter på omplasseringssentrene. Vi brukte ikke registreringene fra de som hadde hatt katten for lenge, da dette kunne medføre feil i resultatene.

Fra Hjelpesenteret fikk vi inn 157 registreringer på omplasserte katter, der 49 av kattene fra det nye hjemmet ikke kunne brukes videre i resultatene, da det hadde gått for lang tid mellom adopsjon og utlevering av spørreskjemaet. Fra Kattehuset fikk vi inn 82 registreringer.

Antallet katter som ble registrert fra eier fra Hjelpesenteret var 31 og 34 katter fra Kattehuset. Dette gav en svarprosent på 28,7 % fra Hjelpesenteret og 41,5 % fra Kattehuset, noe som gav en gjennomsnittlig svarprosent på 35,1 % fra eier fra begge omplasseringssentrene.

En av grunnene til at svarprosenten var noe høyere fra Kattehuset enn fra Hjelpesenteret kan ha vært at eierne som adopterte fra Kattehuset fikk informasjon og forespørsel om spørreundersøkelsen og om det var greit at vi kunne få deres kontaktinformasjon først. Altså gav de lov til at vi kunne kontakte dem, og Kattehuset forklarte også at det var fint om de ville bidra ved å svare.

2.1 Spørreskjemaet til omplasseringssentrene

Spørreskjemaet til omplasseringssentrene inneholdt 12 spørsmål, hvor det også var noen underspørsmål. Spørsmålene var om katten generelt, om kattens spesifikke atferd, eventuelle atferdsproblemer og hvordan type hjem omplasseringssenteret antok katten passet til (f.eks. med barn, menn, utemuligheter osv).

Svaralternativene for omplasseringssentrene ga dem enten mulighet for å svare på ett alternativ, ved f.eks. hankjønn og hunkjønn, eller muligheten til å markere flere alternativer, når det f.eks. var snakk om farge. Ellers hadde spørsmålene en gradering med fem kategorier og med en ekstra kategori for *vet ikke*. Svaralternativene gikk fra *aldri* til *svært ofte*, og det var også spørsmål med alternativene *ja*, *nei* og *kanskje*.

Da omplasseringssentrene førte inn informasjon om katter i sitt skjema, fikk vi beskjed om dette og omplasseringssentrene sendte oss informasjon med kattens ID-nummer og kontaktinformasjonen til eier. Ellers fant vi også denne informasjonen i QuestBack skjemaet som ble sendt til oss.

2.2 Informasjonsskrivet

Prosjektet ble søkt godkjent hos Personvernombudet for forskning, og det ble godkjent uten merknader. I e-posten til katteeierne fulgte det med et informasjonsskriv, og dersom de samtykket til å delta, var det en link til QuestBack skjemaet (Vedlegg 3). I spørreskjemaet var det også en forklaring om hvordan skjemaet skulle fylles ut og med litt generell informasjon om oppgaven. De som svarte på undersøkelsen skulle være over 18 år, og helst være den personen som hadde mest kontakt med katten.

Informasjonsskrivet fortalte om temaet og litt av bakgrunnen for oppgaven. Det informerte om hvilke omplasseringssentre vi hadde et samarbeid med og hvordan opplegget rundt spørreskjemaene skulle foregå. Det var en enkel forklaring av hvordan spørsmålene skulle besvares og de fikk vite hva slags personlig informasjon det ville bli spurt om. Det ble informert om at opplysningene ville bli behandlet konfidensielt og at det hele tiden var mulighet for å trekke seg fra undersøkelsen. Det ble også fortalt at deres deltagelse i undersøkelsen kunne bidra til et sikrere datamateriale.

For å få en økning i svarprosent fristet vi med en premie, som ble nevnt både i informasjonsskrivet og før selve undersøkelsen på QuestBack. Denne premien var at det

skulle trekkes ut fem vinnere av den nye boka ”Katten – atferd og velferd” av Bjarne O. Braastad (2012), for de som var med i undersøkelsen. Dersom de som svarte hadde en mulighet for å vinne en premie, var det sannsynlig at flere ville ta seg tid til å svare på undersøkelsen.

De fikk også kontaktinformasjon til oss begge og til vår veileder Bjarne, dersom det var noe de lurte på eller ikke forstod.

2.3 Forespørsel om deltagelse og purring

Rundt tre måneder etter adopsjon av katten ble det sendt ut en forespørsel på mail, eller eventuelt med post, om de nye eierne ville delta i undersøkelsen. Vi understreket at deltagelsen var helt frivillig. Eierne sine e-post adresser ble lagt inn på QuestBack, dette ble gjort fortløpende ettersom vi fikk disse inn fra omplasseringssentrene. Etter en uke ville det også automatisk bli sendt ut en purring til de som ikke hadde svart på undersøkelsen. Vi sendte også ut en purring til de som ikke hadde svart innen januar. Denne ekstra purringen valgte vi å foreta på SMS til de vi hadde mulighet for å gjøre det med. Dette fordi noen kanskje ikke hadde sett invitasjonen vi hadde sendt på e-post. Noe som viste seg å være lurt, da flere ikke hadde mottatt invitasjonen i det hele tatt, og noen av e-post adressene ikke stemte.

2.4 Spørreskjemaet til eierne

Spørreskjemaet til eierne inneholdt 71 spørsmål, hvor noen hadde underspørsmål. Andre ble kun spurt dersom visse svarkriterier hadde blitt møtt. I spørsmålene til eier ble det spurt om informasjon om katten generelt, informasjon om eier, hvorfor de anskaffet seg katten, boforhold, hva slags muligheter katten hadde i hjemmet, om adopsjonen fra omplasseringssenteret, om atferden til katten slik den var og slik eier kanskje ønsker den skulle ha vært, atferdsproblemer og eventuell veiledning for å bli kvitt atferdsproblemene. Skjemaet hadde spørsmål angående ID-nummer, kjønn og farge, som for spørsmålene til omplasseringssentrene. Dette var viktig informasjon da vi senere kunne kontrollere at vi sammenlignet riktig katt fra omplasseringssenteret til samme katt fra eier. Generelt ville mange av spørsmålene til eier gå overens med spørsmålene fra omplasseringssenteret for å ha god sammenligning på mange områder, som atferd, for å se om det var noen forandring eller likheter.

Svaralternativene til eier foregikk på liknende måte som hos omplasseringssentrene. De hadde mulighet til å svare på ett alternativ på enkelte spørsmål, eller mulighet til å markere flere alternativer på andre spørsmål. Mange steder var det en femdelte skala og med kategori for *vet ikke*. I disse femdelte kategoriene ville svaralternativene gå fra *aldri* til *svært ofte, ikke fornøyd* til *svært fornøyd, ingen* til *svært stor, ikke fornøyd* til *svært godt fornøyd* og *ikke bundet* til *svært sterkt bundet*. Det var også en tidelt skala fra *1* til *10* for hvor sterkt bånd eieren føler til katten og *ja* og *nei* spørsmål. Andre steder hadde eieren mulighet til å skrive egne tekstsvaer.

2.5 Rådata og analyse

Etter at eier hadde svart på spørreskjemaet ville vi kunne logge oss inn på QuestBack og se på resultatene. Da flere eiere hadde svart på undersøkelsen, eksporterte vi dataene som Excel-filer og begynte å analysere på dem. Vi så over dataene, sorterte, endret og fjernet informasjon som ikke kunne brukes i visse statistikkprogram. Informasjon som vi fjernet kunne være e-post adresser, lange tekstsvaer, spørsmål som var irrelevante å bruke i statistikkanalyse og visse spørsmål som hadde kriterier for å kunne bli besvart. For spørsmål hvor det var kriterier kan det ha vært veldig få som svarte, noe som gjorde en sikker analyse vanskelig. Vi gjorde om svaralternativene til tallverdier, da dette ville gi svar som var bedre å jobbe med i et statistikkprogram, f.eks. gjorde vi om de femdelte skalaene fra 1 til 5, kjønn til 1 og 2, ja og nei til 1 og 2 og liknende omgjøringer. På andre spørsmål hvor det ble brukt tall gjorde vi om til lik benevning. Om noen hadde skrevet et svar i dager, mens andre brukte uker, gjorde vi alle svarene om til dager for å få lik benevning på alle svar.

Da alle dataene var i orden brukte vi statistikkprogrammet JMP 9 for å utføre videre analyse. For å få en oversikt over datamaterialet fra de forskjellige omplasseringssentrene brukte vi distribusjonsanalyse for å se om fordelingen mellom de ulike sentrene var forskjellig. Da det ikke var noen nevneverdige forskjeller mellom sentrene ble de slått sammen til ett sett fra sentrene og ett sett fra eierne. I resultatene ble forkortelsen $M \pm SD$ brukt for gjennomsnitt $\pm$ standardavvik.

For å gjøre de øvrige analysene ble det brukt ulike tester. Vi brukte distribusjonsanalyse for å vise oversikten over svarfordelingen til flere av spørsmålene. Ved analyse for atferdspørsmålene brukte vi Spearman's ρ og Fisher's exact test. Vi brukte Spearman's ρ for å finne korrelasjoner mellom atferder og faktorer. Fisher's exact test ble brukt da vi skulle

sammenligne om det var noen forskjeller i atferden til katten. Vi måtte bruke Fisher's exact test for å få eksakte verdier, da det var fem eller mindre svar i kategoriene. For å kunne sammenligne våre resultater med Westbyes masteroppgave (1998), brukte vi kji-kvadrat (2x2) og t-test (Formel 1).

Signifikansverdier i forbindelse med tabeller blir angitt ved å bruke * og tendensverdier blir angitt ved bruk av '.

$$* = p \leq 0,05$$

$$' = 0,05 < p \leq 0,07$$

Formel 1: Formelen for utregning av t-test.

$$t = \frac{(X_A - X_B) \sqrt{\left(\frac{N_A N_B}{N_A + N_B}\right)}}{\sqrt{\frac{(N_A - 1)(S_A^2) + (N_B - 1)(S_B^2)}{N_A + N_B - 2}}}$$

X_A = Gjennomsnittet til populasjon 1

X_B = Gjennomsnittet til populasjon 2

N_A = Populasjon 1

N_B = Populasjon 2

S_A^2 = Standardavviket til populasjon 1

S_B^2 = Standardavviket til populasjon 2

3 Resultater

3.1 Omplasseringssentrene

3.1.1 Generelt

Vi fikk til sammen inn 157 skjemaer fra Hjelpesenteret og 82 skjemaer fra Kattehuset. Alle kattene ble omplassert i 2012. Resultatene fra de to omplasseringssentrene var så like at vi slo dem sammen til ett datasett. Dette bestemte vi ved å se på fordelingen av svarene på de ulike spørsmålene (Tabell 1). Svarene fra omplasseringssentrene kunne sammenlignes da de var noenlunde like, men hovedforskjellen mellom dem var at Hjelpesenteret hovedsaklig hadde voksne katter, mens kattehuset hadde en større aldersspredning.

Da vi slo sammen datasettene fra sentrene fikk vi ett datasett med en total på 239 registrerte omplasserte katter. Er totalen noe annet enn 239 vil det være opplyst i teksten.

Tabell 1: Fordelingen for utvalgte spørsmål fra Hjelpesenteret, Kattehuset og begge sentrene samlet.

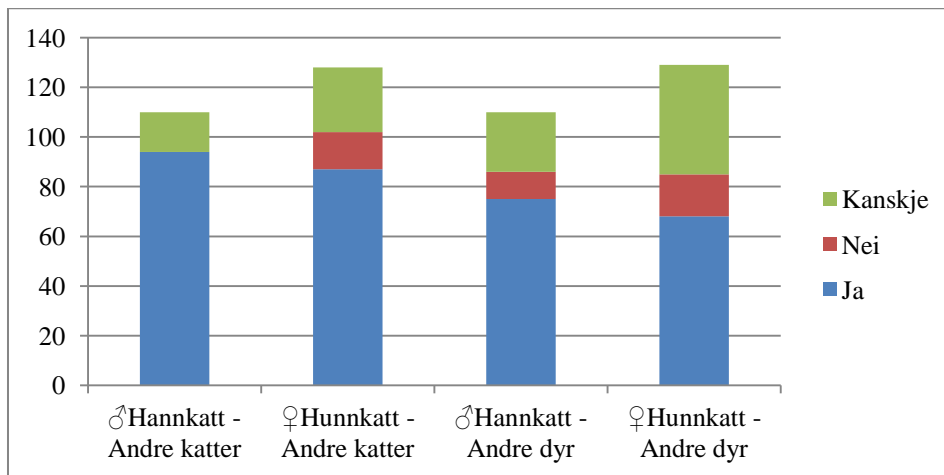
		Hjelpesenteret	Kattehuset	Omplasseringssentrene samlet
Kjønn	Hannkjønn	49,0 %	40,2 %	46,0 %
	Hunnkjønn	51,0 %	59,8 %	54,0 %
Alder	Kattunge	14,6 %	43,9 %	24,7 %
	Ung katt	14,6 %	32,9 %	20,5 %
	Voksen	70,7 %	23,2 %	54,8 %
Har katten hatt noen atferder som har skapt problemer?	Ja	0,6 %	0,0 %	0,4 %
	Nei	86,0 %	89,0 %	87,0 %
	Vet ikke	13,4 %	11,0 %	12,6 %
Katten oppsøker ukjente mennesker som kommer på besøk (M ± SD)		4,73±0,63	4,52±0,65	4,66±0,65
Har katten vist aggressiv biting overfor mennesker? (M ± SD)		1,03±0,26	1,04±0,25	1,05±0,26
Katten passer i et hjem med andre katter	Ja	72,0 %	82,9 %	75,7 %
	Nei	7,6 %	3,7 %	6,3 %
	Kanskje	20,4 %	13,4 %	18,0 %

3.1.2 Kattenes kjønn

Fordelingen mellom hannkjønn og hunnkjønn på omplasseringssenteret var henholdsvis 46 % og 54 %. Det fremkom av analysene av spørreskjemaene at hannkattene oftere oppsøkte nye eller ukjente katter ($p < 0,0001$; $N = 219$) og barn ($p = 0,025$; $N = 234$), da på en positiv måte, enn hunnkattene gjorde. Hunnkattene var mer kjælene ($p = 0,043$; $N = 238$) og reagerte oftere positivt

på dyrepassers signaler ($p=0,020$; $N=239$). Kjønnen til katten hadde ingen effekt på hvor hyppig katten utførte uønskede atferder.

Vi så at omplasseringssentrene oftere anbefalte å plassere hannkatter i et hjem med andre katter ($p<0,0001$; $N=238$) og dyr ($p=0,050$; $N=239$), i forhold til hunnkatter (Figur 1).

Figur 1: Viser fordelingen på kattens kjønn og hvorvidt de bedømmes til å egne seg i et hjem med andre katter eller andre dyr.

3.1.3 Kattenes alder

Flere katter som kom til sentrene viste man ikke alderen til. Disse ville dyrepasserne eller veterinær sette en antatt alder på. Vi brukte derfor kategoriene, *kattunge* – 0-6 mnd, *ung katt* – 6-18 mnd og *voksen* – 18 mnd<, for å dele inn alderen til kattene. Her var fordelingen 25 %, 20 % og 55 % i hver aldersgruppe.

Vi så på hvilken effekt kattens alder hadde på atferdstrekk. Yngre katter var mer lekne enn eldre katter, og på den femdelte skalaen hadde *kattunge* et gjennomsnitt på $4,95 \pm 0,29$ og *voksen* på $4,57 \pm 0,83$ ($p=0,012$; $N=238$). De voksne kattene var ikke like ivrige til å oppsøke nye og ukjente katter ($p<0,0001$; $N=219$), som *kattunge*, de hadde et gjennomsnitt på $4,81 \pm 0,49$. Dette er nesten to kategorier høyere enn gjennomsnittet til *voksen* som var på $3,09 \pm 1,22$. Kattunger oppsøkte fanget til dyrepasser oftere enn unge katter gjorde. Vi så en tendens til at kattunger oppsøkte barn oftere ($p=0,063$; $N=234$) og var mer vennlige mot fremmede ($p=0,069$; $N=238$).

Svært mange av problematferdene var signifikant forskjellige mellom de ulike alderskategoriene (Tabell 2). Det var de voksne kattene som oftere reagerte aggressivt mot mennesker og andre katter. Det samme gjaldt for sosiale konflikter og frykt eller angst overfor

andre katter. Kun ved frykt mot sterke lyder var det de yngre kattene som oftest reagerte.

Likevel var problematferdene gjennomgående på et lavt nivå.

Tabell 2: Alder til kattene på omplasseringssentrene sin effekt på hyppigheten til problematferd, bedømt på en skala fra 1 til 5 (hyppigst).

<i>Problematferd – Alder</i>	<i>Svarkategorier</i>	<i>Svarfordeling på en 5-delt skala</i>						<i>M±SD</i>	<i>Fisher's exact test</i>
		<i>Aldri</i>	<i>Sjelden</i>	<i>Av og til</i>	<i>Ofte</i>	<i>Svært ofte</i>	<i>Antall katter</i>		
Katten klorer på inventar	Kattunge	5	16	6	0	0	27	2,04±0,65	0,43
	Ung katt	9	14	0	0	0	27	1,81±0,68	
	Voksen	12	76	22	0	0	118	2,02±0,60	
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	Kattunge	5	9	0	0	0	59	1,00±0,00	0,20
	Ung katt	48	1	0	0	0	49	1,02±0,14	
	Voksen	121	8	2	0	0	131	1,09±0,34	
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	Kattunge	59	0	0	0	0	59	1,00±0,00	0,004*
	Ung katt	48	1	0	0	0	49	1,02±0,14	
	Voksen	113	15	2	0	0	130	1,15±0,40	
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	Kattunge	54	4	1	0	0	59	1,10±0,36	0,33
	Ung katt	43	2	3	0	1	49	1,24±0,75	
	Voksen	120	8	2	0	0	130	1,09±0,34	
Katten er aggressiv overfor andre katter	Kattunge	58	0	0	0	0	58	1,00±0,00	< 0,0001*
	Ung katt	46	2	1	0	0	49	1,08±0,34	
	Voksen	90	30	9	1	0	130	1,39±0,65	
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	Kattunge	55	1	2	0	0	58	1,08±0,39	0,0005*
	Ung katt	40	7	2	0	0	49	1,22±0,52	
	Voksen	87	30	11	1	0	129	1,43±0,68	
Katten har sosiale konflikter med andre katter	Kattunge	54	3	0	0	1	58	1,12±0,56	< 0,0001*
	Ung katt	33	8	4	1	2	48	1,56±1,03	
	Voksen	24	58	35	2	2	121	2,17±0,82	
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	Kattunge	38	13	7	1	0	59	1,51±0,77	0,002*
	Ung katt	28	12	6	2	1	49	1,69±0,98	
	Voksen	101	10	19	0	0	130	1,37±0,73	

Det var en forskjell på hvor gammel katten var og hvilket hjem omplasseringssentrene anbefalte katten til. Dette angikk muligheten til å være i et hjem uten utemuligheter, bo med andre katter, dyr og eldre mennesker. Det å omplassere en katt som inne katt var det flest yngre katter som ble vurdert til ($p=0,035$; $N=239$). Flest kattunger ble anbefalt plassert i et hjem med andre katter ($p<0,0001$; $N=238$) og andre dyrearter ($p=0,004$; $N=239$). Det var oftest de voksne kattene som ble anbefalt til å bo i et hjem med eldre mennesker ($p<0,0001$; $N=239$).

3.1.4 Kattens bakgrunn

Ettersom kattene kom til sentrene fra forskjellige steder, lagde vi syv ulike kategorier for hva slags bakgrunn katten hadde. Tabell 3 viser de ulike kriteriene for hver kategori og fordelingen blant kattene i prosent. Nesten 50 % av kattene ble funnet hjemløse, og det er derfor vanskelig å si noe om deres fortid.

Tabell 3: Inndeling av bakgrunnene til kattene i ulike kategorier med prosentandel og definisjoner. Kategoriene er nummerert fra 1 til 7.

<i>Nr.</i>	<i>Bakgrunn</i>	<i>Definisjon</i>
1	Funnet hjemløs – 48,5 %	Kattene som har gått ute på ubestemt tid og man kan ikke si noe konkret om tidligere bakgrunn, om de rømte eller eventuelt var forlatt.
2	Funnet forlatt – 15,1 %	Kattene som vi vet ble forlatt av sine tidligere eiere, f.eks. forlatt utenfor omplasseringssenter eller forlatt i et bur ved veien.
3	Eier ikke tid/mulighet – 13,4 %	Eiere som ble syke, døde eller ikke lenger hadde bomuligheter/flyttet hvor de ikke kunne ha katt, osv.
4	Født ute – 10 %	Kattunger som ble funnet eller født ute.
5	Returnert – 4,2 %	Katter som ble returnert til omplasseringssenteret etter å ha blitt omplassert tidligere.
6	Tatt fra eier – 5 %	Der politiet eller Mattilsynet tok katten fra eier, da de ikke lenger var egnet.
7	Født i fosterhjem – 3,8 %	Avkom fra hunnkatter som kom inn drektig og ble plassert i fosterhjem til kattungene var gamle nok til å komme på senteret eller omplasseres.

Bakgrunn hadde liten innflytelse på atferder katten viste på omplasseringssenteret, men det var en signifikant forskjell på om katten oppsøkte nye eller ukjente katter på en positiv måte. Her var det de kattene som hadde blitt *født i fosterhjem* ($5,00 \pm 0,00$) og *født ute* ($4,67 \pm 0,70$) som utførte denne atferden oftest, mens kattene som var *funnet hjemløs* ($3,34 \pm 1,28$) og *returnert* ($3,44 \pm 1,33$) utførte denne atferden sjeldnest ($p < 0,0001$; $N=219$).

Atferdsproblemer som ga signifikante verdier, med tanke på en sammenheng med hvilken bakgrunn katten hadde, var *katten har sosiale konflikter med andre katter* ($p < 0,0001$; $N=227$), *katten viser frykt eller angst overfor andre katter* ($p=0,002$; $N=236$) og *katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder* ($p=0,046$; $N=238$). For sosiale konflikter og frykt eller angst overfor andre katter, var det de som var født i fosterhjem som hadde lavest forekomst av disse atferdene ($1,00 \pm 0,00$). De med høyest forekomst var kattene fra kategoriene *funnet hjemløs* ($2,03 \pm 0,78$) og *returnert* ($2,10 \pm 0,99$), som hadde et gjennomsnitt på *sjelden*. Kattene som var *født ute* ($1,75 \pm 1,03$) reagerte oftere fryktsomt overfor sterke lyder, mens kattene som ble *returnert* ($1,10 \pm 0,32$) hadde lavere forekomst. Kattene som var født i fosterhjem ($1,00 \pm 0,00$) viste mindre aggresjon overfor andre katter, enn kattene som hadde blitt returnert ($1,40 \pm 0,70$; $p=0,008$; $N=237$).

3.1.5 Omplasseringssentrenes vurdering av et potensielt hjem

Ulike katter har forskjellige behov og tidligere erfaringer, som kan ha konsekvenser for hvilke hjem som passer kattens krav. Omplasseringssentrene svarte på spørsmål for hver enkelt katt om hva slags hjem de trodde kattene ville passe inn i (Tabell 4).

Flesteparten av kattene så ut til å passe med både ute- og innemuligheter og med menn, mens noen av kattene som så ut til å passe dårligere eller usikkert med barn, eldre, andre katter og andre dyrearter. Kun 20,7 % hadde svart *ja* eller *kanskje* på at kattene kunne passet i en leilighet uten utemuligheter, noe som kan gjenspeile at mange av kattene allerede hadde hatt et forhold til å være ute før de kom til omplasseringssenteret.

Tabell 4: Omplasseringssentrenes vurdering av kattenes ulike krav til nytt hjemmiljø. Hver katts behov ble vurdert om den passet i et hjem med ulike faktorer, med svaralternativene *ja*, *nei* og *kanskje*.

<i>Passer i hjem;</i>	<i>Svaralternativer</i>		
	<i>Ja</i>	<i>Nei</i>	<i>Kanskje</i>
I en leilighet, uten utemuligheter	38	198	3
Med både ute- og innemuligheter	235	2	1
Som "låvekatt", bor ute mesteparten av tiden	1	237	1
Med barn	210	1	28
Med menn	239	0	0
Med eldre	186	51	2
Med andre katter	181	15	42
Med andre dyr	143	28	68
Bare med en erfaren katteeier	16	216	7

3.1.6 Atferdstrekk på omplasseringssentrene

Med tanke på atferdstrekkene til kattene på omplasseringssentrene, utførte flesteparten av kattene atferdene *svært ofte* (Tabell 5). Alle gjennomsnittene lå over 4,5, som tilsvarer *ofte* til *svært ofte*. Ett unntak var atferden *katten oppsøker på en positiv måte nye eller fremmede katter*, der gjennomsnittet var på 3,75. Generelt sett utførte kattene atferdene som ble opplevd i en høy grad, f.eks. reagerte ca 97,5 % *svært ofte* positivt på signaler fra dyrepasserne.

Tabell 5: Fordelingen og gjennomsnitt av kattenes egenskaper bedømt ved omplasseringssentrene

<i>Atferd – Omplasseringssentrene</i>	<i>Antall katter</i>	<i>Svarfordeling på en 5-delt skala</i>					<i>M±SD</i>
		<i>Aldri</i>	<i>Sjelden</i>	<i>Av og til</i>	<i>Ofte</i>	<i>Svært ofte</i>	
Katten oppsøker kjente personer	239	0	1	2	24	212	4,87±0,39
Katten oppsøker ukjente personer	239	1	1	14	46	177	4,66±0,65
Katten oppsøker barn	234	4	3	33	26	168	4,50±0,90
Katten oppsøker på en positiv måte nye eller fremmede katter	219	11	34	46	36	92	3,75±1,28
Katten hilser på dyrepasserer når h*n kommer inn i rommet	239	0	0	4	12	223	4,92±0,33
Katten reagerer positivt på signaler fra dyrepassererne	239	0	0	1	5	233	4,97±0,19
Katten oppsøker fanget til dyrepasser eller besøkende	238	3	3	22	5	205	4,71±0,79
Katten gir uttrykk for at den er kjælen	238	0	0	1	4	233	4,97±0,18
Katten viser vennlighet overfor fremmede	238	0	2	3	33	200	4,81±0,48
Katten viser tilpassningsdyktighet	239	0	0	0	13	226	4,95±0,23
Katten er aktiv og leken	238	0	3	23	10	202	4,73±0,68
Katten gir lyder	238	0	0	3	7	228	4,94±0,28

3.1.7 Atferdsproblemer på omplasseringssentrene

Da vi så på atferdsproblemer på omplasseringssentrene, ble atferdene stort sett utført *aldri* eller *sjelden* (Tabell 6). *Katten klorer på inventar* var den atferden som ble utført oftest av kattene, med et gjennomsnitt på 1,99. Atferdene som ble utført minst var *katten viser aggressiv biting overfor mennesker* og *katten viser aggressiv kloring overfor mennesker*, hvor *aldri* ble opplevd henholdsvis i 95,4 % og i 92,4 % av tilfellene.

Bare én katt hadde atferd som skapte problemer på senteret, men 30 katter, som kanskje var på fosterhjem, hadde ukjent atferd så vi vet ikke om de hadde atferd som kan ha skapt problemer.

Den katten som hadde problematferd var *ofte* i slåsskamp med andre katter og var *av og til* aggressiv overfor menneske, da både med biting og kloring. Dette var en hannkatt som var blitt tatt fra eieren sin. Det ble ikke opplevd at han viste frykt overfor mennesker eller andre katter. Omplasseringssenteret anbefalte også at denne katten kom til et hjem med en erfaren katteeier.

Tabell 6: Fordelingen og gjennomsnitt av kattenes problematferder bedømt ved omplasseringssentrene

<i>Problematferd – Omplasseringssentrene</i>	<i>Antall katter</i>	<i>Svarfordeling på en 5-delt skala</i>					<i>M±SD</i>
		<i>Aldri</i>	<i>Sjelden</i>	<i>Av og til</i>	<i>Ofte</i>	<i>Svært ofte</i>	
Katten klorer på inventar	172	34	106	32	0	0	1,99±0,62
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	239	228	9	2	0	0	1,05±0,26
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	238	220	16	2	0	0	1,08±0,31
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	237	217	14	6	0	1	1,13±0,46
Katten er aggressiv overfor andre katter	236	194	32	10	1	0	1,23±0,54
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	238	182	38	15	1	0	1,30±0,60
Katten har sosiale konflikter med andre katter	227	111	69	39	3	5	1,77±0,93
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	238	167	35	32	3	1	1,47±0,80

3.2 Kattens nye hjem

3.2.1 Generelt om adopsjonshjemmene

Vi fikk til sammen inn svar for 65 katter fra katteeierne. Av disse var 34 av kattene fra Kattehuset og 32 fra Hjelpesenteret. Her var det også så stor overensstemmelse mellom resultatene, at vi kunne slå dem sammen til ett datasett (Tabell 7).

Tabell 7: Fordelingen for utvalgte spørsmål fra eiere som adopterte fra Hjelpesenteret, Kattehuset og begge sentrene samlet.

		Hjelpesenteret	Kattehuset	Omplasseringssentrene samlet
Kjønn	Hannkjønn	45,5 %	35,3 %	40,0 %
	Hunnkjønn	54,5 %	64,7 %	60,0 %
Alder	Kattunge	39,4 %	29,4 %	15,4 %
	Ung katt	57,6 %	41,2 %	35,4 %
	Voksen	3,0 %	29,4 %	49,2 %
Har katten hatt noen atferder som har skapt problemer?	Ja	0,0 %	14,7 %	7,7 %
	Nei	100,0 %	85,3 %	92,3 %
Katten oppsøker ukjente mennesker som kommer på besøk		3,79±1,11	3,29±1,00	3,52±1,12
Har katten vist aggressiv biting overfor mennesker?		1,33±0,64	1,44±0,86	1,40±0,77

For kattene som ble adoptert var det flere hunnkatter enn hannkatter, men det var fortsatt en jevn fordeling mellom kjønnene (Tabell 8). Det ble adoptert flere voksne katter enn kattunger, noe som kan ha en sammenheng med antall voksne katter på omplasseringssentrene.

Den viktigste årsaken til at kattene var på omplasseringsentrene, var at de ble funnet hjemløse. Det var også mange som ble funnet forlatt eller hadde en eier som ikke lenger hadde tid eller mulighet til å ta vare på kattene.

Tabell 8: Generell fordeling av katter som ble vurdert i sitt nye hjem.

<i>Kategorier</i>	<i>Svaralternativer</i>	<i>Antall katter</i>
Kjønn	Hannkatt	26
	Hunnkatt	39
Alder	Kattunge, <6mnd	10
	Ung katt, 6 mnd – 18 mnd	23
	Voksen, >18 mnd	32
Bakgrunn	Funnet hjemløs	25
	Funnet forlatt	11
	Eier ikke tid/mulighet	15
	Født ute	4
	Retur	2
	Tatt fra eier	4
	Født i fosterhjem	4

3.2.2 Om eier

Ut fra de som svarte på undersøkelsen var det 89 % kvinner som hadde skaffet seg en omplasseringskatt, eller som hadde hovedansvaret for katten. Dette kom tydelig frem da 58 kvinner svarte på undersøkelsen, mot kun syv menn.

Eierne av omplasseringskattene hadde en gjennomsnittsalder på $40,8 \pm 9,9$ år, der den yngste var 22 år og den eldste 64 år. Erfaringen som de nye katteeierne hadde varierte mye og lå mellom 0 og 42 år, med et gjennomsnitt på $9,8 \pm 10,3$ år. Flere var altså katteeier for første gang. Vi poengterte at det skulle være antall år man hadde hatt katt etter fylte 18 år, slik at årene de svarte, viste til år som de selv hadde vært ansvarlig for katten. De som svarte 0 år, kunne altså ha hatt en katt i familien i en yngre alder, men de ville ikke hatt eneansvaret for den. Det var åtte personer som hadde adoptert en katt fra et omplasseringssenter tidligere.

De som svarte var gjennomsnittlig hjemme med katten i $8,4 \pm 2,6$ timer om dagen, med en variasjon fra 5 til 18 timer. I hvert hjem var det i gjennomsnitt $2,6 \pm 1,2$ personer som hadde jevnlig kontakt med katten, da med minimum én og maksimum fem personer.

Av de som svarte hadde alle fremdeles katten boende hos seg og kun tre personer hadde vurdert å returnere katten, noe som skyldtes problemer med dens atferd.

3.2.3 Anskaffelsesgrunn

Eierne kunne velge mellom tre grunner for at de anskaffet seg katt fra omplasseringssenteret. Det var *for å ha katten som selskapskatt/ kjæledyr, for å ha katten som brukskatt (f.eks. musefanger)* eller *for å gi katten et hjem*. Da alle kattene fra omplasseringssentrene enten var kastret eller skulle bli det, hadde vi ikke med noen kategori for avl av katt. Ingen valgte å anskaffe seg katt som brukskatt, men 55 personer ønsket en katt som kjæledyr og 10 ville gi katten et hjem.

3.2.4 Valg av katt

Vi spurte om hvilke grunner eierne hadde for å adoptere den katten de gjorde. Vi lagde fire spørsmål om hvilke kriterier og egenskaper som var viktig for beslutningen. Kategoriene var, *anbefalt fra omplasseringssenteret, kattens personlighet, kattens utseende og kattens bakgrunn*. Vi brukte en femdelt skala fra *ingen* til *svært stor* for å finne hvor stor betydning hver enkelt kategori hadde for avgjørelsen (Tabell 9).

Man ser tydelig at det var kattens personlighet som hadde størst betydning ved valget av katten, mens kattens utseende, bakgrunn og anbefaling fra senteret var av middels betydning.

Tabell 9: Gjennomsnitt og fordeling, over hvilke kategorier som hadde betydning under avgjørelsen om valg av katt.

Kategorier	Total katter	Svarfordeling på en 5-delt skala					M±SD
		Ingen	Liten	Middels	Stor	Svært stor	
Anbefalt fra omplasseringssenteret	65	23	8	10	10	14	2,75±1,59
Kattens personlighet	64	2	4	11	14	33	4,12±1,11
Kattens utseende	65	11	10	22	15	7	2,95±1,23
Kattens bakgrunn	64	14	12	17	13	8	2,83±1,33

3.2.5 Kattens hjemmemiljø

Det nye hjemmet til katten hadde ulike miljøfaktorer, som kunne påvirke hvordan og hvilke atferder katten ga uttrykk for. En oversikt over disse faktorene vises i Tabell 10. Det var nesten dobbelt så mange katter som bodde på tettsted enn landlig. De fleste av kattene, 84,6 %, hadde dokasse innendørs hele året. Det var også mest vanlig at kattene kunne gå fritt ute, uten noen form for menneskeskapt begrensninger. Dette gjaldt hele 70,8 % av kattene, men noen var også kun inne.

I gjennomsnitt var det 1,42 katter i hvert hjem og ingen hadde mer enn fem katter i et hjem. Det var kun fem personer som hadde andre dyr i husstanden, i tillegg til katten sin. Ettersom disse personene hadde ulike dyreslag, brukte vi dem ikke i videre analyse.

Kattene brukte rundt seks dager på å slå seg til ro i det nye hjemmet, da med en variasjon fra en til 37 dager. Det var stor variasjon rundt hvor lenge eierne ventet før de slapp katten ut for første gang, men gjennomsnittet lå på 41 dager. Her er det ikke tatt med i betraktning at enkelte av kattene var kattunger og skulle derfor vente lenger før de ble sluppet ut.

Tabell 10: Miljøfaktorer rundt kattens nye hjemmiljø.

<i>Kategorier</i>	<i>Svaralternativer</i>	<i>Antall katter</i>
Boforhold	Tettsted	40
	Landlig	25
Dokasse innendørs	Ja	55
	Periodevis	5
	Nei	5
Ute muligheter	Den kan gå helt fritt ute	46
	Går i stor innhegning ute (større enn 10m ²)	1
	Går kun på balkong/liten plass ute (område mindre enn eller lik 10m ²)	6
	Går ute kun i bånd	4
	Er kun inne	8
Andre katter i husstanden	Ja	26
	Nei	39
	Antall katter, M±SD	1,42±0,94
Andre dyr i husstanden	Ja	5
	Nei	60
Hvor lang tid tok det før katten slo seg til ro hjemme hos deg? (Dager, M±SD)		5,83±8,21
Hvor lenge var katten hos deg før den ble sluppet ut? (Dager, M±SD)		41,08±34,47

3.2.6 Sammenligning mellom ønsket og opplevd atferd

Vi spurte eierne om hvor mye de satte pris på 12 ulike atferder hos katten sin og hvor ofte disse atferdene faktisk forekom (Tabell 11). Eierne brukte en fempunktsskala, fra *ingen* til *svært stor*, til å svare på om hvor mye de satte pris på atferdstrekket. Deretter svarte de på hvor ofte katten faktisk utførte de ulike atferdene, da gikk skalaen fra *aldri* til *svært ofte*.

Vi fant her signifikante lave eller moderate positive korrelasjoner mellom den ønskede og den opplevde atferden for *personlighet* og *intelligens*, *følelsesmessig hengivenhet* og *fortrolighet*, *selvstendig atferd*, *katten viser vennlighet overfor fremmede*, *katten holder fremmede katter unna husstanden* og *jaktegenskaper*. Dette viser at katteeierne i halvparten av tilfellene fikk samsvar i hyppighet av atferd mellom hva eier ønsket seg og hva dem faktisk opplevde. Ønsket eieren f.eks. at katten ofte viste sin personlighet og intelligens, ville den i de fleste tilfeller utføre denne atferden ofte.

Mange av gjennomsnittene til atferd som eier ønsket fra katten sin lå på skalaen mellom *stor* og *svært stor*. Dette gjaldt spesielt atferd som kunne ha mye med båndet mellom eier og katt å gjøre. Gjennomsnittet lå f.eks. høyest for *katten gir utrykk for at den er kjælen* og for *katten din oppsøker deg*. Noen av atferdene som lå lavest var *katten holder fremmede katter unna husstanden* og *jaktegenskaper*, som er egenskaper mange i dag kanskje ikke ser på som nødvendige eller ønskelige.

Tabell 11: Korrelasjoner mellom atferd eieren setter pris på og ønsket katten skulle ha (Ønsket) og hvordan atferden til katten faktisk var (Opplevd). $\rho < 0,2$ = svak korrelasjon, 0,2-0,4 = lav korrelasjon, 0,4-0,7 = moderat korrelasjon, 0,7-0,9 = høy korrelasjon, 0,9-1,0 = svært høy korrelasjon. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

Atferd;	Atferden;	Fordeling av svar på 5-delt skala					M±SD	Spearman's ρ		Atferden var endret to eller flere kategorier (Antall katter)
		Ingen/Aldri	Liten/Sjelden	Middels/Av og til	Stor/Ofte	Svært stor/Svært ofte		ρ	p-verdi	
Katten din oppsøker deg	Ønsket	0	0	6	33	26	4,31±0,63	0,27	0,027*	2
	Opplevd	0	0	7	26	32	4,38±0,68			
Katten gir uttrykk for at den er kjælen	Ønsket	0	0	5	31	29	4,37±0,63	0,19	0,12	5
	Opplevd	0	0	8	22	35	4,41±0,70			
Personlighet og intelligens	Ønsket	0	1	8	36	20	4,15±0,69	0,52	<0,0001*	3
	Opplevd	0	0	8	30	27	4,29±0,68			
Følelsemessing hengivenhet og fortrolighet	Ønsket	0	2	4	36	23	4,23±0,70	0,53	<0,0001*	1
	Opplevd	0	1	7	31	26	4,26±0,71			
Selvstendig atferd	Ønsket	1	0	15	38	11	3,89±0,73	0,45	0,0002*	4
	Opplevd	0	1	5	29	29	4,34±0,69			
Katten reagerer positivt på dine signaler	Ønsket	0	2	18	31	14	3,87±0,78	0,17	0,16	10
	Opplevd	0	3	17	23	22	3,98±0,89			
Katten er aktiv og leken	Ønsket	0	2	16	32	14	3,90±0,77	0,24	0,052'	10
	Opplevd	0	2	13	20	30	4,20±0,87			
Katten viser vennlighet overfor fremmede	Ønsket	2	5	24	25	9	3,52±0,94	0,28	0,023*	11
	Opplevd	2	3	5	29	25	4,12±0,97			
Katten viser tilpassningsdyktighet	Ønsket	0	2	13	39	11	3,91±0,70	0,08	0,52	7
	Opplevd	0	0	12	30	22	4,15±0,71			
Katten holder fremmede katter unna husstanden	Ønsket	20	19	16	6	1	2,24±1,14	0,38	0,005*	11
	Opplevd	25	7	15	4	2	2,07±1,19			
Jaktegenskaper	Ønsket	18	18	17	7	3	2,35±1,15	0,64	<0,0001*	9
	Opplevd	23	7	16	5	6	2,37±1,37			
Katten gir lyder	Ønsket	3	8	23	22	9	3,40±1,03	0,22	0,081	17
	Opplevd	0	3	17	19	26	4,05±0,93			

3.2.7 Atferdstrekk i det nye hjemmet

Eierne ble spurt om å gradere til sammen 17 ulike atferdstrekk hos katten (Tabell 12). De aller fleste av atferdstrekkene forekom fra *ofte* til *svært ofte*, med unntak for atferdene *katten oppsøker barn*, *katten oppsøker ukjente katter*, *katten holder fremmede katter unna husstanden* og *jaktegenskaper*, som opptrådte i en mindre forekomst.

Tabell 12: Svarfordeling og gjennomsnitt av opplevelsene gjort på kattens atferd i det nye hjemmet. Denne tabellen tar for seg alle atferdstrekkene vi spurte eierne om.

Atferd	Antall katter	Fordeling av svar på en 5-delt skala					M±SD
		Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte	
Katten din oppsøker deg	65	0	0	7	26	32	4,38±0,68
Katten oppsøker ukjente mennesker	65	4	7	18	23	13	3,52±1,12
Katten oppsøker barn	60	11	19	11	10	9	2,78±1,34
Katten oppsøker ukjente katter	45	23	8	12	2	0	1,84±0,98
Katten holder fremmede katter unna husstanden	53	25	7	15	4	2	2,07±1,19
Katten viser vennlighet overfor fremmede	64	2	3	5	29	25	4,12±0,97
Katten gir utrykk for at den er kjælen	65	0	0	8	22	35	4,41±0,70
Katten reagerer positivt på dine signaler	65	0	3	17	23	22	3,98±0,89
Katten hilser på deg når du kommer hjem	65	0	0	7	11	47	4,61±0,68
Katten oppsøker selv fanget ditt	65	5	4	11	22	23	3,83±1,21
Følelsesmessig hengivenhet og fortrolighet	65	0	1	7	31	26	4,26±0,71
Personlighet og intelligens	65	0	0	8	30	27	4,29±0,68
Selvstendig atferd	64	0	1	5	29	29	4,34±0,69
Katten viser tilpassningsdyktighet	64	0	0	12	30	22	4,16±0,72
Katten gir lyder	65	0	3	17	19	26	4,05±0,93
Katten er aktiv og leken	65	0	2	13	20	30	4,20±0,87
Jaktegenskaper	57	23	7	16	5	6	2,37±1,37

3.2.8 Atferdsproblemer i det nye hjemmet

Vi spurte eierne om hvor ofte 11 spesifikke atferdsproblemer forekom (Tabell 13). Det var generelt en lav forekomst av problematferd i det nye hjemmet, med et unntak for kloring på inventar, hvor 17 katter utførte dette *ofte* til *svært ofte*.

Tabell 13: Viser fordelingen og gjennomsnitt av vurderinger gjort på kattenes problematferd i det nye hjemmet. Denne tabellen tar for seg alle atferdsproblemene vi spurte eierne om.

Problematferd	Antall katter	Svarfordeling på en 5-delt skala					M±SD
		Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte	
Katten legger fra seg avføring utenfor dokassen	65	56	7	1	0	1	1,20±0,62
Katten urinmarkerer inne	64	62	1	1	0	0	1,05±0,28
Katten urinerer utenfor dokassen	65	58	4	1	0	2	1,21±0,76
Katten klorer på inventar	65	8	1	25	12	5	2,86±1,10
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	65	47	12	5	0	1	1,40±0,77
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	64	47	11	5	1	0	1,37±0,70
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	63	37	19	3	1	3	1,63±1,01
Katten er aggressiv overfor andre katter	46	37	5	3	1	1	1,38±0,87
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	47	30	10	7	2	1	1,68±1,00
Katten har sosiale konflikter med andre katter	50	26	12	4	3	1	1,72±1,02
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	63	23	18	17	1	4	2,13±1,23

3.2.8.1 Individbestemt

Da vi så på ulike individfaktorer som kunne ha en effekt på problematferden til kattene, var det svært få signifikante forskjeller. Individfaktorene vi så på var alder, kjønn og bakgrunn. Vi fant aldersforskjell på hvor ofte katter klorer på inventar. Kattunger ($3,50 \pm 1,08$) utførte atferden oftere enn voksne katter ($2,28 \pm 0,99$; $p=0,002$; $N=65$).

Vi fant ingen signifikante forskjeller på hyppigheten til problematferdene da vi målte det opp mot kattenes kjønn. Kattenes bakgrunn hadde en tendens til å påvirke i hvilken grad *katten urinmarkerer inne* ($p=0,07$; $N=64$). Det var katter med bakgrunn fra *eier ikke tid/mulighet* ($1,33 \pm 0,52$) og *returnert* ($1,5 \pm 0,71$) som utførte denne atferden mest. Kloring på inventar ble utført hyppigst av kattene som hadde bakgrunnen *eier ikke tid/mulighet* ($3,00 \pm 0,93$) og de som var *født i fosterhjem* ($4,25 \pm 0,50$). De som utførte atferden i lavest grad var kattene som hadde blitt *returnert* ($2,00 \pm 1,41$; $p=0,04$; $N=65$).

3.2.8.2 Miljøpåvirket

3.2.8.2.1 Utemuligheter

Vi undersøkte om kattens utemuligheter kunne ha en innvirkning på atferdsproblemer. Vi brukte korrelasjoner for å finne ut om det var en sammenheng mellom de forskjellige utemulighetene til katten og hvor ofte den utførte problematferder (Tabell 14). Vi fant tre signifikante og lave positive korrelasjoner, *katten legger fra seg avføring utenfor dokassen, katten har sosiale konflikter med andre katter og katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder*. For alle disse tre atferdene var det stort sett kattene med fri utetilgang som utførte problematferden oftest. For de andre problematferdene var det veldig blandet hvor hyppig atferden ble utført uansett hvilke utemuligheter katten hadde.

Tabell 14: Korrelasjon mellom utemuligheter og graden av atferdsproblemer. Utemulighetene var fordelt i fem kategorier, er kun inne, går ute kun i bånd, går kun på balkong/ liten plass ute (område mindre enn 10 m²), går i stor innhegning ute (større enn 10m²) og den kan gå helt fritt ute. $\rho < 0,2$ = svak korrelasjon, 0,2-0,4 = lav korrelasjon, 0,4-0,7 = moderat korrelasjon, 0,7-0,9 = høy korrelasjon, 0,9-1,0 = svært høy korrelasjon. * $p < 0,05$.

Problematferd – Utemuligheter	Total antall katter	Spearman's ρ	
		ρ	p-verdi
Katten legger fra seg avføring utenfor dokassen	65	0,25	0,042*
Katten urinmarkerer inne	64	-0,11	0,36
Katten urinerer utenfor dokassen	65	0,09	0,48
Katten klorer på inventar	65	-0,13	0,30
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	65	0,09	0,49
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	64	0,11	0,37
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	63	0,13	0,30
Katten har sosiale konflikter med andre katter	46	0,35	0,018*
Katten er aggressiv overfor andre katter	47	0,08	0,60
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	50	0,18	0,21
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	63	0,26	0,041*

3.2.8.2.2 Andre katter i husstanden

Vi undersøkte om flere katter i husstanden påvirket atferden til katten (Tabell 15). Det var 26 katter som bodde med én eller flere katter. I de husstandene som hadde mer enn én katt var det mindre aggressiv biting og kloring overfor mennesker. Det var også mindre frykt/angst, sosiale konflikter og aggresjon mot andre katter i husstanden. Katter som bodde alene var mer fryktsomme mot sterke lyder.

Tabell 15: Sammenheng mellom om det er flere katter i husstanden og forekomsten av atferdsproblemer. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

Problematferd – Andre katter i husstanden	Katter i husstanden	Svarfordeling på en 5-delt skala					Antall katter	M±SD	Fisher's exact test
		Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte			
Katten legger fra seg avføring utenfor dokassen	Alene	34	5	0	0	0	39	1,13±0,34	0,30
	To eller flere katter	22	2	1	0	1	26	1,31±0,88	
Katten urinmarkerer inne	Alene	37	0	1	0	0	38	1,05±0,32	0,65
	To eller flere katter	25	1	0	0	0	26	1,04±0,20	
Katten urinerer utenfor dokassen	Alene	35	2	1	0	1	39	1,20±0,73	1,00
	To eller flere katter	23	2	0	0	1	26	1,23±±0,81	
Katten klorer på inventar	Alene	4	8	19	4	4	39	2,90±1,07	0,11
	To eller flere katter	4	7	6	8	1	26	2,81±1,17	
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	Alene	24	11	4	0	0	39	1,49±0,68	0,015*
	To eller flere katter	23	1	1	0	1	26	1,27±0,87	
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	Alene	24	10	5	0	0	39	1,51±0,72	0,006*
	To eller flere katter	23	1	0	1	0	25	1,16±0,62	
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	Alene	19	14	1	1	2	37	1,73±1,04	0,37
	To eller flere katter	18	5	2	0	1	26	1,50±0,95	
Katten har sosiale konflikter med andre katter	Alene	9	7	4	3	0	23	2,04±1,06	0,014*
	To eller flere katter	17	5	0	0	1	23	1,39±0,89	
Katten er aggressiv overfor andre katter	Alene	14	5	2	1	0	22	1,54±0,56	0,018*
	To eller flere katter	23	0	1	0	1	25	1,24±0,88	
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	Alene	8	9	6	1	0	24	2,00±0,88	0,0002*
	To eller flere katter	22	1	1	1	1	26	1,38±1,02	
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	Alene	8	11	14	1	3	37	2,46±1,12	0,020*
	To eller flere katter	15	7	3	0	1	26	1,65±0,98	

3.2.8.2.3 Eiers tidligere erfaring med katt

Vi delte eierens erfaring med katt inn i fire kategorier, <1 år, 1–5 år, 6–9 år og ≥10 år. Det var en lav negativ korrelasjon for de signifikante problematferdene (Tabell 16). Dette gjaldt de som hadde fem år eller mindre erfaring med katt. De opplevde at katten viste mer aggressiv kloring overfor mennesker og viste mer frykt eller angst overfor mennesker og for sterke lyder. Det var også en tendens til at de katteeierne med minst erfaring hadde katter som oftest utførte aggressiv biting mot mennesker.

Tabell 16: Sammenheng mellom tidligere erfaring med katt og graden av problematferder hos kattene. $\rho < 0,2$ = svak korrelasjon, 0,2-0,4 = lav korrelasjon, 0,4-0,7 = moderat korrelasjon, 0,7-0,9 = høy korrelasjon, 0,9-1,0 = svært høy korrelasjon. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

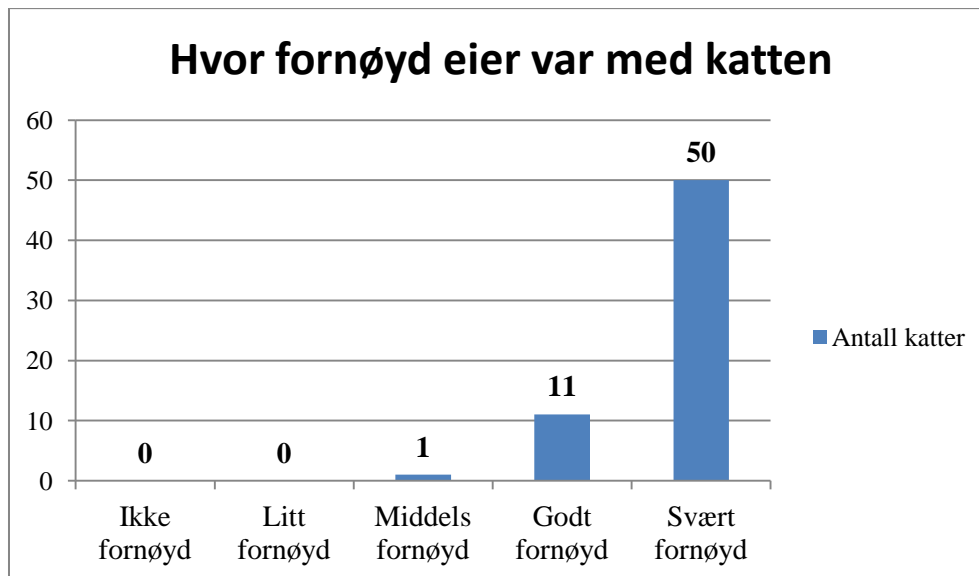
Problematferd – Tidligere erfaring med katt	Total antall katter	Spearman's ρ	
		ρ	p-verdi
Katten legger fra seg avføring utenfor dokassen	65	0,15	0,23
Katten urinmarkerer inne	64	0,03	0,80
Katten urinerer utenfor dokassen	65	-0,13	0,29
Katten klorer på inventar	65	-0,19	0,12
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	65	-0,24	0,055'
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	64	-0,32	0,009*
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	63	-0,36	0,003*
Katten har sosiale konflikter med andre katter	46	-0,17	0,26
Katten er aggressiv overfor andre katter	47	-0,14	0,33
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	50	-0,15	0,30
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	63	-0,32	0,009*

3.3 Forholdet mellom eier og katt

Vi hadde tre spørsmål som omhandlet forholdet mellom eier og deres katt. Ettersom eieren bare hadde hatt katten i rundt tre måneder, ville vi se nærmere på forholdet som hadde utviklet seg mellom dem. For å gjøre dette hadde vi flere spørsmål rundt forholdet. Disse tok for seg ulike emosjonelle følelser eieren har for katten. Vi brukte spørsmålene om forholdet mellom eier og katt fra Westbyes (1998) og Sandems (1998) masteroppgaver for senere å kunne sammenligne med deres resultater.

Vi spurte først hvor godt fornøyd katteeierne var med katten sin. De skulle svare på en femdelt skala fra *ikke fornøyd* til *svært fornøyd*. Her svarte 9,8 av 10 eiere at de var *godt fornøyd* eller *svært godt fornøyd* med katten (Figur 2), da med et gjennomsnitt på $4,57 \pm 1,10$. Dette lå noe over resultatet Westbye hadde i sin masteroppgave, hun fant at 9,5 av 10 var *godt*

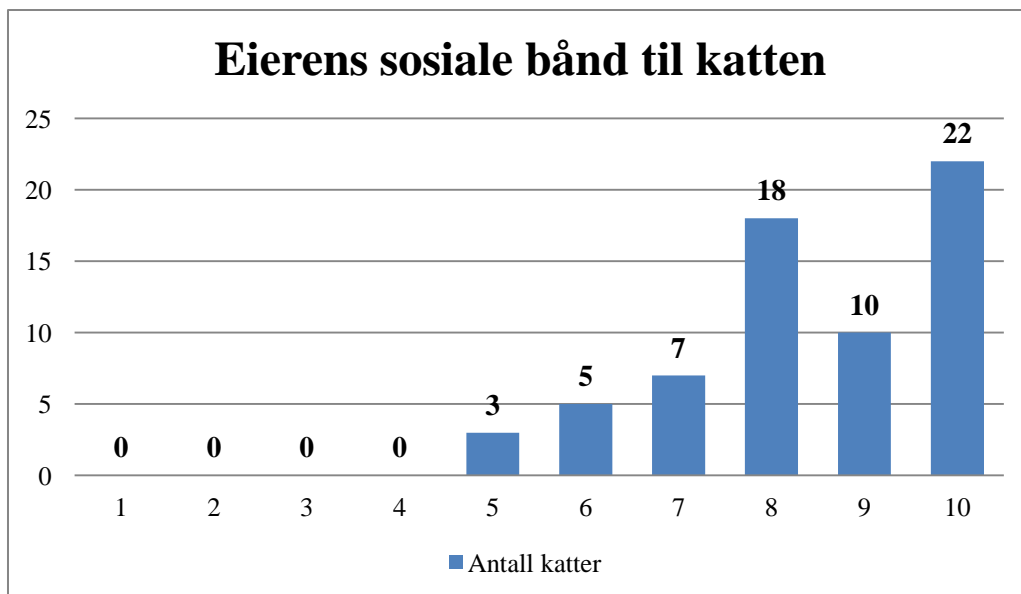
fornøyd eller *svært godt fornøyd*. Det var ingen signifikant forskjell i hvor fornøyd eierne til våre omplasseringskatter og Westbyes huskatter var.

Figur 2: Viser fordelingen av hvor fornøyd eier var med katten ut ifra eiers forventninger, på en rangering fra *ikke fornøyd* til *svært fornøyd*.

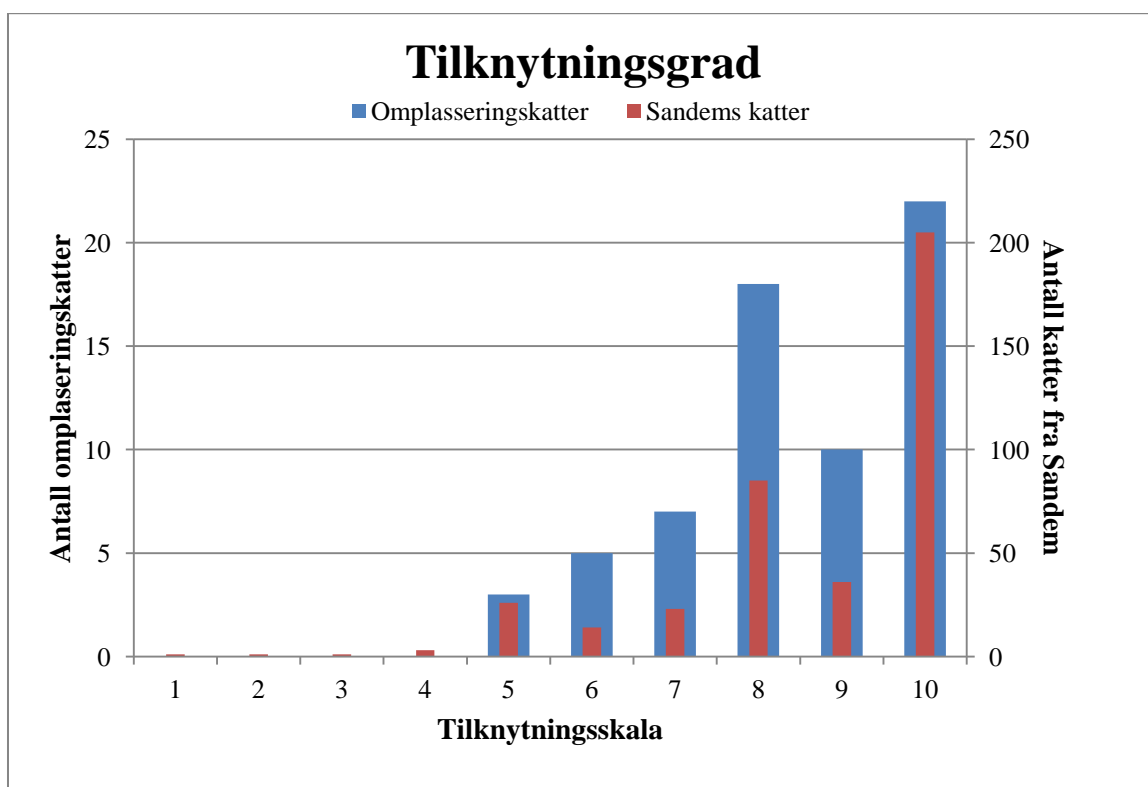
Vi brukte resultatet fra Sandem (1998) sin masteroppgave, da vi sammenlignet hvor sterkt sosialt bånd eier følte for katten. Her hadde eierne angitt båndet på en skala fra 1 til 10, der 1 var *ikke bundet* og 10 var *svært sterkt bundet*.

Vi fant et gjennomsnitt på $8,43 \pm 1,48$, som tilsvarer at de fleste var enten *sterkt bundet* eller *svært sterkt bundet* til katten sin (Figur 3). Sandem sitt gjennomsnitt for omplasserte katter hadde en verdi på $8,87 \pm 1,75$, som tilsvarer omtrent det samme resultatet vi fikk. Selv om kattene til Sandem trolig hadde vært hos eierne i rundt 4 år, mot våre som kun hadde vært hos eierne i tre måneder, var det ingen signifikant forskjell i tilknytningsgraden ($t= 1,674$; $p=0,10$).

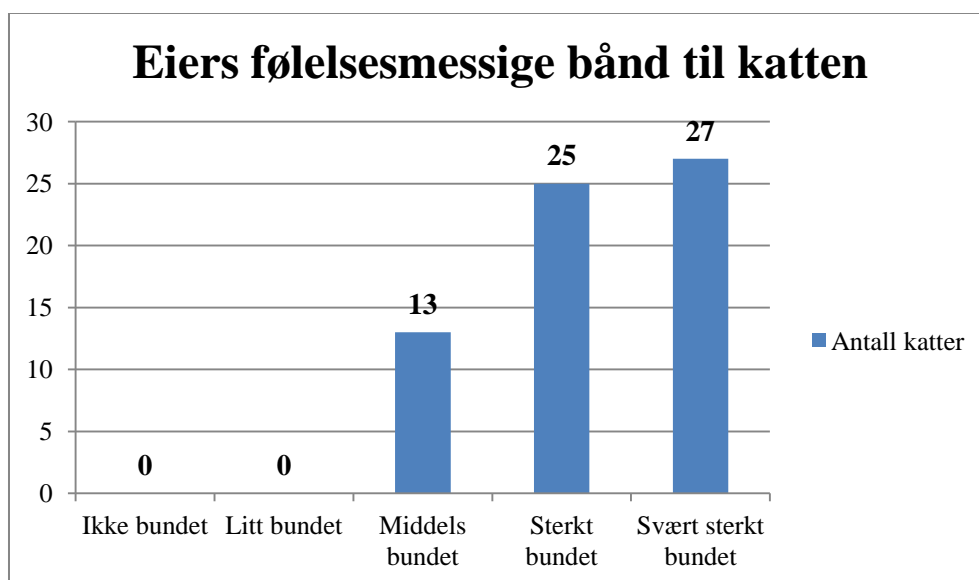
Figur 3: Viser fordelingen på hvor sterkt sosialt bånd eier følte til katten sin, på en skala fra 1 til 10. Der 1 er minst bånd og der 10 angir det sterkeste båndet.

Da vi sammenlignet fordelingen på tilknytningsgraden for våre omplasseringskatter og kattene til Sandem, stemte de godt overens (Figur 4). Begge hadde flest katter på kategori 10 og nest flest på kategori 8. Svært få hadde svart at de følte en tilknytningsgrad lavere enn 5.

Figur 4: Visuell sammenligning mellom tilknytningsgraden for våre omplasseringskatter og Sandems katter. Aksene viser verdiene til omplasseringskattene (blå søylene) og aksene til høyre viser antall katter fra Sandems masteroppgave (røde søylene). Tilknytningsgraden går fra 1 til 10, der 1 står for lavest bånd og 10 for det sterkeste båndet til katten.

Det siste spørsmålet vi spurte om var hvor følelsesmessig bundet eieren var til katten, da på en femdelte skala fra *ikke bundet* til *svært sterkt bundet* (Figur 5). Her svarte eierne av omplasseringskattene at 8 av 10, var *sterkt bundet* eller *svært sterkt bundet* til katten, mens katteeierne fra Westbye svarte 8,9 av 10 på de samme nivåene. Selv om det så ut som Westbye hadde eiere som var noe mer knyttet til katten sin, var det ingen signifikant forskjell mellom resultatene våre ($t=1,900$; $p>0,05$).

Figur 5: Viser fordelingen på hvor følelsesmessig bundet eier var til katten, på en rangering fra *ikke bundet* til *svært sterkt bundet*.

Vi analyserte om det var noen korrelasjon mellom forholdet til katten og faktorer som var avgjørende for valg av katt (Tabell 17). Her var det et lavt negativt samsvar mellom kattens utseende og forholdet eier hadde til katten. Forholdet mellom eier og katt ble rangert dårligere, da eieren i stor grad valgte katten ut ifra utseendet.

Tabell 17: Korrelasjon mellom forholdet til katten og faktorer avgjørende i valget av katt. $\rho < 0,2$ = svak korrelasjon, 0,2-0,4 = lav korrelasjon, 0,4-0,7 = moderat korrelasjon, 0,7-0,9 = høy korrelasjon, 0,9-1,0 = svært høy korrelasjon. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

Faktorer avgjørende for valget av katt	Spørsmål om forholdet til katten	Spearman's ρ	
		ρ	p-verdi
Anbefalt av omplasseringssenteret	Hvor fornøyd du er med katten?	0,05	0,68
	Hvor følelsesmessig bundet du er til katten?	-0,19	0,12
	Sosiale bånd	-0,11	0,37
Kattens personlighet	Hvor fornøyd du er med katten?	0,11	0,37
	Hvor følelsesmessig bundet du er til katten?	0,20	0,11
	Sosiale bånd	0,17	0,17
Kattens utseende	Hvor fornøyd du er med katten?	-0,32	0,009*
	Hvor følelsesmessig bundet du er til katten?	-0,33	0,007*
	Sosiale bånd	-0,35	0,005*
Kattens bakgrunn	Hvor fornøyd du er med katten?	0,06	0,63
	Hvor følelsesmessig bundet du er til katten?	0,005	0,97
	Sosiale bånd	0,06	0,65

3.3.1 Effekt av atferd på båndet mellom eier og katt

Vi undersøkte om atferden til katten påvirket båndet mellom eier og katt. Her brukte vi spørsmålet "Angi hvor sterkt sosialt bånd du føler til katten din, på en skala fra 1 til 10, der 10 angir det sterkeste båndet" på alle testene som ble utført, og analyserte dette i forhold til forekomsten av spesifikke atferder.

Vi så først på hvordan problematferd korrelerer med det sosiale båndet mellom katt og eier (Tabell 18). Her så vi at det sosiale båndet var svekket om katten ofte viste frykt eller angst overfor mennesker, katter og sterk lyder. Katter som oftere hadde sosiale konflikter med andre katter medførte også til et svakere bånd mellom eier og katt. Disse atferdene hadde enten en lav eller moderat korrelasjon. Det var en tendens til lav negativ korrelasjon for aggressiv kloring mot mennesker.

Tabell 18: Korrelasjon mellom problematferd og eierens sosiale bånd til katten. $\rho < 0,2$ = svak korrelasjon, $0,2-0,4$ = lav korrelasjon, $0,4-0,7$ = moderat korrelasjon, $0,7-0,9$ = høy korrelasjon, $0,9-1,0$ = svært høy korrelasjon. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

<i>Problematferd – Eierens sosiale bånd til katten</i>	<i>Total antall katter</i>	<i>Spearman's ρ</i>	
		<i>ρ</i>	<i>p-verdi</i>
Katten legger fra seg avføring utenfor dokassen	65	-0,01	0,90
Katten urinmarkerer inne	64	0,13	0,30
Katten urinerer utenfor dokassen	65	-0,03	0,82
Katten klorer på inventar	65	-0,14	0,28
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	65	-0,20	0,11
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	64	-0,23	0,064'
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	63	-0,42	0,0006*
Katten har sosiale konflikter med andre katter	46	-0,32	0,031*
Katten er aggressiv overfor andre katter	47	-0,13	0,38
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	50	-0,28	0,045*
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	63	-0,27	0,033*

Vi så deretter på hvilken effekt kattens mer "positive" atferdstrekk hadde på båndet eieren hadde til katten sin (Tabell 19). Enkelte av atferdstrekkene hadde en innvirkning, som *personlighet og intelligens*. Eierne hadde derfor oftest et sterkere bånd til katten sin, hvis den viste sin personlighet og intelligens. Det at katten viste mye følelsesmessig hengivenhet og fortrolighet ga også et sterkere bånd mellom eier og katt. Av 17 atferdstrekk var ni av dem signifikante og to hadde en tendens til korrelasjon for det sosiale båndet. Alle disse atferdstrekkene hadde en lav eller moderat positiv korrelasjon til båndet, som betyr at når atferden økte, styrket også båndet seg. Vi så at atferdstrekk som at *katten oppsøker ukjente katter* ikke hadde noen effekt på båndet.

Tabell 19: Korrelasjonen mellom det sosiale båndet eieren føler for katten sin og kattens ulike atferdstrekk. $\rho < 0,2$ = svak korrelasjon, $0,2-0,4$ = lav korrelasjon, $0,4-0,7$ = moderat korrelasjon, $0,7-0,9$ = høy korrelasjon, $0,9-1,0$ = svært høy korrelasjon. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

Atferdstrekk – Eierens sosiale bånd til katten	Total antall katter	Spearman's ρ	
		ρ	p-verdi
Katten din oppsøker deg	65	0,23	0,068'
Katten oppsøker ukjente mennesker	65	0,31	0,011*
Katten oppsøker barn	60	0,36	0,005*
Katten oppsøker ukjente katter	45	-0,09	0,56
Katten holder fremmede katter unna husstanden	53	-0,16	0,26
Katten viser vennlighet overfor fremmede	64	0,18	0,15
Katten gir utrykk for at den er kjælen	65	0,28	0,025*
Katten reagerer positivt på dine signaler	65	0,24	0,058'
Katten hilser på deg når du kommer hjem	65	0,34	0,005*
Katten oppsøker selv fanget ditt	65	0,15	0,24
Følelsemessing hengivenhet og fortrolighet	65	0,44	0,0002*
Personlighet og intelligens	65	0,47	<0,0001*
Selvstendig atferd	64	0,30	0,017*
Katten viser tilpassningsdyktighet	64	0,25	0,042*
Katten gir lyder	65	0,30	0,015*
Katten er aktiv og leken	65	0,18	0,14
Jaktegenskaper	57	-0,21	0,11

3.4 Sammenligning mellom atferd på omplasseringssentrene og i det nye hjemmet

For å finne ut om atferden til kattene hadde forandret seg etter å ha blitt omplassert, sammenlignet vi atferden på omplasseringssentrene med atferden i det nye hjemmet. Enkelte atferder kunne ikke sammenlignes, da dyrepasserne på omplasseringssentrene ikke hadde muligheten til å vurdere atferden, eller da de ikke kunne være sikker på hvilken katt som utførte atferden.

Omplasseringssentrene svarte på spørsmål for kattens atferdstrekk på en femdel skala og eierne gjorde det samme for sin katt. Vi hadde 12 atferdstrekk som kunne sammenlignes (Tabell 20). Vi fant signifikante forskjeller for *katten oppsøker ukjente mennesker*, *katten viser vennlighet overfor fremmede* og *katten gir lyder*. For disse atferdene utførte de dem i større grad på omplasseringssenteret enn i det nye hjemmet. Atferden *katten oppsøker ukjente mennesker* var rundt en hel kategori høyere for at atferden ble utført på sentret enn etter adopsjon.

Tabell 20: Sammenligning av atferdstrekk på omplasseringssentrene (O) og i det nye hjemmet til katten (NH). Svarene er på en 5-delt skala fra aldri til svært ofte, med gjennomsnitt og standardavvik. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

Atferdstrekk – Mellom omplasseringssentrene og det nye hjemmet	Omplasseringssenteret (O) eller Det nye hjemmet(NH)	Svarfordeling på 5-delt skala					M ± SD	Fisher's exact test
		Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte		
Katten oppsøker kjente personer	O	0	0	0	9	56	4,86±0,35	0,39
Katten din oppsøker deg	NH	0	0	7	26	32	4,38±0,68	
Katten oppsøker ukjente	O	0	0	4	16	45	4,63±0,60	0,015*
Katten oppsøker ukjente mennesker	NH	4	7	18	23	13	3,52±1,12	
Katten oppsøker barn	O	1	1	11	7	43	4,43±0,94	0,83
Katten oppsøker barn	NH	11	19	11	10	9	2,78±1,34	
Katten viser vennlighet overfor fremmede	O	0	0	0	12	53	4,81±0,39	0,004*
Katten viser vennlighet overfor fremmede	NH	2	3	5	29	25	4,12±0,97	
Katten oppsøker på en positiv måte nye eller ukjente katter på omplasseringssenteret	O	2	10	13	6	26	3,77±1,30	0,43
Katten din oppsøker ukjente katter	NH	23	8	12	2	0	1,84±0,98	
Katten gir uttrykk for at den er kjælen	O	0	0	0	1	64	4,98±0,12	0,12
Katten gir uttrykk for at den er kjælen	NH	0	0	8	22	35	4,41±0,70	
Katten reagerer positivt på signaler fra dyrepasserne	O	0	0	0	1	64	4,98±0,12	1,00
Katten reagerer positivt på dine signaler	NH	0	3	17	23	22	3,98±0,89	
Katten hilser på dyrepasseren når h*n kommer inn i rommet	O	0	0	2	5	58	4,86±0,43	0,32
Katten hilser på deg når du kommer hjem	NH	0	0	7	11	47	4,61±0,68	
Katten gir lyder	O	0	0	0	1	64	4,98±0,12	0,046*
Katten gir lyder	NH	0	3	17	19	26	4,05±0,93	
Katten er aktiv og leken	O	0	0	9	2	54	4,69±0,70	0,073
Katten er aktiv og leken	NH	0	2	13	20	30	4,20±0,87	
Katten oppsøker fanget til dyrepasser eller besøkende	O	0	0	9	1	54	4,70±0,70	0,21
Katen oppsøker selv fanget ditt	NH	5	4	11	22	23	3,83±1,21	
Katten viser tilpassningsdyktighet	O	0	0	0	5	60	4,92±0,27	0,15
Katten viser sin tilpassningsdyktighet	NH	0	0	12	30	22	4,15±0,72	

Vi hadde åtte atferdsproblemer vi sammenlignet mellom omplasseringssentrene og kattens nye hjem (Tabell 21). Atferder som hadde med urin, avføring og markering ble ikke tatt med i sammenligningen, da det var vanskelig å vurdere hvilken katt som utførte atferden på omplasseringssentrene. Det ble sjeldent opplevd atferdsproblemer på omplasseringssentrene, men det ble heller ikke opplevd ofte i det nye hjemmet til katten. Vi fant én atferd som var signifikant forskjellig mellom omplasseringssentrene og kattens nye hjem, som var at kattene viste mer frykt eller angst overfor andre katter etter adopsjon, enn de gjorde på sentrene.

Tabell 21: Sammenligning av problematferden på omplasseringssentrene (O) og i det nye hjemmet til katten (NH). Svarene er på en 5-delt skala fra aldri til svært ofte, med gjennomsnitt og standardavvik. * $p \leq 0,05$. ' $p \leq 0,07$.

Problematferd – Mellom omplasseringssentrene og det nye hjemmet	Omplasseringssenteret (O) eller Det nye hjemmet (NH)	Antall katter	Svarfordeling på 5-delt skala					M ± SD	Fisher's exact test
			Aldri	Sjelden	Av og til	Ofte	Svært ofte		
Katten klorer på inventar	O	36	7	23	6	0	0	1,97±0,61	0,49
Katten klorer på inventar	NH	65	8	15	25	12	5	2,86±1,10	
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	O	65	61	3	1	0	0	1,08±0,32	0,21
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	NH	65	47	12	5	0	1	1,40±0,77	
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	O	65	59	6	0	0	0	1,09±0,29	0,078
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	NH	64	47	11	5	1	0	1,37±0,70	
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	O	64	59	4	1	0	0	1,09±0,34	0,090
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	NH	63	37	19	3	1	3	1,63±1,01	
Katten er aggressiv overfor andre katter	O	64	53	8	3	0	0	1,22±0,52	0,11
Katten er aggressiv overfor andre katter	NH	47	37	5	3	1	1	1,38±0,87	
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	O	64	50	9	4	1	0	1,31±0,66	0,006*
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	NH	50	30	10	7	2	1	1,68±1,00	
Katten har sosiale konflikter med andre katter	O	60	32	16	9	3	0	1,72±0,90	0,092
Katten har sosiale konflikter med andre katter	NH	46	26	12	4	3	1	1,72±1,02	
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	O	64	44	9	11	0	0	1,48±0,78	0,42
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	NH	63	23	18	17	1	4	2,13±1,13	

Ingen av kattene som ble vurdert hadde noen atferd som skapte problemer på omplasseringssentrene, men etter adopsjon opplevde eierne av fem katter, at kattene utførte atferder som hadde skapt problemer.

Alle eierne ønsket å søke veiledning for atferdsproblemene, men kun to valgte å gjøre det. De søkte hjelp hos veterinær og hos omplasseringssentret de adopterte fra. Den ene katten var svært aggressiv overfor mennesker, da både med biting og kloring, og var aggressiv overfor eierens tidligere katt. Den andre katten var aggressiv mot eierens barn og klorte på inventar *svært ofte*. Eierne visste ikke om veiledningen hadde hatt noen effekt på atferden til katten.

3.4.1 Forandringer i atferden fra omplasseringssenteret og kattens nye hjem

Vi undersøkte nærmere hvilke forandringer atferdene til hver av kattene som ble registrert fra omplasseringssenteret og i det nye hjemmet hadde. Vi tok bare med kattene som hadde forandret atferd etter omplassering.

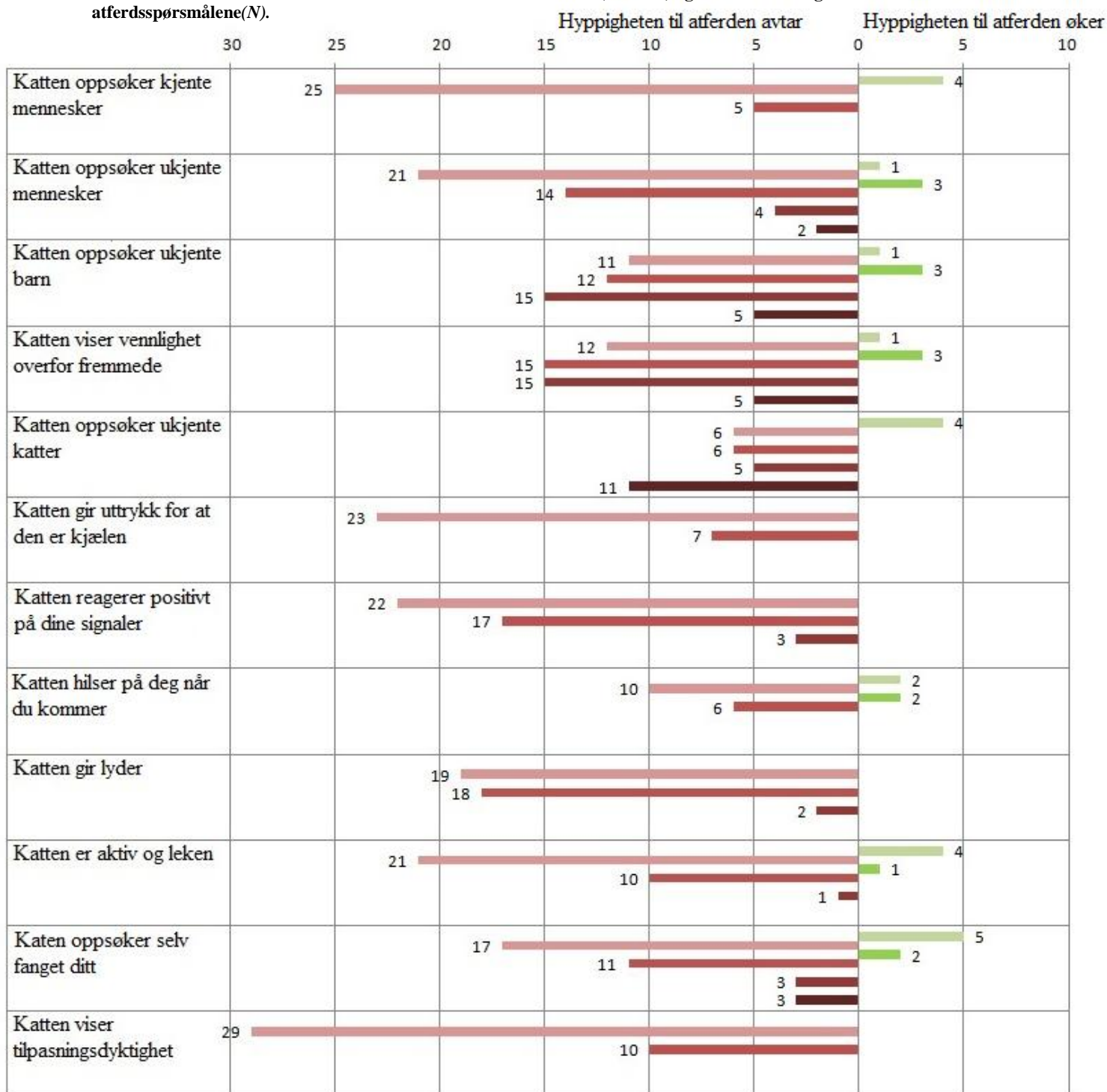
3.4.1.1 Forandringer i atferdstrekk

Stort sett var alle endringene i atferden en avtagning av hyppigheten (Figur 6). Ca halvparten av de 65 kattene hadde ikke endret atferden etter omplassering (Tabell 22). Her var det lavere forekomst av atferdstrekk i det nye hjemmet, enn på omplasseringssentrene. Det var spesielt endringer i oppsøkende atferd mot fremmede individer, som *katten oppsøker ukjente katter*, der atferden avtok for 11 katter med fire kategorier. Det tilsvarer at atferden gikk fra *svært ofte* til *aldri*. Det var svært få katter som hadde endret atferden slik at hyppigheten økte. Der atferdshyppigheten hadde økt var det kun med en eller to kategorier.

Tabell 22: Viser antall katter med uendret atferd og total antall katter registrert.

<i>Atferdstrekk</i>	<i>Uendret</i>	<i>N</i>
<i>Katten oppsøker kjente mennesker</i>	31	65
<i>Katten oppsøker ukjente mennesker</i>	20	65
<i>Katten oppsøker barn</i>	11	58
<i>Katten viser vennlighet overfor fremmede</i>	13	64
<i>Katten oppsøker ukjente katter</i>	5	37
<i>Katten gir utrykk for at den er kjælen</i>	35	65
<i>Katten reagerer positivt på dine signaler</i>	23	65
<i>Katten hilser på deg når du kommer</i>	45	65
<i>Katten gir lyder</i>	26	65
<i>Katten er aktiv og leken</i>	32	65
<i>Katten oppsøker fanget ditt</i>	23	64
<i>Katten viser sin tilpassningsdyktighet</i>	25	64

Figur 6: Hvordan atferdstrekkene til hver enkelt katt har forandret seg etter at de ble omplassert. Forandringen viser seg ved at hyppigheten til atferden enten øker eller avtar fra omplasseringscenteret til det nye hjemmet til katten. Ettersom eierne og dyrepasserne svarte på hyppigheten til atferden på en femdelt skala fra *aldri* til *svært ofte*, har vi delt endringen av atferden inn i hvor mange kategorier på denne skalaen atferden enten økte eller avtok i hyppighet. De **rødfargede** kolonnene viser når atferden avtok og de **grønnfargede** viser når den økte. Se tegnforklaring under tabellen. Tabell 22 viser antall katter som ikke forandret atferden (*Uendret*) og antall katter registrert til atferdspørsmålene(N).

- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har økt med én kategori
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har avtatt med én kategori
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har økt med to kategorier
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har avtatt med to kategorier
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har økt med tre kategorier
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har avtatt med tre kategorier
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har økt med fire kategorier
- Antall katter hvor hyppigheten av atferden har avtatt med fire kategorier

3.4.1.2 Forandringer i problematferd

Vi undersøkte hvor ofte eierne mente at katten hadde atferd som hadde skapt problemer etter adopsjon og hva de på omplasseringssenteret mente om katten der. Vi fant at det var en høyere forekomst av problemer i det nye hjemmet (Tabell 23).

Tabell 23: Sammenligning om katten har skapt problemer på omplasseringssenteret og i det nye hjemmet. Kji-kvadrat (2x2) er brukt for å undersøke forskjeller mellom gruppene. * indikerer at $p < 0,05$.

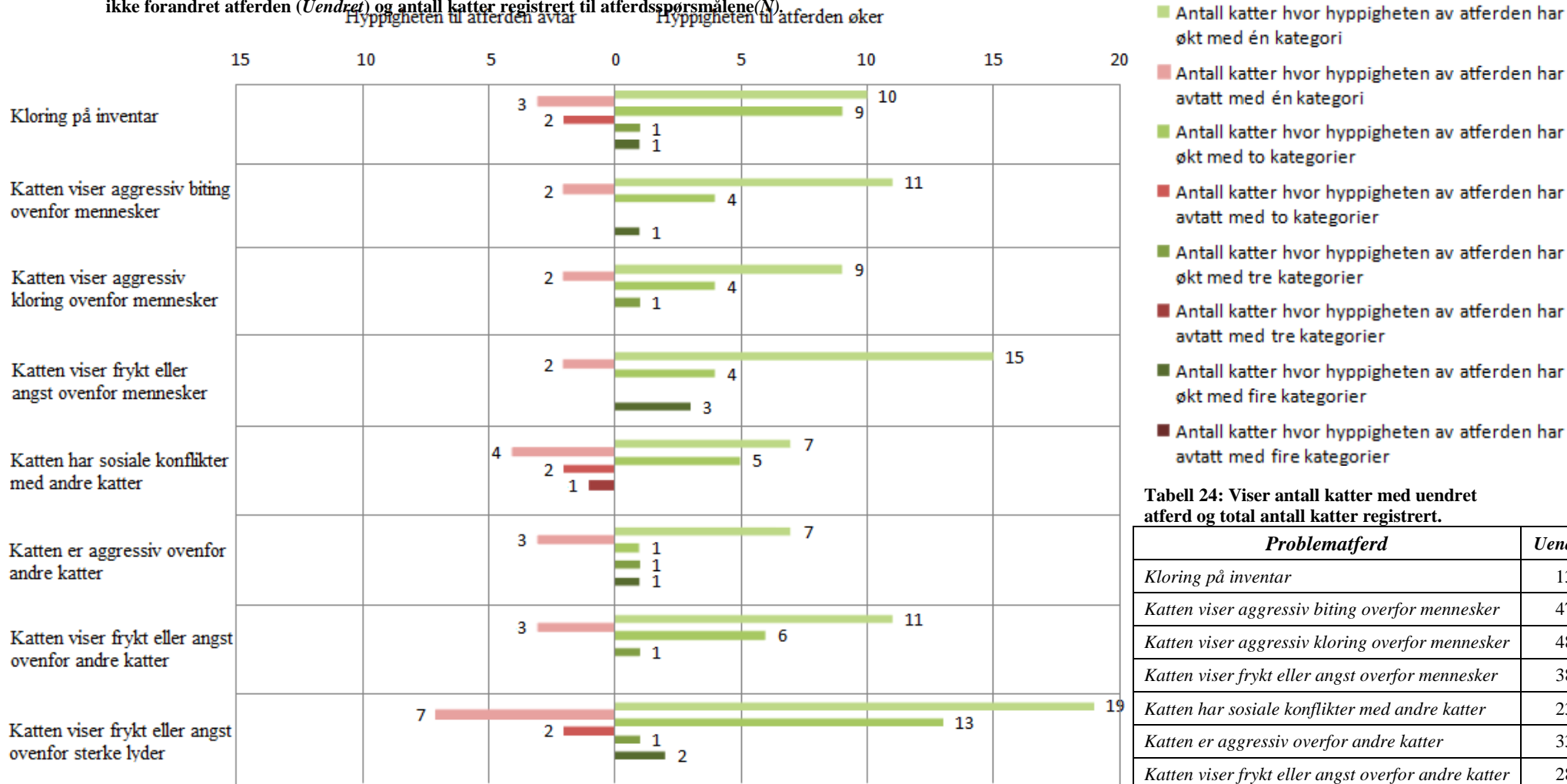
	Omplasseringssenteret		Nye hjemmet		Kji-kvadrat 2x2 (χ^2)
	Antall	Total antall	Antall	Total antall	
Har katten hatt noen atferder som har skapt problemer?	0	52	5	65	4,33*

Vi så nærmere på hvilken hyppighet én katt utførte problematferd på omplasseringssenteret og hvor ofte den samme katten utførte atferden i det nye hjemmet. Ved å se på hvordan hver katt utviklet seg etter adopsjon, så vi at det var en endring i atferden til noen av kattene (Figur 7). Problematferdene ble oftere vist i det nye hjemmet.

Kattene hadde en høyere forekomst av kloring på inventar etter adopsjon. De fleste endringene i atferdene til kattene var små, 64 % av kattene som endret atferd økte eller avtok hyppigheten med én kategori. Det var også katter som ikke forandret atferden etter omplassering (Tabell 24).

Figur 7: Hvordan problematferden til hver enkelt katt har forandret seg etter at de ble omplassert. Forandringen viser seg ved at hyppigheten til atferden enten øker eller avtar fra omplasseringssenteret til det nye hjemmet til katten. Eiers og dyrepasserne svarte på hyppigheten til atferden på en femdelst skala fra *aldri* til *svært ofte*, har vi delt endringen av atferden inn i hvor mange kategorier på denne skalaen atferden enten økte eller avtok i hyppighet. De **rødfargede** kolonnene viser når atferden avtok og de **grønnfargede** viser når den økte. Se tegnforklaring under tabellen. Tabell 24: Viser antall katter med uendret atferd og total antall katter registrert. Tabell 24 viser antall katter som ikke forandret atferden (*Uendret*) og antall katter registrert til atferdsspørsmålene (*N*).

3.5 Sammenligning av problematferd hos omplasseringskatter og katter fra én tidligere studie

Vi sammenlignet våre omplasserte katter med huskattene fra Ingrid Westbye sin masteroppgave (1998). I hennes masteroppgave sammenlignet hun atferden hos perser, siameser og vanlig huskatt, vi prøvde kun å bruke tallene for huskattene. Hennes katter hadde en ukjent bakgrunn, men vi gikk ut ifra at de ikke kom fra et omplasseringssenter.

Ettersom vi hadde brukt samme spørsmål i spørreskjemaene våre kunne vi sammenligne forekomsten av atferdsproblemer. Vi brukte samme graderingsskala som Westbye, som gikk fra *aldri* til *svært ofte*. Det eneste vi gjorde annerledes var å nummerere kategoriene der *aldri* var 1 og *svært ofte* var 5, mens Westbye hadde nummerert kategoriene motsatt vei. Da vi bare hadde tallene som stod i masteroppgaven hennes, måtte vi estimere oss frem til antall katter utregningene var basert på. Det vil derfor kunne forekomme en viss feilmargin i utregningene.

Det første vi sammenlignet var hvor ofte de forskjellige atferdene kunne bli sett på som et problem, altså da hyppigheten atferden forekom i ble registrert i kategoriene *svært ofte* eller *ofte* (Tabell 25). Ettersom Westbye i denne utregningen hadde satt opp "de 585" som antall katter i utregningen, indikerte dette at alle hadde svart på disse spørsmålene. Av disse 585 var 230 huskatter, vi brukte derfor 230 som total antall katter i våre utregninger. Forekomsten av atferden stod oppgitt i prosentandel, denne endret vi om til antall katter som atferden ble registrert for. Vi rundet av til nærmeste hele tall.

Da vi hadde både totalantall og antall katter som ble registrert i disse kategoriene, for både våre egne katter og Westbyes huskatter, brukte vi en kji-kvadrat 2x2 test til å finne den utregnede χ^2 og satte den opp mot den tabulære χ^2 (3,84 ved p=0,05).

Vi fant tre signifikante forskjeller mellom våre omplasseringskatter og Westbyes huskatter, alle med atferder som var hyppigere hos huskattene (Tabell 25). Signifikant flere av hennes huskatter ble kategorisert til å ha *svært ofte* eller *ofte* aggressiv atferd overfor andre katter, menneskerettet frykt eller angst, og frykt eller angst overfor sterke lyder.

Tabell 25: Problematferd som skjer *svært ofte* eller *ofte* hos omplasseringskatter ble sammenlignet med huskattene fra Westbyes masteroppgave (1998). Antallet registrert hos Westbye er utregnet ut fra prosentandelen, da antall ikke var oppgitt. Kji-kvadrat (2x2) er brukt for å undersøke forskjeller mellom gruppene. * indikerer at $p < 0,05$.

Problematferd – Omplasseringskatter mot Westbyes huskatter	Omplasseringskatter			Westbyes huskatter			Kji-kvadrat 2x2 (χ^2)
	Antall	Total antall	Prosent %	Antall	Total antall	Prosent %	
Katten legger <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> fra seg avføring utenfor dokassen	1	65	1,5	3	230	1,3	0,29
Katten urinmarkerer <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i>	0	64	0,0	3	230	1,3	2,05
Katten urinerer <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> utenfor dokassen	2	65	3,1	3	230	1,3	0,70
Katten klorer <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> på inventar	17	65	26,2	76	230	32,9	0,66
Katten viser <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> aggressiv biting overfor mennesker	1	65	1,5	7	230	3,1	0,93
Katten viser <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> aggressiv kloring overfor mennesker	1	64	1,6	6	230	2,7	0,71
Katten viser <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> frykt eller angst overfor mennesker	4	63	6,3	39	230	17,0	3,90*
Katten har <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> sosiale konflikter med andre katter	4	46	8,7	30	230	13,2	0,82
Katten er <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> aggressiv overfor andre katter	2	47	4,3	37	230	16,0	4,15*
Katten viser <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> frykt eller angst overfor andre katter	3	50	6,0	36	230	15,7	2,99
Katten viser <i>svært ofte</i> eller <i>ofte</i> frykt eller angst overfor sterke lyder	5	63	7,9	53	230	23,1	5,54*

Den atferden som det var størst forekomst av i kategoriene *svært ofte* og *ofte* var kloring på inventar. Dette gjaldt for begge kattegruppene, både våre omplasseringskatter og Westbyes huskatter, med om lag $\frac{1}{4}$ - $\frac{1}{3}$ av kattene. De fleste atferdene ble utført hyppigst av Westbyes huskatter hvis man ser på prosentandelen. Dette kan tyde på at det generelt var større forekomst av atferd som kan skape problemer hos Westbyes huskatter. Det var lite registrert atferd som hadde skapt problemer hos omplasseringskattene i vårt materiale.

Vi laget en tabell som viser gjennomsnitt og standardavvik for scorene 1 til 5, fra *aldri* til *svært ofte*, for de samme atferdskategoriene hos omplasseringskattene og Westbyes huskatter (Tabell 26). Ettersom vi i denne sammenhengen hadde bedre informasjon om hvor mange katter som var involvert i beregningene, estimerte vi at det var 200 huskatter som hadde blitt svart for på spørsmålene. Her måtte vi også snu svarskalaen til Westbye, så 5 tilsvarer *svært ofte* osv. Gruppeforskjellene ble som en tilnærming testet med t-test.

Ved å sammenligne forekomsten av problematferd mellom omplasseringskatter og Westbyes huskatter var alle resultatene signifikante, utenom *katten urinerer utenfor dokassen* og *katten klorer på inventar*. Forskjellen var størst mellom atferd som involverte andre katter, f.eks. *katten er aggressiv overfor andre katter* hvor gjennomsnittet for omplasseringskattene var ca. 1,4, mens Westbyes huskatter scoret ca. 2,5. Dette tilsvarer at Westbyes huskatter lå ett kategorinivå over omplasseringskattene for denne atferden (*sjelden/av og til*, i sammenligning med *aldri/sjelden*). Alle atferdene viste til større hyppighet hos Westbyes huskatter enn hos omplasseringskattene. Dette kan gi tyngde til at problematferd var av større forekomst hos Westbyes huskatter.

Tabell 26: Oversikt over problematferd hos omplasseringskattene sammenlignet med Westbyes huskatter (1998). Vi estimerer at gjennomsnittet var hentet fra 200 katter, da total antall huskatter brukt i utregningen ikke står oppgitt i hennes masteroppgave. Gruffeforskjeller er testet med t-test. * angir at $p < 0,05$.

<i>Problematferd – Omplasseringskatter mot Westbyes huskatter</i>	Omplasseringskatter		Westbyes huskatter		<i>T-test</i>
	<i>Total antall katter</i>	<i>Gjennomsnitt ±standardavvik</i>	<i>Total antall (estimert)</i>	<i>Gjennomsnitt ±standardavvik</i>	
Katten legger fra seg avføring utenfor dokassen	65	1,2±0,62	200	1,34±0,05	3,17*
Katten urinmarkerer inne	64	1,05±0,28	200	1,31±0,06	12,32*
Katten urinerer utenfor dokassen	65	1,21±0,76	200	1,29±0,06	1,29
Katten klorer på inventar	65	2,86±1,1	200	2,91±0,08	0,64
Katten viser aggressiv biting overfor mennesker	65	1,4±0,77	200	1,54±0,05	2,56*
Katten viser aggressiv kloring overfor mennesker	64	1,37±0,70	200	1,53±0,05	3,22*
Katten viser frykt eller angst overfor mennesker	63	1,63±1,00	200	2,29±0,08	9,28*
Katten har sosiale konflikter med andre katter	46	1,72±1,02	200	2,73±0,08	13,91*
Katten er aggressiv overfor andre katter	47	1,38±0,87	200	2,51±0,07	18,24*
Katten viser frykt eller angst overfor andre katter	50	1,68±0,99	200	2,44±0,07	11,24*
Katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder	63	2,12±1,13	200	2,68±0,07	6,87*

3.6 Erfaring med omplasseringscenteret

Vi spurte eierne om deres erfaring med omplasseringssentrene og hvor fornøyd de var med informasjonen de hadde fått om kattehold generelt, på en femdelt skala fra *ikke fornøyd* til *svært fornøyd* (Tabell 27). Her svarte 98,4 % at de var *godt fornøyd* eller *svært fornøyd*.

Dersom man ser på hvor fornøyd de var med informasjonen for den katten de adopterte, var de mindre fornøyd ($t=2,505$, $p < 0,02$).

Da vi spurte om hva de ønsket mer informasjon om, var det om kattens bakgrunn, alderen til katten, hvor lenge katten hadde vært på senteret eller fosterhjemmet, personligheten til katten, fôring, sovested, atferd, hva man gjør når man reiser bort, sykdom og helse hos katten, vanlig katteproblemer og dokumentasjon fra veterinær til videre bruk.

To personer ønsket mer oppfølging fra omplasseringssenteret og fire visste ikke om de ville ha mer oppfølging. Hovedsaklig var 59 personer fornøyd med oppfølgingen de fikk etter adopsjonen. Det kom fram at noen ønsket å kunne ringe eller sende e-mail for å spørre om mer informasjon, men opplevde at de på senteret ikke hadde tid til å svare eller at de ikke hadde fått kontakt.

Tabell 27: Hvor fornøyd katteeierne er med informasjonen fra omplasseringssentrene

	Antall katter	Svarfordeling på en 5-delt skala					M±SD
		Ikke fornøyd	Litt fornøyd	Middels fornøyd	Godt fornøyd	Svært fornøyd	
Informasjon om generelt kattehold	64	0	0	1	22	41	4,62±0,52
Informasjon om deres katt	64	0	5	3	24	32	4,30±0,88

4 Diskusjon

I vår oppgave ville vi se på atferden til omplasseringskatter før og etter omplassering. Om det var noen endringer i atferden, ville vi se hvilken retning den utviklet seg i. Vi ville også undersøke om atferden til omplasseringskatter avvek fra atferden til vanlige huskatter, da omplasseringskatter kan ha et dårlig rykte. Vi ønsket at våre resultater skulle klargjøre hvordan atferden til omplasseringskatter faktisk var og om dette medførte en endring i adopsjonsraten.

Vi hadde et samarbeid med Hjelpesenteret til Dyrebeskyttelsen Norge avd. Oslo og Akershus og Kattehuset ved Foreningen for Omplassering av Dyr i Oslo. Vi undersøkte med flere omplasseringssentre om de ville være med, men på grunn av den tidkrevende arbeidsoppgaven med å fylle ut spørreskjemaer for hver omplasseringskatt de hadde, var det disse to omplasseringssentrene som tok seg tid til å svare. Det var også lettere å samarbeide med sentre som var innenfor Oslo-området, da vi hadde mulighet til å besøke dem selv.

Resultatene ble derfor ikke sett ut ifra større deler av Norge, men heller fra et visst område. Da Oslo er et område hvor det er mye omplasseringskatter (Dyrebeskyttelsen-Norge 2009), regnet vi med å få inn mange nok spørreskjemaer for et pålitelig resultat. Vi regnet også med at omplasseringskatter ville oppføre seg noenlunde likt uansett hvor i landet de kom fra.

Svarresponsen fra eierne var samlet på 35,1 % fra begge omplasseringssentrene, ideelt sett burde svarprosenten vært noe høyere. Da det var få omplasserte katter i 2012, fikk vi færre å sende spørreskjemaet til (Andersson 2012). Dette medførte at vi fikk mindre svar fra katteeierne enn vi hadde håpet på. Sammenlagt ble 65 katter registrert fra eierne fra begge omplasseringssentrene.

For å validere spørreundersøkelsen kunne vi ha utført et forsøk hvor vi observerte et utvalg av katter på omplasseringssentrene og etter adopsjon. Dette ville vært vanskelig å gjennomføre. Det er mange usikre faktorer rundt adopsjonen, da vi ikke hadde vist hvilken katt som først ble adoptert måtte vi observerte alle kattene på sentrene, vi kunne heller ikke forutsett når en katt ble adoptert og det ville vært vanskelig å få tillatelse til å observere katten i det nye hjemmet over lengre tid. Ved å bruke denne metoden sammen med spørreundersøkelsen kunne vi validert resultatene fra eierne, ved å se om svarene våre stemte overens.

Mesteparten av svarene vi fikk inn, ble besvart av kvinner. Dette var forventet, men det gjorde det vanskelig å undersøke om kjønnet til eieren hadde en effekt på ulike faktorer. Ettersom

deltagelsen i spørreundersøkelsen var frivillig, kunne dette ha medført at vi ikke fikk et representativt utvalg av katteeiere, men fra de som var over gjennomsnittet interessert i katter.

4.1 Atferd på omplasseringssentrene

4.1.1 Atferdstrekk på omplasseringssentrene

Da vi så på hvor hyppig forskjellige atferder ble utført på omplasseringssentrene, ble de fleste atferdene utført med høy hyppighet. Den eneste atferden som skilte seg noe ut, var om kattene på en positiv måte oppsøkte nye eller fremmede katter, som ble utført i noe lavere forekomst. Dette er ikke så rart, da det var mange katter på sentrene og katter vil normalt holde avstand fra hverandre (Ottway & Hawkins 2003). Det er mer sannsynlig at katter som er i slekt eller er familiære, vil holde seg nærmere hverandre og ha mindre negative interaksjoner (Alger & Alger 1999).

4.1.2 Atferdsproblemer på omplasseringssentrene

Generelt var det lav forekomst av atferdsproblemer på omplasseringssentrene, og de ble ikke opplevd som et problem. Vi fant flere signifikante sammenhenger og resultater, men da vi så på hyppigheten av forekomsten av problematferdene, lå mesteparten under middels på skalaen.

De atferdene som ble utført hyppigst var om katten klorte på inventar eller at katten hadde sosiale konflikter med andre katter. Kloring på inventar er den problematferden som blir utført mest i flere studier, men som ofte ikke blir sett på som et stort problem (Braastad 2012). Det vil være naturlig for en katt å klore på trær i naturen, da den bruker kjertlene i potene til å markere seg. Derfor er det viktig å ha nok kloremøbler for å unngå at katten ikke skal klore på uønskede steder, da dette er en atferd som katten har et behov for å gjøre, enten for å markere seg eller for å kvesse klørne sine.

Sosiale konflikter kan det være vanskelig å unngå på et omplasseringssenter, da det er mange katter der. Ettersom katter ikke er flokkdyr, men kan i vill tilstand leve i sosiale grupper, er det ikke urimelig å plassere over 25 katter i et begrenset område og ikke få fullstendig kaos (Macdonald et al. 2000). I naturlige omgivelser hvor kattene lever i grupper, er gruppestørrelsen normalt på rundt ti katter, men det er observert grupper så store som 25 individer (Ottway & Hawkins 2003).

For at katter skal kunne leve fredelig i større grupper er det flere elementer som må være til stede. Det må ikke være konkurranse om mat, plass, kattetoalett eller gjemme- og hvilesteder (Rochlitz 1999). Det er viktig å hindre at enkelte katter tar kontroll over ressursene, da de vil bruke aggresjon for å opprettholde eierskap over territorium og mat (Alger & Alger 1999). Dette kan man forhindre ved å plassere ressursene ulike steder på sentrene. Katter som er godt sosialisert vil lettere tilpasse seg et omplasseringssenter, men noen katter kan være mindre vant til slike forhold og kan derfor ha vanskeligheter med å takle det (Ottway & Hawkins 2003). Det vil derfor være naturlig med noen sosiale konflikter. Det så ut til at mesteparten av kattene på sentrene taklet situasjonen bra, da det var lite problemer. Eventuelt kan de ha fjernet kattene som skapte de største problemene ved å ha dem i bur, eller ved å plassere dem i fosterhjem.

Den mest vanlige grunnen til at folk gir fra seg katten til et omplasseringssenter, er at den utfører uønsket atferd (Amat et al. 2009). Det kan derfor tenkes at det vil være en høy forekomst av atferdsproblemer på omplasseringssenter.

Tidligere forskning viser at spesielt langtidsopphold på et omplasseringssenter fører til en økt forekomst av manglende interesse for miljøet, da også overfor de besøkende, en manglende interesse for lek, økt aggresjon mot mennesker, vektendringer og endring i pelsstell, som oftest i form av overdreven pelsslikking (Ottway & Hawkins 2003; Parry 2000). Vi fant ingen av disse atferdsendringene hos våre katter. Vi hadde dessverre ikke med spørsmål om hvor lenge katten hadde oppholdt seg på omplasseringssenteret før den ble adoptert. Det kan hende at kattene som ble omplassert ikke hadde oppholdt seg lenge nok på senteret til at atferden deres hadde endret seg i en stor grad. Ved langtidsopphold på omplasseringssenter er det bedre for kattene om de går i grupper og ikke er oppstallet singelt (Ottway & Hawkins 2003).

Andre studier viser at de tre atferdsproblemene som fremtrer mest hos katt er, kloring på inventar, aggressiv atferd og uønsket avføring eller urinering (Amat et al. 2009; Berteselli et al. 2010; Kendall & Ley 2006; Westbye 1998). Kloring på inventar er det atferdsproblemet som eier opplever mest, men eier vil ofte ikke føle at det er et så stort problem at de søker veiledning for det (Braastad 2012). Uønsket avføring eller urinering er atferd som medfører et større problem for eier, og er det atferdsproblemet eier i størst grad søker veiledning for (Neilson 2004a).

I de fleste tidligere studier har problematferden vært mer utbredt, enn det var i vår oppgave (Amat et al. 2009; Gouveia et al. 2010). Disse forsøkene har blitt utført i svært annerledes

miljø enn det var på våre omplasseringssentre. På utenlandske omplasseringssenter blir kattene vanligvis oppstallet alene i bur og bare katter med tidligere kjennskap til hverandre blir plassert sammen (Gourkow 2001). Dette for å redusere smittefaren. For å hindre at smittefaren øker blir også bare det nødvendige utstyret plassert i buret, som mat- og vannskål, dokasse og liggested. Disse sentrene er oftere større, hvor over hundre katter blir oppstallet samtidig, så den daglige håndteringen av hver katt blir minimal. I slike miljø kan det hende at katten ikke klarer å tilpasse seg og vil oppleve en forlenget stressrespons (Ottway & Hawkins 2003). Alger og Alger (1999) observerte katter på et omplasseringssenter som hadde svært likt miljø som på våre sentre. De fant også at aggresjon oppstod sjeldent. De ga æren for dette til politen sentret førte, med at alt foregikk på kattens premisser og at mennesker bare griper inn i voldelige situasjoner. Miljøet har altså mye å si for atferden katten utfører.

4.1.2.1 Faktorer som påvirker problematferd på omplasseringssentrene

Vi analyserte om ulike faktorer hadde en påvirkning for om kattene utførte problematferd på omplasseringssentrene. Noen av de faktorene vi så på var kjønn, alder og bakgrunn. Kjønn hadde en effekt for visse atferder, men hadde ingen virkning på problematferd.

Egentlig ville vi kun bruke voksne katter i oppgaven vår, for å unngå forskjeller i atferd som kunne komme av alder. Vi valgte derimot å ta med alle aldrene på kattene, for å få høyere svarprosent.

Da vi analyserte for alder, så vi at problematferdene stort sett ble utført av de voksne kattene, altså kattene som var over 18 måneder. Dette gjaldt for atferder hvor det ble vist aggressiv kloring overfor mennesker, aggressiv atferd overfor andre katter, frykt eller angst overfor andre katter og at de hadde sosiale konflikter med andre katter. Den eneste problematferden hvor både kattungene og de unge kattene utførte hyppigst, var at de viste frykt eller angst overfor sterke lyder.

Forskjellene vi fant mellom problematferd og alder var ganske interessante og kan forklare hvor mye alderen kan ha å si for atferden til kattene. Katter må fra tidlig alder lære seg hvordan de skal oppføre seg og sosialisere med andre katter, gjerne fra kattermor og fra kulløsken (Bateson 2000; Braastad 2012).

Selv om unge katter stort sett har mindre erfaring med ulike situasjoner og med andre katter, enn voksne katter, er de mer fleksible i atferdsresponsene. Voksne katter har et mer fast atferdsmønster, som er vanskelig å forandre. Derfor vil de yngre kattene oppleve mindre

konflikter på sentrene, da de lettere tilpasser atferden i nye situasjoner og er mer sosiale (Beaver 2004). Frykttresponen hos de yngre kattene er ikke alltid ferdig utviklet, noe som kan gjøre dem mindre fryktsomme, selv i situasjoner hvor frykt er logisk. Dette kan komme av at katter ikke blir sosialt modne før de er rundt tre år gamle (Martin 2009). Det at voksne katter har opplevd mer, kan virke både positivt og negativt. Alt avhenger av hvilke erfaringer katten har gjort tidligere (Kessler & Turner 1999a). Om den har opplevd negativ respons i en situasjon, vil den senere kunne reagere negativt i lignende situasjoner. Katter lærer å vise ulike reaksjoner og atferder under forskjellige omstendigheter.

Atferdene som var påvirket av alder gjaldt for både aggresjon og fryktsomhet. Ofte kan fryktsomhet vises som en aggressiv atferd, fryktrelatert aggresjon (Curtis 2008). Altså om en katt er redd, kan dette bli vist som en aggressiv atferd, f.eks. ved biting eller kloring. Kloring kan sees på som en mer defensiv atferd, da katten holder trusselen på større avstand, enn ved biting. Det er også normalt at katten kan omdirigere atferden mot andre som er rundt den, gjerne da mennesker eller andre katter (Curtis 2008). Fryktrelatert aggresjon kan også ha en sammenheng med at kattene har blitt dårlig sosialiserte eller ikke sosialisert i det hele tatt. Omplassingskatter som har vært født ute eller har vært hjemløse, kan derfor være ekstra utsatt for å vise en slik respons. Selv om denne atferden kan vises hos alle typer katter, spesielt om de føler seg truet eller er fanget.

Voksne katter viste lavest hyppighet for frykt eller angst overfor sterke lyder. For unge katter som ikke har blitt eksponert for ulike lyder, vil det ligge naturlig for dem å oppfatte en plutselig sterk lyd som truende. Når katten blir utsatt for samme lyd flere ganger vil den lære, ved habituering, at lyden ikke medfører noen negativt og slutte å reagere. Voksne katter kan ha blitt utsatt for lignende lyder før, og blitt vant til dem. De har vent seg til lyden, og har ingen grunn til å vise en fryktsom respons ved harmløse situasjoner.

Problematferdene som vi så i forhold til alder gav derfor mening, og flere av atferdene kan komme av fryktrelaterte sammenhenger. Problemer rundt frykt kan være plagsomt for eier, men det har en mer negativ effekt for dyrets egen velferd.

I tidligere forskning har man sett på om det er en forskjell på hvor lang tid katter, i forskjellige aldre, tilpasser seg på et omplasseringssenter (Ottway & Hawkins 2003). Her har resultatene variert. Enkelte kom frem til at eldre katter slo seg til ro forttere eller at alder ikke hadde noen effekt på hvor raskt katter tilpasset seg et nytt miljø. Vi fant at alder ikke hadde en effekt på hvor fort hver katter tilpasset seg det nye hjemmet.

Da vi analyserte på problematferdene ut ifra hvilken bakgrunn kattene hadde, fant vi noen signifikante sammenhenger. Det var vanskelig å avklare noe, da vi hadde vage kunnskaper om bakgrunnene til kattene. Rundt halvparten av kattene var funnet hjemløse, og det var derfor vanskelig å vite eksakt hva deres fortid inneholdt. Problematferdene vi fant sammenhenger for var sosiale konflikter med andre katter og frykt eller angst overfor andre katter og overfor sterke lyder. Kattene som var funnet hjemløse eller som var blitt returnert var oftest de som utførte problematferder hyppigst, med unntak av frykt eller angst overfor sterke lyder, der kattene som var født ute utførte atferden hyppigere, mens returnerte gjorde det minst.

Det var ikke overraskende at kattene som utførte mest problematferd enten var funnet hjemløse eller returnert. Hjemløse katter har ukjente bakgrunner og ulike opplevelser, som kan gjøre at de reagerer annerledes på situasjoner enn andre katter som kommer fra et stabilt hjem (Alger & Alger 1999; Broadley et al. 2013; Dybdall et al. 2007). Returnerte katter har også vært utsatt for mer stress, da de har endt opp på et omplasseringssenter opptil flere ganger, noe som kan være en stor påkjenning for en katt. Uforutsigbarheter er noe katter ikke liker, og om de blir flyttet mye rundt, er det vanskelig for dem å forutse hva som skjer videre (Rochlitz 2000). Det at returnerte katter reagerte mer sjeldent med frykt eller angst overfor sterke lyder, kan være at de er mer vant til slike lyder, da de har vært omplassert flere steder og kan ha vært utsatt for flere ulike inntrykk og lyder.

Broadley (2013) fant at katter som kom fra et hjem med én katt, ville ha høyere stressnivå de første dagene på omplasseringssentre. Katter som bor alene har et mer rolig hjemmiljø, da de ikke trenger å forholde seg til andre katter regelmessig. Når en slik katt kommer til et senter, som er fullt av andre katter, har den et dårligere utgangspunkt enn en katt som allerede har erfaring med andre katter.

For høy dyretetthet på sentrene vil gi en negativ effekt på stressnivået til kattene (Kessler & Turner 1999a). På omplasseringssentrene i vår undersøkelse, hadde de funnet det antallet katter som passet best for dem. Da merket de at kattene hadde det bedre og det var lettere å ha kontroll og oversikt over alle kattene.

Ustabilitet i en gruppe katter, ved at individer kontinuerlig kommer inn og ut av gruppen, er ugunstig og vil ha en negativ på velferden til kattene (Ottway & Hawkins 2003).

4.2 Atferd etter omplassering

4.2.1 Atferdstrekk i det nye hjemmet

Atferdstrekkene *katten hilser på deg når du kommer hjem* og *katten gir uttrykk for at den er kjælen* ble utført ofte og svært ofte for henholdsvis 89 % og 88 % av kattene. Det at katter oppsøkte ukjente katter og holdt fremmede katter unna husstanden var atferder som eierne opplevde i mindre grad. Generelt ble 12 av 17 atferdstrekk utført fra ofte til svært ofte.

Atferdstrekkene som eier kanskje setter mest pris på ble utført i høyest grad. Mange vil sette pris på at katten hilser når man kommer hjem og at den er kjælen. Dette er atferder som eier kan dele med katten og det skaper et godt forhold. Kattene utførte også mindre av atferder som oftest ikke blir sett på som like viktige for eier, og da heller ikke for katt og eiers forhold.

4.2.2 Atferdstrekk eierne ønsket og opplevde fra kattene

Vi fant samsvar mellom ønsket og opplevd atferd, for syv av tolv atferdstrekk. Alle atferdene hadde en lav til moderat positiv korrelasjon. Høyest korrelasjon var det for *jaktegenskaper* og *følelsmessing hengivenhet og fortrolighet*, som vil si at henholdsvis 64 % og 53 % av kattene viste den atferden eierne ønsket. Eiernes ønske om kattens *tilpasningsdyktighet* hadde ikke samsvar med atferden kattene viste. Kattene var faktisk mer tilpasningsdyktige enn det eierne forventet. Eierne fikk enten det de ønsket eller mer enn forventet av atferden til kattene.

Våre resultater gikk overens med det Sandem (1998) og Westbye (1998) kom frem til. De fant også positive korrelasjoner fra lav til moderat, men de hadde samsvar for flere av atferdstrekkene.

4.2.3 Atferdsproblemer i det nye hjemmet

Det var en lav forekomst av problematferd etter adopsjon. Alle problematferdene hadde en gjennomsnittlig forekomst som var lavere enn *av og til*. Kloring på inventar var atferden som ble utført hyppigst, noe som stemmer overens med tidligere studier (Heidenberger 1997).

De fem som opplevde at kattens atferd hadde skapt problemer ønsket hjelp med dette, men kun to søkte veiledning. Problemene bestod ofte av aggressiv atferd. Grunner til at ikke flere søkte hjelp kan komme av at de ikke vet hvor de skal henvende seg, da dette er lite utbredt praksis i Norge for katt. De som sitter med kunnskap om katteatferd kjenner ikke folk flest til. Ettersom eierne ikke har hatt kattene lenge, kan de ha ønsket å vurdere situasjonen en stund, før de velger å søke veiledning.

4.2.3.1 Faktorer som påvirker problematferd etter omplassering

Det var en sammenheng for om det var én eller flere katter i husstanden og mellom forekomsten av atferdsproblemer. Katter som bodde alene viste mer aggressiv biting og kloring overfor mennesker, hadde flere sosiale konflikter med andre katter, viste mer aggresjon mot andre katter og mer fryktsomme mot sterke lyder.

Kattene som bodde alene viste mer problematferd overfor mennesker, som kan komme av at atferd de kunne vist mot andre katter, ble omdirigert til mennesker (Curtis 2008). Det at de viste mer sosiale konflikter overfor andre katter, kan komme av at de ikke er vant til å forholde seg til andre katter, som medfører konflikter og aggresjon. Begge kattene må ha et ønske om å unngå konfrontasjoner og forstå hvordan de skal kommunisere. Disse atferdsproblemene kan også være negativt for dyret selv. Dersom en katt f.eks. viser sosiale konflikter eller aggresjon mot andre katter, kan det utvikles til en slåsskamp mellom dyrene, som ofte medfører skader. Dette er negativt for dyrets velferd.

Stort sett utførte kattene mindre problematferd dersom de bodde sammen med enten én eller flere katter. Dette kan tyde på at det er positivt å bo sammen med andre katter for både eier og katt.

Da vi så på ulike individsfaktorer som kjønn, alder og bakgrunn mot problematferd, fant vi få sammenhenger. Kjønn hadde ingen påvirkning for utførelsen av problematferd. For kattenes alder fant vi at det var en sammenheng med kloring på inventar, da det var kattungene som utførte atferden mest, og de voksne kattene minst. Dette er en sammenheng som gir mening, med tanke på at kattunger ikke har lært hvor det er akseptabelt å klore, mens voksne har til en viss grad lært dette.

Vi så en tendens til at kattens bakgrunn hadde en sammenheng med problematferd. Katter som var født i fosterhjem utførte oftere kloring på inventar. Disse kattene var kattunger og unge katter. Det at katter som var født i fosterhjem klorte oftere på inventar, kan ha en sammenheng med at kattunger utførte denne atferden oftere enn eldre katter. Katter som kom fra eiere som ikke hadde tid/mulighet til dem lenger og katter som hadde blitt returnert, utførte hyppigere urinmarkering inne.

Da vi analyserte om det var en korrelasjon mellom eiers tidligere erfaring med katt og problematferd, så fant vi at det var et samsvar for visse atferder. Katteeiere som hadde hatt katt i fem år eller mindre, hadde katter som viste mer aggressiv kloring, frykt eller angst

overfor mennesker og viste mer frykt eller angst overfor sterke lyder. Det var også en tendens til at de samme kattene viste aggressiv biting overfor mennesker. Dette kan tyde på at eiers erfaring kan ha en effekt for om katten vil utføre problematferd eller ikke. Katteeiere vil som oftest lære seg å tolke kattens atferd og hvordan de skal forholde seg til katten etter flere år som katteeier. Det kan derfor være lurt at nye eiere lærer mer om katter og deres atferd, før de anskaffer seg en katt (Rochlitz 2000).

4.3 Sammenligning mellom atferden på omplasseringssenter og etter adopsjon

Et omplasseringssenter er ikke det samme som et hjem. Plassen er begrenset og menneskene, lydene og luktene forandrer seg fra dag til dag (Alger & Alger 1999). Vi forventet dermed at det skulle være mer atferdsproblemer på omplasseringssentrene enn etter adopsjon. Generelt ble det opplevd svært lite atferdsproblemer både på sentrene og etter omplassering. Resultatet viste derimot at det var en høyere forekomst av *katten viser frykt eller angst overfor andre katter* i det nye hjemmet og at kattene utførte mer av atferdstrekkene, *katten oppsøker ukjente mennesker, katten viser vennlighet overfor fremmede og katten gir lyder*, på omplasseringssenteret.

En grov omregning viser at 38 % av kattene ikke hadde forandret på hyppigheten de utførte atferdstrekkene og 58 % hadde ikke forandret på problematferden etter adopsjon. Det var en gjennomgående trend i resultatene at det var lite variasjon mellom hyppigheten kattene viste atferden på sentrene. Alle atferder som kunne sees på som positive, ble som regel opplevd oftere på omplasseringssentrene og de atferdene som kunne sees på som negative ble opplevd mer sjeldent, enn i det nye hjemmet. Dette kunne komme av flere årsaker. Det kan være at terskelen for graderingen ble vurdert annerledes på sentrene enn hvordan eierne vurderte det, spesielt for problematferd. Det eierne anså som *ofte* kunne omplasseringssentrene vurdere som *av og til*. For eieren ville kanskje atferdene oppleves som mer hyppig, enn det ville ha vært for de på sentrene. Det kan også være at de atferdene vi fikk signifikante forskjeller for var atferder som det ikke var mulig for katten å utføre i det nye hjemmet. En inne katt vil f.eks. ikke ha like stor muligheten til å oppsøke ukjente mennesker eller katter, som en katt med fri utetilgang har.

Ellers kunne det være at de på sentrene ikke hadde samme forhold til hver enkelt katt, slik som eierne har. De fikk et mer generelt syn på hver katt og det kunne være vanskelig å få en nøyaktig oversikt over kattenes atferd. Derfor gikk kanskje vurderingen av kattene i en mer positiv retning. Eierne kunne også ha mindre kompetanse på katt, enn de på omplasseringssentrene og da ikke oppfatte atferden katten utførte korrekt.

Noe som kan ha påvirket hyppigheten av problematferd på omplasseringssentrene var at kattene som hadde problemer helst ble plassert i fosterhjem. Kattene som ble adoptert fra fosterhjem hadde vi ikke fullstendig vurdering for, da det bare var én person på senteret som svarte for alle kattene.

Katter er sosialt fleksible og klarer å tilpasse seg situasjoner de ellers ikke er vant med, noe vi kan se ut ifra resultatet vårt. Vi så at atferd som har med andre katter å gjøre ble utført i en mer positiv retning på omplasseringssenteret, enn etter adopsjonen. Når kattene er på sentrene settes de i et miljø med flere katter på et begrenset område. Etersom katter helst vil trekke seg tilbake fra sammenstøt med andre katter enn å delta, som ikke alltid er mulig, må de bruke andre strategier for å unngå konflikter (Beaver 2004).

Omplasseringskattene slo seg til ro i de nye hjemmene etter omtrent seks dager. Vi vet ikke hvor lang tid det tok før de slo seg til ro på omplasseringssentrene, men tidligere forsøk gjort på kattepensjonat viste at de brukte mer enn to uker på å tilpasse seg forholdene (Kessler & Turner 1997). Den samme trenden ble funnet av Rochlitz et al. (1998) for katter i karantene. I disse forsøkene ble stressnivået sterkt redusert etter de fire første dagene, før det var en jevn nedgang til et stabilt nivå etter to uker. Katter vil mest sannsynlig slå seg fortere til ro i et hjem enn på et omplasseringssenter.

Selv om katter trolig slår seg fortere ned i et stabilt miljø, som et nytt hjem skal være, er metoden man kom fram til dette på ulike. Vi spurte eierne gjennom et spørreskjema hvor lang tid det tok før katten slo seg til ro, mens i forsøkene til Kessler og Turner (1997) og Rochlitz et al. (1998) ble katte-stress-scoren eller kortisol fra urinprøver brukt til å vurdere kattens stressnivå. Disse er validerte fremgangsmetoder, utført av mer kompetente mennesker. Våre eiere er ikke like kvalifisert til å vurdere når en katt ikke viser tegn til stress, som følge av den nye situasjonen. Det kan også være at miljøet i de utenlandske studiene ikke var like optimalt for kattene, mot miljøet på våre omplasseringssentre. Noe som vil medføre at våre katter kunne ha slått seg til ro raskere.

4.4 Sammenligning mellom våre omplasseringskatter og huskatter fra en tidligere studie

For å undersøke om det var en forskjell mellom katter som hadde blitt omplassert og “vanlige” huskatter, brukte vi samme spørsmål for atferd som Westbye (1998) brukte i sin masteroppgave. Her ville vi undersøke myten om at omplasseringskatter har mer atferdsproblemer.

Kattene vi fikk inn svar fra var huskatter eller blandingskatter. I masteroppgavene til både Sandem (1998) og Westbye (1998) var mange av deres katter rasekatter. Vi prøvde derfor å velge ut huskatt-tallene fra deres tall, eller beregne dem selv, der det trengtes, for å få best mulig sammenlignbart materiale. Dette fordi det kan være store forskjeller mellom katteraser (Marchei et al. 2009).

Da vi så nærmere på hvor ofte en katt ble vurdert til å utføre en problematferd *ofte* eller *svært ofte*, var det forskjeller på hvilken kattegruppe som utførte atferden mest. Huskattene hadde en større forekomst av aggresjon overfor andre katter, viste mer frykt eller angst overfor mennesker og sterke lyder. Frykt eller angst mot mennesker ble utført *ofte* eller *svært ofte* av 17 % av kattene til Westbye, mens av bare 6,3 % av våre katter. At våre katter hadde mindre aggresjon mot katter var ikke så uforventet, da omplasseringskattene trolig hadde større erfaring med å være sosiale med andre katter.

Da vi så på hvilken vurdering alle kattene hadde for problematferd, fant vi enda flere forskjeller mellom huskatter og omplasseringskatter. Noe som igjen tyder på at det var ekstremt lite utbredt problematferd hos omplasseringskattene. Her var det en forskjell mellom de to gruppene på 9 av 11 problematferder. Det var problematferdene som hadde med andre katter å gjøre som skapte størst forskjell. Alle atferdene til Westbye lå omtrent en hel kategori over våre katter, på den femdelte skalaen.

Ettersom vi brukte samme spørsmål og graderingsskala som Westbye, kan ikke forskjellene skyldes hvordan eierne besvarte spørreskjema. Ved å bruke nøytrale begrep som *av og til* istedenfor et konkret tallintervall, som 1 til 2 ganger i uka, fikk vi en mer korrekt bruk av denne typen spørreskjema. Vi forventet ikke å finne noen forskjell på frekvensen til atferdsproblemene, men her burde vi helst hatt flere omplasseringskatter å sammenligne med

for å sikre resultatet. Vi skulle gjerne hatt mer konkrete data fra Westbye, så utregningene våre kunne bli mer korrekte.

En grunn til at vi fikk mindre problematferd kan komme av at vi en høyere andel innekatte enn Westbye. Da vi undersøkte om det var en korrelasjon mellom atferdsproblemer og utemuligheter, fant vi at kattene som hadde fri utetilgang utførte enkelte problematferder oftere. Dette gjaldt for atferdene *katten legger fra seg avføring utenfor dokassen, katten har sosiale konflikter med andre katter og katten viser frykt eller angst overfor sterke lyder*.

Westbye (1998) fant samme sammenheng, der kattene med fri utetilgang viste mer problematferd. Siden hun hadde et høyere antall katter som hadde fri utetilgang, ville hun også få et større antall katter med problematferd, om denne sammenhengen stemmer.

Annen forskning (Heidenberger 1997) viser derimot motsatt sammenheng, der innekatte hadde mest atferdsproblemer. Heidenberger fant en sammenheng mellom jo mer en katt fikk være ute, desto mindre atferdsproblemer hadde den. Innekatte viste også ofte en fryktsom atferd eller en kombinasjon av fryktsom og aggressiv atferd. Heidenberger hadde en svært høy forekomst av problematferd på 54,7 %, som tyder på store forskjeller mellom våre katteutvalg. Forskjellene kan komme av flere faktorer, f.eks. hvordan tilretteleggingen for innekatte var, holdningene i landet undersøkelsen ble utført og hvilke atferder som skapte problemer.

4.5 Forholdet mellom eier og katt

Eierne til våre omplasseringskatte var 98 % *godt fornøyd* eller *svært godt fornøyd* med katten de hadde adoptert og 80 % var *sterkt bundet* eller *svært sterkt bundet* til katten.

Gjennomsnittlig følte eierne seg enten *sterkt bundet* eller *svært sterkt bundet* katten sin. Vi så at det sosiale båndet ble svekket om katten ofte viste fryktsom eller angstfull atferd overfor mennesker, katter eller sterk lyder.

Vi sammenlignet eiernes forhold til sin katt mellom våre og Sandem (1998) sine resultater. Selv om våre omplasseringskatte bare hadde vært hos eierne i omtrent tre måneder og gjennomsnittet til Sandems katter la på fire år, så stemte de godt overens med hverandre.

Vi så på det sosiale båndet mellom eier og katt, på en skala fra 1 til 10, som tilsvarte *ikke bundet* til *svært sterkt bundet*. Vi fant at våre eiers tilknytningsgrad hadde et gjennomsnitt på

8,43±1,48, mens Sandem sitt gjennomsnitt var på 8,74±1,68. Generelt så vi at det var ingen forskjell mellom våre og hennes katter. Det er interessant å se hvordan skalaen varierer på samme måte for begge kattegruppene. Det er færre som svarer 9 enn både 8 og 10, som kan komme av at dette blir et slags mellomnivå som ikke velges. Enten gir man høyest grad, 10, ellers så er man ikke helt sikker og går til 8. Dette tyder på at vi kunne slått sammen kategoriene til en femdelt skala. Da vi sammenlignet resultatet fra Westbye (1998) om hvor fornøyd eier var med katten sin og hvor bundet eieren var, fant vi at resultatene stemte overens og at det ikke var en forskjell.

Sandem (1998) fant at eierne som hadde hatt kattene sine mellom 15 og 20 år, var mer knyttet til kattene sine (9,20±1,10), enn de som hadde hatt dem i under 5 år (8,65±1,74) og mellom 10 og 15 år (8,85±1,81). Alle våre katter hadde eierne hatt i omtrent tre måneder (3,68±1,44). Selv om hennes tilknytning lå noe over våres, så er det ingen signifikant forskjell i tilknytningsgraden.

Det at svarene hadde omtrent lik fordeling mellom nivåene er ganske interessant. Fordelingen så omtrent lik ut, selv om kattene i vår og hennes oppgave kommer fra forskjellige bakgrunner og eierne hadde hatt kattene i kortere tid. Eierne vet altså hvor knyttet de er til katten sin etter kun tre måneder og er sterkt knyttet til dem allerede da. Serpell (1996) sa at tilknytningsgraden varierer ut ifra variablene; hvor man har fått katten fra og hvor lenge man har hatt katten. Alle kattene våre kom fra et omplasseringssenter, mens omtrent 25 % av Sandems katter kom fra omplassering. Disse kattene hadde også en høy tilknytningsgrad (8,87±1,75). Det så ut til at det å komme fra et omplasseringssenter ikke har negativ effekt på om eier knyttet seg sterkt til katten sin.

Tidligere har man funnet at dyrets utseende ofte er hovedkriteriet ved valget av katt (Turner 2000). Ut ifra våre svar fant vi at *kattens personlighet* hadde størst betydning, mens *kattens utseende* kun var av middels betydning. Eierne som kom til et omplasseringssenter for å adoptere, hadde kanskje en litt annen innstilling på hva som er viktig for dem hos katten.

Sandem (1998) viste at kastrerte katter hadde en høyere tilknytningsverdi enn katter som var intakte. Alle kattene i vår undersøkelse var kastrerte eller skulle bli det, da dette inngår i prosedyren på omplasseringssentrene. Da kattene allerede var kastrert, kan det ha medført at det var lettere for eierne å knytte seg til kattene med en gang. Dette fordi kastrerte katter har en atferd som er annerledes enn intakte katter, de er mer rolige, har et redusert

agresjonsnivået, redusert lukt og forekomst av urinmarkering, og holder seg nærmere husstanden (Finkler & Terkel 2010; Hart & Eckstein 1997).

Hos våre katter var det ingenting som tydet på at eierne var mer knyttet til hannkatter enn hunnkatter, i motsetning til Sandem (1998) som fant at katteeierne var mer knyttet til hannkatter enn hunnkatter, og at dette gjaldt både for menn og kvinner. Vi hadde få menn som svarte på undersøkelsen, så det var vanskelig å se forskjeller på dette, men generelt så vi ingen forskjell på hannkjønn og hunnkjønn, eller ved mann og kvinne. Det at derimot flere kvinner svarte på undersøkelsen, og da hadde hovedansvaret for kattene, kan tyde på at kvinner er mer knyttet til katter enn det menn er.

Sandem (1998) så at kloring på inventar var det karaktertrekket som eierne likte minst ved katten sin. Hun fant også at det eneste atferdsproblemet som skapte problemer var aggresjon. Dette stemmer godt overens med våre resultater. Generelt var kloring på inventar den atferden som ble utført mest i det nye hjemmet, mens aggresjon og frykt overfor mennesker var den atferden som hadde størst påvirkning på forholdet mellom eier og katt.

4.6 Anskaffelse og veiledning for valg av katt

Hovedgrunnen eierne hadde for å adoptere katter fra et omplasseringssenter var for å ha katten som kjæledyr. 15 % av dem valgte å anskaffe seg katten fordi de ønsket å gi katten et hjem, det hadde altså ingen særlig påvirkning at dette var omplasseringskatter. Ingen svarte at de ønsket seg katten for å ha den som brukskatt, noe som sier litt om hvordan rollen til katten har forandret seg. Katten blir ikke lengre sett på som ett nyttedyr, men ett selskapsdyr.

Vi ga eierne fire kategorier om hvilke faktorer som var viktig i valget av hvilken katt de skulle adoptere, *anbefalt fra omplasseringssenteret*, *kattens personlighet*, *kattens utseende* og *kattens bakgrunn*. Her fant vi at *kattens personlighet* hadde størst innflytelse på valget av katt. Dette er positivt, da personligheten har stor påvirkning på kjemien mellom katten og mennesket (Segurson 2007).

Har mennesket god kjemi med katten vil man være mer åpen for å jobbe med hverandre. I tidligere studier har det vist seg at utseende til katten er viktigere enn personligheten, ved valg av katt (Turner 2000). Det er svært positivt at det var personligheten som var av størst betydning i valget av katt for våre eiere, da vi fant en negativ korrelasjon mellom forholdet til katten og kattens utseende. Å velge katten basert på personlighet medførte at man fikk et

bedre forhold mellom katt og menneske, enn når de gikk ut ifra utseende. Selv om det å se bort i fra utseende er ganske vanskelig, da det er de visuelle impulsene som først gjør deg oppmerksom på katten og gir deg førsteinntrykket av dyret.

Vi var overrasket over at anbefalinger fra senteret ikke var av større betydning for valg av katt, da det var de som var mest kjent med kattene og kunne hjelpe med å finne katten som passet eier best.

Omplasseringssentrene må tilrettelegge miljøet ved å tilby kattene forskjellige stimuli (Rochlitz 2000). Det er viktig å ha ulike leker og katterøbler tilgjengelig hele tiden. For å opprettholde interessen for leker er det lurt å rullere eller bytte dem ut. Det er positivt for katter at radio eller tv står på i bakgrunnen på omplasseringssenter for å tilvenne katter uforventede og menneskelignende lyder. Dette er spesielt effektivt å tilføye på et isolat, hvor kattene tilbringer mye tid alene. Det kan også være en god idé for usosialiserte katter, slik at de kan lære menneskelyder å kjenne uten å ha direkte kontakt med mennesker.

Det er viktig at mennesker opprettholder kontakten med alle kattene på sentrene (Gourkow 2001; Rochlitz 2000). Katter som ikke får tilstrekkelig oppmerksomhet fra mennesker kan vise tegn på stress. Samme tendens oppstår når katter ikke har kontroll over miljøet og blir utsatt for uforutsigbare endringer i rutiner.

Når en ny katt kommer til et helt nytt miljø, vil det være stressende for katten og det vil skape en ubalanse i det sosiale miljøet på omplasseringssenteret (Kessler & Turner 1999a). Flere faktorer vil også ha noe å si for mestringen av det nye miljøet, som kattens alder og tidligere erfaringer. Når man introduserer en ny katt på et omplasseringssenter, kan det være en fordel at katten tilbringer den første tiden i et bur, så den kan tilvennes situasjonen og de andre kattene på senteret (Alger & Alger 1999). På denne måten blir også de andre kattene kjent med den nye katten. Det er viktig at prosessen foregår kontrollert og under oppsyn.

En faktor som tidlig må tas til betraktning er kattens utemuligheter. Om en katt skal fungere som innekatt, må den holdes innendørs fra den er kattunge. Dette var en av grunnene til at flesteparten av kattene fra våre resultater ikke passet som innekatter, da mange av kattene var voksne og hadde tidligere vært ute.

Det å få plassert rett katt til riktig hjem er en avgjørende prosess for en vellykket adopsjon. De som jobber på omplasseringssentrene har en viktig rolle å fylle. De må vite hvordan katten reagerer på ulike situasjoner og mennesker, f.eks. vil de ikke plassere en katt som ikke trives

med barn, med en barnefamilie. Utsilingsprosessen for eierne må også gjennomføres nøye. De må være sikre på at potensielle eiere har gode nok forutsetninger til å bli en god katteeier. Eierne må ha tid, plass, noe kunnskap og engasjement. Eier bør også oppmuntres til å skaffe informasjon om katter fra ulike kilder selv.

Noe som har en indirekte påvirkning på utsilingsprosessen av eiere, er prisen ved adopsjon. Mennesker som bare vil ha en katt uten noen ekstra kostnader, kan tro at prisen er urimelig. Disse vil trolig heller ikke betale for ekstra veterinærutgifter, som kastrering. Ettersom kattene fra omplasseringssentrene er ferdig ID-merket, kastret og vaksinert vil fremdeles prisen være rimeligere, enn om man hadde fått en katt gratis og betalt for dette selv (Johannessen 2013).

Da vi spurte eierne hvor fornøyd de var med informasjonen fra omplasseringssentrene sa 98,4 % at de var *godt fornøyd* eller *svært fornøyd* med informasjonen om kattehold, mens 86,1 % svarte det samme for informasjonen om katten de adopterte. 59 av eierne følte de fikk nok oppfølging fra senteret, men det var et ønske om mer informasjon om den katten de adopterte. Flere eiere ønsket seg mer informasjon om kattens personlighet og lynne. For å få en bedre vurdering av kattens temperament, kan omplasseringssentrene ta i bruk temperament-testen til Lee et al. fra 1983 (Siegford 2003). Denne testen undersøker kattens temperament terskel i ulike situasjoner. Dette vil gi potensielle eiere bedre innsyn i kattens væremåte og temperament.

Flere mente at de fikk mye informasjon om gangen, derfor hadde det vært lurt med et skriv som forteller kort om den tilgjengelige informasjonen de har til katten, som når katten ankom senteret, bakgrunn, omtrentlig alder, helse, osv.

For å øke adopsjonsraten fant Mertens og Unshelm (1996) at hunder som levde i grupper hadde en høyere adopsjonsrate, enn hunder som ble holdt alene. De konkluderte med at denne forskjellen kom av at potensielle eiere fikk se hvordan hunden interakterte med andre hunder. De fant også at det var et bedre forhold mellom eier og hund, det var mindre atferdsproblemer og færre ble returnert blant hundene som kom fra gruppe oppstalling. Økt forekomst av aktivitet og lek, og hvor lang tid potensielle eiere ser på katten vil også øke sjansen for adopsjon (Bedard 2012).

Helst bør de som adopterer føle en tilknytning til katten, da det bidrar til at færre katter blir returnert (Segurson 2007). Av denne grunn er det viktig at de som adopterer blir veiledet, men at den endelige beslutningen ligger hos de nye eierne.

5 Konklusjon

Våre resultater tilsier at det var lite atferdsproblemer hos omplasseringskatter, noe som gjaldt både på omplasseringssentrene og i det nye hjemmet. Det var flere faktorer som hadde en påvirkning på atferd og atferdsproblemer. For begge stedene var det alder og bakgrunn som hadde størst påvirkning for atferd. Kattene tilpasset seg raskere i det nye hjemmet, enn hva tidligere forsøk har vist er normalen på omplasseringssenter.

På omplasseringssentrene gav kattene hyppigst uttrykk for at de var kjælnne og reagerte positivt på signaler fra dyrepasserne. Etter adopsjon var det atferdstrekket som ble hyppigst utført at katten hilste på eieren. Kloring på inventar var den problematferden som ble utført hyppigst av kattene både før og etter adopsjon.

Enkelte atferdstrekk ble oftere observert utført på omplasseringssentrene enn i det nye hjemmet, mens atferdsproblemet *katten viser frykt eller angst overfor andre katter* ble oftere utført etter adopsjon. Det var en større forekomst av atferdsproblemer etter omplassering.

I forhold til huskatter med normal bakgrunn utførte omplasseringskattene problematferder sjeldnere. Omplasseringskatter utfører ikke mer atferdsproblemer enn vanlige huskatter, heller mindre. Selv om omplasseringskatter har et rykte for dårlig atferd, fant vi ikke noe grunnlag for denne påstanden.

Vi fant lav til moderat positiv korrelasjon mellom eiers forventninger og kattens opplevde atferd. Eierne fikk som regel den forekomsten av atferd som de ønsket fra katten sin. Selv etter tre måneder var eierne *sterkt* eller *svært sterkt* bundet til katten sin. I dette tilfellet hadde ikke lengden på forholdet mellom katt og eier en betydning for tilknytningsgraden.

På omplasseringssenter er det mye man kan gjøre for å forbedre velferden til kattene. Stabile forhold og rutiner skaper et trygt miljø. Bakgrunnslyder i form av radio eller tv, bidrar til å venne usosialiserte katter til mennesker. Nye katter må gradvis integreres inn i gruppen for å unngå konflikter og minske belastningen for kattene. At hver katt blir håndtert ut ifra deres behov, er viktig for å opprettholde kattens forhold til mennesket.

Ved valg av katt er det viktigst at personligheten til katten blir den avgjørende faktoren, da utseende har en negativ effekt på hvor bundet og fornøyd man blir med katten. Stemmer kjemien mellom katt og eier, vil forholdet bli bedre og man vil jobbe mer for å opprettholde det.

6 Referanser

- Alger, J. M. & Alger, S. F. (1999). Cat Culture, Human Culture: An Ethnographic Study of a Cat Shelter. *Society and Animals*, 7 (3): 199-218.
- Amat, M., Torre, J. L. R. d. l., Fatjó, J., Mariotti, V. M., Wijk, S. V. & Manteca, X. (2009). Potential risk factors associated with feline behaviour problems. *Applied Animal Behaviour Science*, 121: 134-139.
- Andersson, K. (2012). *Intervju med leder for DOOA Karen Andersson* (16. august 2012).
- Andersson, K. (2013). *RE: Masteroppgave* (e-post til Kristina Kristiansen 7. mars 2013).
- Bateson, P. (2000). Behavioural development in the cat. I: *The Domestic Cat: The biology of its behavior*, s. 9-22: Cambridge University Press.
- Beaver, B. V. (2004). Fractious cats and feline aggression. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 13: 13-18.
- Bedard, K. E. (2012). *Correlation between Cat Behavior and Time to Adoption in a Shelter Setting*: University of Florida. 17 s.
- Berteselli, G., Cannas, S., Michelazzi, M., Volontè, L. & Palestrini, C. (2010). Feline behavioral problems: An epidemiological study in a cat population. *Journal of Veterinary Behavior*, 5: 44.
- Braastad, B. O. (1998). Effects of prenatal stress on behaviour of offspring of laboratory and farmed mammals. *Applied Animal Behaviour Science*, 61: 159-180.
- Braastad, B. O. (2012). *Katten - Atferd og velferd*. Bergen: Vigmostad & Bjørke. 170 s.
- Broadley, H. M., McCobb, E. C. & Slater, M. R. (2013). Effect of single-cat versus multi-cat home history on perceived behavior stress in domestic cats (*Felis silvestrus catus*) in an animal shelter. *Journal of Feline Medicine and Surgery*: 1-7.
- Buffington, C. A. T. (2002). External and internal influences on disease risk in cats. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 220 (7): 994-1002.
- Casey, R. A. & Bradshaw, J. W. S. (2008). The effects of additional socialisation for kittens in a rescue centre on their behaviour and suitability as a pet. *Applied Animal Behaviour Science*, 114: 196-205.
- Curtis, T. M. (2008). Human-Directed Aggression in the Cat. *Veterinary Clinics Small Animal Practice*, 38: 1131-1143.
- DOOA. (2011). *Årsrapport 2010*. Tilgjengelig fra: <http://www.dooa.no/om-dooa/arsrapport-2010/> (lest 3. mars 2013).
- Driscoll, C. A., Menotti-Raymond, M., Roca, A. L., Hupe, K., Johnson, W. E., Geffen, E., Harley, E. H., Delibes, M., Pontier, D., Kitchener, A. C., et al. (2007). The Near Eastern Origin of Cat Domestication. *Science*, 317: 519-523.
- Dybdall, K., Strasser, R. & Katz, T. (2007). Behavioral differences between owner surrender and stray domestic cats after entering an animal shelter. *Applied Animal Behaviour Science*, 104: 85-94.

- Dyrebeskyttelsen-Norge. (2009). Hjem, kjære hjem?: Dyrebeskyttelsen Norge.
- Farstad, W. (2005). *Kastrering av hunnkatter*. Norsk Huskattforening.
- Finkler, H. & Terkel, J. (2010). Cortisol levels and aggression in neutered and intact free-roaming female cats living in urban social groups. *Physiology & Behavior*, 99: 343–347.
- Frivillig. (2013). *Intervju med en frivillig på Kattehuset* (21. mars 2013).
- Gourkow, N. (2001). *Factors affecting the welfare and adoption rate of cats in an animal shelter.*: The University of British Columbia, Faculty of Agricultural Science, Animal Science Program. 68 s.
- Gouveia, K., Magalhães, A. & Sousa, L. d. (2010). The behaviour of domestic cats in a shelter: Residence time, density and sex ratio. *Applied Animal Behaviour Science*, 130: 53-59.
- Hart, B. L. & Eckstein, R. A. (1997). The role of gonadal hormones in the occurrence of objectionable behaviours in dogs and cats. *Applied Animal Behaviour Science*, 52: 331-344.
- Heidenberger, E. (1997). Housing conditions and behavioural problems of indoor cats as assessed by their owners. *Applied Animal Behaviour Science*, 52: 345-364.
- Huizink, A. C., Mulder, E. J. H. & Buitelaar, J. K. (2004). Prenatal Stress and Risk for Psychopathology: Specific Effects or Induction of General Susceptibility? *American Psychological Association*, 130: 115-142.
- Johannessen, N. (2013). *Stor prissjekk av 17 norske dyreklinikker*. dyrebar.no. Tilgjengelig fra: <http://www.dyrebar.no/artikkel/stor-prissjekk-av-17-norske-dyreklinikker-20355716> (lest 20. november 2013).
- Johnston, S. D. (1991). Questions and Answers on the Effects of Surgically Neutering Dogs and Cats. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 198: 1206-1214.
- Kendall, K. & Ley, J. (2006). Cat ownership in Australia: Barriers to ownership and behavior. *Journal of Veterinary Behavior* 1: 5-16.
- Kessler, M. R. & Turner, D. C. (1997). Stress and adaptation of cats (*Felis silvestrius Catus*) housed singly, in pairs and in groups in boarding catteries. *Animal Welfare*, 6: 243-254.
- Kessler, M. R. & Turner, D. C. (1999a). Effects of density and cage size on stress in domestic cats (*Felis silvestris catus*) housed in animal shelters and boarding catteries. *Animal Welfare*, 8: 259-267.
- Kessler, M. R. & Turner, D. C. (1999b). Socialization and stress in cats (*Felis Silvestris Catus*) housed singly and in groups in animal shelters. *Animal Welfare*, 8: 15-26.
- Landbruks- og matdepartementet. (1978). *Forskrift om dyrepensjonater og lignende*: lovdata.no.
- Levine, E. D. (2008). Feline Fear and Anxiety. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 38: 1065-1079.
- Levy, J. K., Gale, D. W. & Gale, L. A. (2003). Evaluation of the effect of a long-term trap-neuter-return and adoption program on a free-roaming cat population. *Journal of the American Veterinary Medical Association*, 222: 42-46.

- Lov_om_dyrevelferd. (2009). *Dyrevelferdsloven av 1. januar 2010*.
- Macdonald, D. W., Yamagucki, N. & Kerby, G. (2000). Group-living in the domestic cat: its sociobiology and epidemiology. I: *The domestic Cat: The biology of its behaviour*, s. 95-115: Cambridge University Press.
- Marchei, P., Diverio, S., Falocci, N., Fatjó, J., Ruiz-de-la-Torre, J. L. & Manteca, X. (2009). Breed differences in behavioural development in kittens. *Physiology & Behavior*, 96: 522-531.
- Martin, D. (2009). Feline development, social behavior & communication. *American Animal Hospital Association*: 659-661.
- Martin, J. M. L., Siliart, B., Dumon, J. W. H. & Nguyen, P. (2006). Spontaneous hormonal variations in male cats following gonadectomy. *Journal of the feline medicine and surgery*, 8: 309-314
- Mattilsynet. (2009). *Utkast til forskrift om omsetning og midlertidig hold av dyr*. mattilsynet.no.
- Mattilsynet. (2010). *Forskrift om ID-merking av katt – Mattilsynets anbefaling etter høring*. Mattilsynet. Oslo. 2 s.
- Mertens, P. A. & Unshelm, J. (1996). Effects of group and individual housing on the behavior of kennelled dogs in animal shelters. *Anthrozoös*, 9 (1): 40-51.
- Neilson, J. C. (2004a). Feline House Soiling: Elimination and Marking Behaviors. *Clinical Techniques in Small Animal Practice*, 19: 216-224.
- Neilson, J. C. (2004b). Thinking outside the box: feline elimination. *Journal of Feline Medicine and Surgery*, 6: 5-11.
- Nesje, M. (2002). *Kastrasjon av gris - regelverk*. Husdyrforsøksmøtet 2002, Ås: Instituttet for husdyrfag NLH, Veterinærinstituttet og Norges veterinærhøgskole. 35-38 s.
- Olsen, D. Ø. (2005). *Rekordmange katter i Norge*. Tilgjengelig fra: <http://dyrenett.no/no/s/artikkel.asp?art=Katt&h=d&id=205> (lest 21. februar 2013).
- Olsen, D. Ø. (2011). Vi holder flere katter. Tilgjengelig fra: <http://newswire.no/art/9897> (lest 21. februar 2013).
- Ottway, D. S. & Hawkins, D. M. (2003). Cat housing in rescue shelters: a welfare comparison between communal and discrete-unit housing. *Animal Welfare*, 12: 173-189.
- Parry, D. G. (2000). The Behavioral Implications of Long Term Shelter Cat Stays and Methods of Alleviating Stress Tilgjengelig fra: http://www.maddiesfund.org/Maddies_Institute/Articles/The_Behavioral_Implications_of_Long_Term.html.
- Price, E. O. (2002). Animal domestication and behavior. I: *Animal domestication and behavior*, s. 11. New York: CABI Publishing.
- Reichler, I. M. (2009). Gonadectomy in Cats and Dogs: A Review of Risks and Benefits. *Reproduction in domestic animals*, 44: 29-35.
- Rochlitz, I., Podberscek, A. L. & Broom, D. M. (1998). Welfare of cats in quarantine cattery. *The Veterinary Record*, 143: 35-39.

- Rochlitz, I. (1999). Recommendations for the housing of cats in the home, in catteries and animal shelters, in laboratories and in veterinary surgeries. *Journal of Feline Medicine & Surgery*, 1: 181-191.
- Rochlitz, I. (2000). Feline welfare issues. I: *The Domestic Cat: The biology of its behaviour*, s. 207-226: Cambridge University Press.
- Rochlitz, I. (2005). A review of the housing requirements of domestic cats (*Felis silvestris catus*) kept in the home. *Applied Animal Behaviour Science*, 93: 97-109.
- Rodan, I. (2011). AAFP and ISFM Feline-Friendly Handling Guidelines. *Journal of Feline Medicine Surgery*, 13: 364-375.
- Sandem, A.-I. (1998). *Det sosiale båndet mellom menneske og katt*. Hovedfagsoppgave til cand.scient.-graden i biologi/etologi. Ås: Norges landbrukshøgskole Institutt for husdyrfag
- Segurson, S. (2007). Behavioral Assessment in Animal Shelters Tilgjengelig fra: http://www.maddiesfund.org/Maddies_Institute/Articles/Behavioral_Assessment_in_Animal_Shelters.html.
- Serpell, J. A. (1996). Evidence for an association between pet behavior and owner attachment levels. *Applied Animal Behaviour Science* 47: 49-60.
- Siegford, J. M. W., Sally O.; Brunner, Petra ; Zanella, Adroaldo J. . (2003). Validation of a temperament test for domestic cats. *Anthrozoös*, 16 (4): 332-351.
- Slater, M. R. (2007). The welfare of feral cats. I: *The welfare of cats*, s. 141-175: Springer.
- St.meld.nr.12(2002-2003). (2003). Om dyrehold og dyrevelferd - 6.2.20 Katt. Tilgjengelig fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/lmd/dok/regpubl/stmeld/20022003/stmeld-nr-12-2002-2003-/6/2/20.html?id=328459>.
- Taylor, S. E., Klein, L. C., Lewis, B. P., Gruenewald, T. L., Gurung, R. A. R. & Updegraff, J. A. (2000). Biobehavioral Responses to Stress in Females: Tend-and-Befriend, not Fight-or-Flight. *Psychological Review*, 107: 411-429.
- Turner, D. C. (2000). The human-cat relationship. I: *The Domestic Cat: The biology of its behaviour*, s. 194-206: Cambridge University Press.
- van den Bos, R. (1998). Post-conflict stress-response in confined group-living cats (*Felis silvestris catus*). *Applied Animal Behaviour Science*, 59: 323-330.
- Vigne, J. D., Guilaine, J., Debue, K., Haye, L. & Gérard, P. (2004). Early Taming of the Cat in Cyprus. *Science*, 304: 259.
- Virue´s-Ortega, J. & Buela-Casal, G. (2006). Psychophysiological Effects of Human-Animal Interaction Theoretical Issues and Long-Term Interaction Effects. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 194: 52-57.
- Westbye, I. (1998). *Forskjeller i atferd mellom tre katteraser. Arvbarhet av noen atferdsegenskaper, og eierens forhold til sin katt*. Hovedfagsoppgave til cand.scient.- graden i biologi/etologi. Ås: Norges landbrukshøgskole.
- Wood, L., Giles-Corti, B. & Bulsara, M. (2005). The pet connection: Pets as a conduit for social capital? *Social Science & Medicine*, 61: 1159–1173.

Wypij, J., Fan, T. M. & Lorimier, L.-P. d. (2006). Malignant mammary tumors: Biologic behavior, prognostic factors, and therapeutic approach in cats. *Veterinary medicine*: 352-366.

Vedlegg 1) Invitasjon om deltagelse i masteroppgaven til omplasseringsentrene

Hei

Vi er to studenter fra UMB som skal skrive masteroppgave våren 2013. Vi har tenkt å skrive en oppgave om atferd hos katt, og har da Bjarne O. Braastad som veileder.

Vi har en foreløpig problemstilling rundt hvordan kattens atferd forandrer seg etter omplassering og hvordan atferden avviker fra oppførselen vist hos dere på Hjelpesenter. Vi håper med dette å finne noen retningslinjer for hvilke katter som passer med de ulike familiene, med ønske om å redusere returneringen av katter.

Vi lurte på om dere ville være interessert i å være en del av dette prosjektet? Deres deltagelse vil da bestå av:

- Tillatelse til å bruke deres katter i oppgaven og informasjon om kattenes omplassering
- Vurdering av atferden til kattene
  - o Får et eget spørreskjema
- Spørre eierne om de er interessert i å delta i oppgaven.
  - o De vil da svare på en spørreundersøkelse via internett

Siden vi ønsker å ha så mange deltagere som mulig vil vi starte oppgaven etter sommeren. Den vil da pågå til rundt mars i 2013.

Håper dette er noe dere vil være med på.

Med vennlig hilsen

Kristina B. Kristiansen og Oda Landfald

Vedlegg 2) Spørreskjema til omplasseringssettene

Opplysninger om katten

1	Kattens ID-nummer	.....				
2	Kjønn	Hunnkatt O		Hannkatt O		
3	Kattens alder	.....år .....mnd.				
4	Kattens rase	.....				
5	Kattens fargevariant og mønster. Har du et nøyaktig navn på fargevarianten og mønsteret fyll ut den åpne linjen.	....				
5a	Farge; Hvis katten er flerfarget marker de fargene katten har.	Svart O	Grå O	Hvit O	Brun O	Orange O
5b	Mønster;	Stripet (heltrukne striper) O	Flekkstripet O	Ringstripet (blotched tabby) O	Uten stripemønster O	
5c	Pelslengde;	Kort O		Halvlang O		Lang O
6	Hvorfor kom katten til dere?	....				

Atferden til katten

7	Hvor ofte opptrer disse atferdene hos katten?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7a	At katten oppsøker kjente mennesker	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7b	Katten gir uttrykk for at den er kjælen	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7c	Katten viser sin personlighet og intelligens	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7d	Katten viser følelsesmessig hengivenhet og fortrolighet	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7e	Katten viser selvstendighet	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7f	Katten reagerer på dine signaler	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7g	Katten er aktiv og leken	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7h	Katten viser vennlighet ovenfor fremmede	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7i	Katten viser sin tilpasningsdyktighet	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
7l	Katten gir lyder (f.eks mjauing, maling)	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
8	Hilses katten på deg når man kommer hjem?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
9	Oppsøker katten selv fanget ditt?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
10	Hvor ofte oppsøker katten ukjente mennesker som kommer på besøk?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
11	Hvor ofte oppsøker katten ukjente barn?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
12	Hvor ofte oppsøker katten ukjente katter?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
13	Har katten sosiale konflikter med noen av de kattene i nærheten?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O
14	Har katten sosiale konflikter med noen av de andre dyrene i husstanden (som for katten selv er negativt)?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Ofte O	Svært ofte O

Atferdsproblemer

15	Har katten hatt noen atferder som har skapt problemer?	Ja O			Nei O	
16	Gjør katten fra seg (avføring) inne (utenfor dokassen)?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
17	Urinmarkerer (urin i små mengder) katten inne?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
18	Tisser/urinerer katten inne (utenfor dokassen)?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
19	Klorer katten på inventar (f.eks møbler, tapeter eller gardiner)?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
20	Har katten vist aggressiv biting ovenfor mennesker (deg eller andre)?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
21	Har katten vist aggressiv kloring ovenfor mennesker (deg eller andre)?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
22	Har katten vært aggressiv (f.eks slossing eller biting) mot andre katter?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
23	Har katten vist angst eller frykt overfor andre katter?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
24	Har katten vist angst eller frykt overfor sterke lyder?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
25	Har katten vist angst eller frykt overfor ukjente mennesker?	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O

Kattens nye hjem

26	Denne katten passer i et hjem;	Aldri O	Sjelden O	Av og til O	Oftre O	Svært ofte O
26a	Med barn	Ja O		Kanskje O		Nei O
26b	I en leilighet, uten ute muligheter	Ja O		Kanskje O		Nei O
26c	Som "låvekatt", bor ute mesteparten av tiden	Ja O		Kanskje O		Nei O
26d	Med både ute og inne muligheter	Ja O		Kanskje O		Nei O
26e	Med menn	Ja O		Kanskje O		Nei O
26f	Med andre katter	Ja O		Kanskje O		Nei O
26g	Med andre dyr (f.eks hund, kanin)	Ja O		Kanskje O		Nei O
26h	Med en eier som har erfaring med katt	Ja O		Kanskje O		Nei O

Vedlegg 3) Invitasjon til eierne om deltagelse i masteroppgaven

Invitasjon til å delta i spørreundersøkelse angående omplasseringskatter og vinne en premie.

Vi er to masterstudenter i etologi (dyreatferd) ved Universitetet for miljø- og biovitenskap i Ås og holder nå på med den avsluttende masteroppgaven, med professor Bjarne O. Braastad som veileder.

Temaet for oppgaven vår er hvilke erfaringer katteeierne har med den nye katten sin som de har fått fra Hjelpesenteret til Dyrebeskyttelsen Oslo & Akershus. Adressen eller e-postadressen din har vi fått fra Hjelpesenteret. Vi bruker to spørreskjemaer, ett til Hjelpesenteret som beskriver hvordan katten fungerte der, og ett til de nye eierne ca. tre måneder etter at katten ble mottatt. Spørreskjemaet består av en rekke spørsmål om katten, der du vanligvis skal krysse av for ett alternativt svar. Vi spør ikke om andre personopplysninger enn alder, kjønn og familiestruktur, og om man bor i tettsted eller mer landlig.

Målet er å få mer kunnskap om hvordan omplasserte katter fungerer, og om kattens atferd utvikler seg slik Hjelpesenteret og nye eiere har håpet på. Hjelpesenteret vil også få tilbakemelding på om de nye eierne har fått tilstrekkelig informasjon om katten.

Opplysningene du gir vil bli behandlet konfidensielt, og ingen enkeltpersoner vil kunne gjenkjennes i den ferdige masteroppgaven. Kun forskerne har tilgang til data som kan identifisere deg som person. Opplysningene anonymiseres og koplingen til enkeltpersoner vil bli slettet når oppgaven er ferdig, innen utgangen av 2013. Det er frivillig å delta i undersøkelsen, og du har mulighet til å trekke deg når som helst underveis, uten å måtte begrunne dette nærmere. Dersom du trekker deg vil alle innsamlede data om deg bli anonymisert og navnet ditt slettes fra vår adresseliste.

Vi håper alle som har mottatt omplasseringskatt vil delta, slik at vi får et best mulig datamateriale. Resultatene kan bidra til at Hjelpesenteret i enda større grad finner rett katt til rett menneske/familie, og at flere ønsker å motta en omplasseringskatt.

Blant de som deltar trekkes det ut fem premier med den nye boka "Katten – atferd og velferd" av Bjarne O. Braastad, som utkommer på Vigmostad & Bjørke forlag i september 2012.

For å delta er det bare å trykke på linken her: <https://web.questback.com/isa/qbv.dll/SQ?q=>

Hvis det er noe du lurer på kan du ringe oss på tlf. 416 23 653 eller 977 99 302 eller sende en e-post til kristina.kristiansen@student.umb.no eller oda.landfald@student.umb.no. Du kan også kontakte vår veileder professor Bjarne O. Braastad ved Institutt for husdyr- og akvakulturvitenskap på telefonnummer 64 96 51 62.

Studien er innmeldt til Personvernombudet for forskning, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

Med vennlig hilsen

Kristina Kristiansen og Oda Landfald

Vedlegg 4) Spørreskjema til eierne

1. Opplysninger om katten

1a	Kattens ID-nummer	.....				
1b	Kjønn	Hunnkatt O	Hannkatt O			
1c	Kattens alder	.....år .....mnd.				
1d	Kattens rase	.....				
1e	Kattens farge og mønster.					
i.	Farge; Hvis katten er flerfarget marker de fargene katten har.	Svart O	Grå O	Hvit O	Brun O	Orange O
ii.	Mønster;	Stripet (heltrukne striper) O	Flekk-stripet (spotted) O	Ringstripet (blotched tabby) O	Uten stripemønster O	
iii.	Pelslengde;	Kort O		Halvlang O		Lang O
1f	Hvorfor anskaffet du katten?	For å ha den som selskapskatt/ kjæledyr O		For å ha den som brukskatt (f.eks musefanger) O		For å gi katten et hjem O
1g	Hvor lenge har du hatt denne katten?	.....mnd, ...uker, ...dager				
1h	Har katten noen form for helseproblemer? Hvis ja, forklar.....	Ja O			Nei O	
1i	Dersom svaret på 1h var ja, ble katten behandlet, og i så tilfellet hvordan?	.....				

2. Opplysninger om eier

2a	Kjønn	Kvinne O	Mann O
2b	Alder	.....år	
2c	I hvor mange år av ditt voksne liv (over 18 år) har du hatt katt?	.....år	
2d	Hvor mange timer er <i>du</i> gjennomsnittlig hjemme pr. døgn (i våken tilstand)?	.....timer	

3. Opplysninger om boforhold

3a	Bosted	Tettsted O		Landlig O		
3b	Antall personer som bor kontinuerlig hjemme og som har kontakt med katten.	Antall.....				
3c	Hvor mange av disse er eldre enn 15 år?	Antall.....				
3d	Hvor mange er i alderen 5-15 år?	Antall.....				
3e	Hvor mange er yngre enn 5 år?	Antall.....				
3f	Antall timer pr. døgn på hverdager det er mennesker våkne hjemme i huset	Antall.....				
3g	Har katten vanligvis adgang til menneskers soverom om natten?	Ja O		Nei O		
3h	Er det <i>du</i> som oftest mater katten?	Ja O		Nei O		
3i	Er det mer enn én person som vanligvis gir katten mat?	Ja O		Nei O		
3j	Antall andre katter i husstanden	Antall.....				
3k	Er det andre selskapsdyr i husstanden?	Ja O		Nei O		
3l	Oppgi hvilke dyrearter og i parentes antall av dyreslaget i hjemmet	Hund O (Antall.... .)	Fugl O (Antall.. ...)	Akvarie- fisk O (Antall.. ...)	Smågnage re O (Antall.... .)	Annet ..... (Antall.... .)
3m	Har katten din dokasse innendørs?	Nei O	Periodevis/Om vinteren O		Ja O	
3n	Har katten muligheter til å være utendørs?	Den kan gå helt fritt ute O	Går i stor innhegning ute (større enn 10m ²) O	Går kun på balkong/ liten plass ute (område mindre enn 10 m ²) O	Går ute kun i bånd O	Er kun inne O
3o	Bor katten fortsatt hos deg? <i>Hvis ja, gå direkte til spørsmålsboks 4. Hvis nei, fortsett på neste spørsmål</i>	Ja O		Nei O		
3p	Hvor lenge hadde du hatt katten da den ble borte/returnert?	.....mnd. ....uker .....dager				
3q	Grunnen til at katten ikke lenger bor hos deg er;	Returnert O		Borte/ forsvunnet O		Død O
3r	Hvis død, Hva var dødsårsaken?	Sykdom O	Skade O	Kattens atferd O	Andre årsaker O	
3s	Hvis returnert: Hva var årsaken?	Sykdom/ allergi O	For mye ansvar O	Kattens atferd O	Flytting O	Andre årsaker O

4. Omplasseringen

4a	Hvor fornøyd er du med informasjonen fra Hjelpesenteret, <i>om kattehold generelt?</i>	Ikke fornøyd O	Litt fornøyd O	Middels fornøyd O	Godt fornøyd O	Svært fornøyd O
4b	Hvor fornøyd er du med informasjonen fra Hjelpesenteret, <i>om din katt spesifikt?</i>	Ikke fornøyd O	Litt fornøyd O	Middels fornøyd O	Godt fornøyd O	Svært fornøyd O
4c	Hva ønsker du evt. mer informasjon om?	....				

4d	Ønsker du at det var mer oppfølging fra Hjelpesenteret?	Ja O			Nei O	
4e	Er dette den første gangen du adopterer katt fra Hjelpesenteret?	Ja O			Nei O	
4f	I hvor stor grad var disse kriteriene en avgjørende faktor i valget av katt?					
i	Anbefalt av Hjelpesenteret	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
ii	Personlighet til katten	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
iii	Utseende til katten	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
iv	Bakgrunnen til katten	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
4h	Hvor lang tid tok det før katten slo seg til ro hjemme hos deg?	.....mnd. ....uker .....dager				
4i	Hvor lenge var katten hos deg før den ble sluppet ut?	.....mnd. ....uker .....dager				
4j	Har du noen gang vurdert å returnere katten?	Ja O			Nei O	
4k	Hvis ja, hva var da grunnen til dette?	Sykdom / allergi O	For mye ansvar O	Kattens atferd O	Flytting O	Andre årsaker O
4l	Hvis atferdsproblemer, hvilken uønsket atferd viste/viser katten? Kryss evt. av for flere	Biting/kloring O	Uønsket urinering eller avføring O	Sloss med andre dyr O	Ødelegger inventar O	Annet (spesifiser) .... O

5. Atferdstrekk

5a	I hvilken grad setter du pris på disse atferdstrekkene hos en katt? <i>Du skal altså svare på hvordan du ønsker en katt skal være.</i>					
i.	Katten din oppsøker deg	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
ii.	Katten er kjælen	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
iii.	Kattens personlighet og intelligens	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
iv.	Kattens selvstendige atferd	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
v.	Kattens følelsesmessige hengivenhet og fortrolighet	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
vi.	Katten reagerer på dine signaler	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
vii.	Kattens aktivitet og lek	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
viii.	Kattens vennlighet overfor fremmede	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
ix.	Kattens tilpasningsdyktighet	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
x.	Katten holder andre katter, utenfor husstanden, borte	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
xi.	Kattens jaktenskaper overfor mus/rotter	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
xii.	Kattens lyder (f.eks mjauing, maling)	Ingen O	Liten O	Middels O	Stor O	Svært stor O
5b	Hvor ofte opptrer disse atferdene hos din katt? <i>Du skal altså svare på hvordan katten du fikk fra Hjelpesenteret faktisk er.</i>					

i.	Katten din oppsøker deg	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
ii.	Katten gir uttrykk for at den er kjælen	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
iii.	Katten viser sin personlighet og intelligens	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
iv.	Katten viser følelsesmessig hengivenhet og fortrolighet	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
v.	Katten viser selvstendighet	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
vi.	Katten reagerer på dine signaler	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
vii.	Katten er aktiv og leken	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
viii.	Katten viser vennlighet overfor fremmede	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
ix.	Katten viser sin tilpasningsdyktighet	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
x.	Katten holder andre katter som ikke hører hjemme i husstanden unna	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
xi.	Katten jakter på mus/rotter	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
xii.	Katten gir lyder (f.eks mjauing, maling)	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
5c	I hvilken grad føler du deg generelt sett fornøyd med din katt?	Ikke fornøyd ☐	Litt fornøyd ☐	Middels fornøyd ☐	Godt fornøyd ☐	Svært godt fornøyd ☐

6. Kontakt med katten

6a	Hilser katten din på deg når du kommer hjem?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6b	Oppsøker katten selv fanget ditt?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6c	Hvor lenge blir den liggende på fanget før den blir utålmodig?	.....minutter				
6d	Har katten vært borte fra hjemmet i lengre tid (mer enn to døgn)?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6e	Eventuelt hvor lenge har den vært borte (på det lengste) fra hjemmet?	.....dager				
6f	Hvor ofte oppsøker katten din ukjente mennesker som kommer på besøk?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6g	Hvor ofte oppsøker katten din ukjente barn? Sett kryss her hvis den aldri har møtt ukjente barn som du vet om:.....	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6h	Har katten sosiale konflikter med noen av de andre dyrene i husstanden(som for katten selv er negativt)?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6i	Hvis du har hund, besvar disse spørsmålene:					
i.	Flykter katten når hunden er i nærheten?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
ii.	Flykter hunden når katten er i nærheten?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
iii.	Viser katten tegn til aggresjon når hunden er i nærheten?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
iv.	Viser katten tegn til frykt når hunden er i nærheten?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Ofte ☐	Svært ofte ☐
6j	I hvilken grad vil du si deg følelsesmessig bundet til katten din?	Ikke ☐	Litt ☐	Middels ☐	Sterkt ☐	Svært sterkt ☐

6k	Angi hvor sterkt sosialt bånd du føler til katten din, på en skala fra 1 til 10, der 10 angir det sterkeste båndet.	.....

7. Spesielle atferder

7a	Legger katten din fra seg avføring inne utenfor dokassen?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7b	Urinmarkerer katten din inne (spraying, urin i små mengder)?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7c	Tisser/urinerer katten din inne utenfor dokassen?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7d	Klorer katten din på inventar (f.eks møbler, tapeter eller gardiner)?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7e	Har katten din vist aggressiv biting overfor mennesker (deg eller andre)?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7f	Har katten din vist aggressiv kloring overfor mennesker (deg eller andre)?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7g	Hvor ofte oppsøker katten din ukjente katter?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7h	Har katten din sosiale konflikter med noen av de kattene i nærheten?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7i	Har katten din vært aggressiv (for eksempel slåssing eller biting) mot andre katter?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7j	Har katten din vist angst eller frykt overfor andre katter?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7k	Har katten din vist angst eller frykt overfor sterke lyder?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7l	Har katten din vist angst eller frykt overfor ukjente mennesker?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐
7m	Har katten din slikket seg så mye at det oppstår hårløse flekker i pelsen?	Aldri ☐	Sjelden ☐	Av og til ☐	Oftre ☐	Svært ofte ☐

8. Atferdsbehandling

8a	Har katten hatt noen atferder som har skapt problemer?	Ja ☐			Nei ☐	
8b	Har du <i>ønsket</i> å få veiledning for å løse et atferdsproblem?	Ja ☐			Nei ☐	
8c	Har du <i>søkt</i> veiledning for å løse et atferdsproblem?	Ja ☐			Nei ☐	
8d	Hvis ja, hvem har du søkt veiledning hos?	Veterinær ☐	Hjelpesenteret ☐	Atferdsterapeut ☐	Etolog ☐	Annet ☐
8e	Har veiledningen hjulpet?	Ja ☐		Nei ☐	Delvis ☐	
8f	Hva slags atferd har det vært ønske om å endre?	Svar her:				
8g	Har katten fått medikamenter for å endre atferd?	Ja ☐			Nei ☐	
8h	Eventuelt hva slags medikamenter?	Svar her:				
8i	Har medikamentene hjulpet?	Ja ☐		Nei ☐	Delvis ☐	
8j	Hva slags atferd har det vært ønske om å endre med medikamenter?	Svar her:				